

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen

i

Helsingørs lærde Skole.

Kjøbenhavn 1829.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Nykjøbing Kathedralskole

Digte fra Oldtiden,

oversatte og oplyste

ved

S. Meisling,

Dr. Phil. Professor og Rector for Højskøles lærde Skole.

Fjerde Hefte.

1. Stjernesyn og Veirtegn, et didactisk Digt af Kratus fra Soli.
2. Ovids Forvandlinger. Første Bog. (Fortsættes).

Kjøbenhavn 1829.

Trykt hos Andreas Seibelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Stjernesyn og Veirtegn, et didactisk Digt af Uratus fra Soli.

Os Digterens Fortolkere har jeg ikke fundet nogen klar og nøiagtig Angivelse af den detaillerede Tankerække, som ligger til Grund for hans Digt, naagtet en saadan er saare ønskelig, især for den yngre Læser, som vil gjenneengaae den græske Original. I. Ideler er den Eneste, som har gjort Forsøg dermed, og som i den Anledning tilskriver sig en ikke liden Fortjeneste, men deels er hans Udvikling altfor vidtløftig (Untersuchungen über den Urspr. u. die Bedeut. der Sternnamen pag. XV—XXVII), deels gaaer den ikke længer, end til v. 450, og omfatter altsaa kun en Trediedeel af det hele Poëm. Eftersom jeg derfor, under Udarbejdelsen af den efterfølgende metriske Oversættelse, og de dertil hørende Anmærkninger, savnede et saadant Overblik over Digtets mangfoldige, i hverandre gribende, Smaadele, har jeg forsøgt at udkaste nedensaaende Oversigt over Digtets Ideegang.

Indledning (1—10), som indeholder Lovsang over Zeus, forsaavidt som han er Menneskenes Belgjører, idet han leder dem til gavnlig Virksomhed, saavel paa Søe, som paa Land, til hvilken Ende han veileder dem ved Himmellegemernes Gang (11—15). Efter den sædvanlige Invocation til Muserne, at de vilde skjenke ham Kraft til at udføre sit Digt (16—18), begynder han med en almindelig Fremstilling af Firmamentet og begge Polerne (19—26), hvorved han naturligtviis kommer til at tale om den store og lille Bjørn, samt disse Stjernebilleders Nytte for Søefarende (26—44), med tilføjet nærmere Bestemmelse af Slangen, samt denne Constellations Forhold til begge Bjørnene (45—62). Han kommer derpaa til den Knælende (63—70), som har Ariadnes Krone bag ved sig (71—74), hvilken igjen er anbragt i Nærheden af Slangeholderen (Ophiuchus), eller Helten med Slangen, hvem man, ligesom den

Kærlende, har gjort til de forskjelligste Personer, saasom Hercules, The-
 seus, Prometheus o. fl. (75—83). Den nærmeste Constellation, med
 hvilken denne staaer i Berørelse, er Skorpionen (84—90), hvis
 Stilling paa Himmelen, samt Forhold til Ophiuchus og Kronen, noi-
 agtigen angives af Digteren. Hvad enten man nu tænker sig Bjørnen
 eller Bognen, faaer man et nærliggende Stjernebillede ud, nemlig
 Bootes (Arctophylax), om hvis Plads, og om hvis straalende Enkelt-
 stjerner, Arcturus, tales fra 91—95. Lige under Bootes's Fodder finder
 man Jomfruens Tegnet, om hvis oprindelige Væsen, samt Ophold
 paa Jorden under Navn af Dike (Astræa) Poeten udbreder sig meget
 vidtløftigt (96—136), idet han beskriver de forskjellige Mennekealdere
 og Mennekenes Dndskab, som stedse blev større, indtil Dike var nød-
 saget til at forlade Jorden, og drage til Firmamentet, hvorfra hun
 dog endnu sender til Jordens faldne Slægter et veiledende og fjertigt
 Lyd. Ovenover Jomfruens Skuldre viser sig en klar Stjerne (Vinde-
 matrix), hvilken i Storrelse sammenlignes med de særdeles klare,
 som findes i Bjørnen (137—146). Under Bjørnens Hoved finder man
 Tvillingerne, under dens Bug Krebsen, og endelig under
 dens Bagbeen Bøven, udi hvis Tegnet Solen viser en fortærende Hede,
 som i Egnene omkring Middelhavet ledsages af en langvarig, skudom
 en Maaned varende, Stormvind fra Nord (147—154), som gjør Sø-
 farten meget usikker. I Nærheden deraf findes Kjørsvenden,
 med hvilken et andet Sagnet satte Gjeden og Bædderen i Forbin-
 delse, hvis Udseende og Beskaffenhed angives (156—165). Strax i
 Nærheden af Pleiaderne seer man Hyaderne (to, tre, fem, ja endog
 af Noget angivne til syv), og saasom disse ere anbragte i Tyrens
 Hoved, kommer Digteren meget naturligt til at udbrede sig om dette
 Stjernebillede (166—178). Fra disse Constellationer gaar han over
 til at tale om den æthiopiske Konges, Cephæi, Familie, hvis Billeder
 senere optoges paa Himmelen; og navnlig taler han om Faderen fra
 178—186, om Moderen, Cassiopea, fra 187—196, og om Datteren,
 Andromeda, fra 197—203. Ganke nær ved denne sidste Figur
 foreskyder man Pesten, som man let kunde vente blev gjort til Mega-
 sus, hvis Stilling, halverede Form, og Eventyr med Hippocrene omta-
 les fra 204—224; ligesom det ogsaa var let at formode, at det næste
 Stjernebillede, Bædderen, Symbol paa den i Vaaren sig yttrende
 Forplantningsdrift, vilde blive potenziert til den kosmiske Guldfind-
 vædder, som beskrives, i Forbindelse med den nærliggende Triangel,
 Delta, Deltoton, fra 225—237. Noget mere mod Syd findes

Fiskene, med tilhørende Nyttebaand (237—246), og, ligesom disse findes ved Andromeda's venstre Skulder, saaledes finder man nedenfor hendes Fødder Persens (—253). Digteren kommer nu til den vigtige Constellation Pleiaderne, og opregner deres Navne, samt Nytte for Mennesket (—267), i Nærheden af hvilke man finder Lyren og Fuglen (267—281). Ved at omtale Hesten og de høsliggende Fiske, kommer han til Vandmanden, som er bag ved Steenbukken, og saasom Nogle ansatte Capricornus til Wintersofthverv, ligesom Krebsen til Sommervending, tager Digteren Veligheden iagt til, at fildre det urolige Veirligt, som fulgte med dette Billede, der især var skadeligt for Seesfarende, uagtet samme ugunstige Omstændigheder fandt Sted ogsaa noget tilforn, naar Solen træder ind i Skytten (281—310). Efter disse taler han korteligt om Pilen og Ørnen (310—315): kommer derpaa til Delfinen (—321) og endelig til Skytten (Orion) om hvem, samt tilhørende Hund og Hundestjerne (Sirius) han taler noget vidtloftigere, paa Grund af deres vigtige Sommervirkning (322—337). I Nærheden af Skytten og Hunden finder man naturligtvis Haren (—341). Ved at omtale Hunden, kommer han til det modliggende Argos, som dreier sig baglænds med Agterenden frem (342—352) og ved at see paa Andromeda, kommer han ligeledes meget naturligt til Hvalfisken, som truer med at trænge sig op i hendes nordlige Sphære fra den sydlige, hvori den selv er (—358). I det han omtaler Hvalfisken, bringes han til den nedenfor liggende Strøm, Eridanus, om hvilken han bemærker, at den flyder frem fra Orions venstre Fod, og, eftersom begge Baandene, som knytte Fiskene (efr. 241—244) bindes i en sælleds Knude paa den forreste Deel af Hvalens Ryg, kommer han derved atter til at nævne bemeldte Baand (359—361 og 362—366). Paa dette Strog, tilføjer Digteren, ere der endeel mindre klare Stjerner, som man ikke har forenet under noget bestemt Billede, saaledes som man har gjort ved de Øvrige, for desto bedre at kunne skille dem fra hverandre; især er det nedenfor Haren, at man finder disse anonyme Stjerner (367—385). Paa den sydlige Himmelsphære træffer han nu den eensomme, eller saakaldte store, Fisk, der ansees som den, der havde avlet Dobbeltfisken i Dyrfredsen (—388), og til denne henføres ligeledes en Trop Anonymer (—390). I Sammenligning med disse, ere de Stjerner, som udgjøre Strømmen (Ἰδωρ), hvilke strække sig fra Vandmandens høire Haand til henimod Hvalfisken, lyse, omendogsaa lidt mindre kraftige, og især ere trende af disse udmærkede (—399). Som Tilvæg følge

nogle Anonymer (—401). Lige under Skorpionens Braad finder man Alteret, som, i hvor kort Tid det endog er oppe, dog antyder en farlig Storm, og er paa denne Maade et vigtigt Veirtegn for Søefolk. Dersom Alteret nemlig skinner klart, men Skyer pakkes foroven, da kan man være vis paa en voldsom Orkan fra Syd, som vil ødelægge Skibene, om Vinden ikke springer om til Nord, der, som en Luftrenser, jager Sydvinden afsted (402—430), hvorhos Digteren tilføjer et lignende Søemandstegn paa Østenvind, hentet fra Centauren (—435). Digteren gaaer derpaa over til at omtale flere Stjernebilleder i den sydlige Hemisphære, saasom Centauren (—442), Hydra'en (—447), Crateren, Raven og Procyon (—450).

Disse vare nu Firkjerner; men paa dette Sted gjør Poeten Overgang til at tale om de fem Planeter, hvortil Solen og Maaenen ingenlunde blive regnede. Alligevel mener han ikke, at være i Besiddelse af den behørig Evne til at kunne besyngte Planeternes Baner og Tegn, men vil hellere lade sig nøie med at omtale Firkjernerne (451—461) Gang, og just derved kommer han til at nævne Krebsens Sommer-Vendekreds, Steenbuckens Winter-Vendekreds, Æquator, og den paafræaa gjennemskjærende Dyrkreds, af hvilke de to første ere indbyrdes lige, hvilket ogsaa er Tilfældet med de to sidste, hvis Størrelse er liig med Melkeveien (—468), som herpaa bliver omtalt (—479). Nu følger en nøiagtig angiven Bestemmelse af Krebsens nordlige Vendekreds (480—500) og en lignende af Steenbuckens sydlige Vendekreds (—510) og endelig af Æquator, samt Angivelse af de Stjernebilleder, som forefalde i den (—524). Digteren taler derefter om Dyrkredsen, dens Omfang og tolv Tegn, af hvilke de sex altid ere under, de sex over, Horizonten, hvilken Omstændighed tillige er af Vigtighed for Søemanden, til at vide Nætternes Længde (525—563). Skulde imidlertid Dyrkredsens Tegn være dækkede af Skyer, saa har man de medopstaaende Stjerner at regne efter (—568). Saaledes, for at gaae i det Enkelte, viser Digteren os, hvilke Constellationer gaae op eller ned tilligemed Krebsen (569—589), med Loven (—595) og med Jomfruen (—606). Iskædesked gaaer en betydelig Deel af Stjernebilleder ned, naar Skorpionen viser sine Tænger, hvilke samtigen opregnes (607—658), ligesom der omvendt hæver sig en stor Deel op over Horizonten (—664). Digteren fortsætter sin Catalog af op- og nedgaaende Stjernebilleder, som følge Skytten (665—689), som følge Steenbucken (—692), Vandmanden (—698), Fiskene og Wadderen (—709), Tyren (—714) og Tvillingerne (—731). Med det næste

Vers fceer nu Obergang til Digtets anden Hovedafdeling: *Veirtegn*. Efter adskillige forudfikkede Bemærkninger om Himmellegemernes Indvirkning paa *Veirligt*, om Marsagerne, hvorfor slige Forudsigelser altid maa blive noget usikre o. s. v., begynder han at opregne saadanne *Veirtegn*, som *Maanen* kan give os (778—818), endvidere *Solen* (819—891) samt *Stjernebillederne* (892—912), og endelig forener Digteren, uden egentlig systematisk Orden, fra *B. 913* indtil Digtets Slutning, alle de *Veirtegn*, som blive til *Menneskets* Nytte aabenbarede i den øvrige Natur.

1. Stjernesyn.

Sangen begynde med Zeus; thi han maae vi stedse betænke
Med vore Qvad! Opfyldte med Zeus ere samtlige *Veie*,
Samtlige Pladse til *Syssel* og *Dont*; som *Dybet*, saa *Havnen*
Fylde af hannem; til Zeus overalt vi trænge jo *Alle*.

5 Og saa vi ere hans *Øt*; og han viser os gunstige *Vartegn*,
Mild imod *Menneskets* *Slægt*, samt vækker *Nationer* til *Arbeid*,
For at erhverve sig *Livets* *Behov*. Han varsler, naar *Jorden*
Stikker sig nærmest til *Hakken* og *Ploug*, samt varsler, naar *Tiden*
Kalder os ud for at saae, eller sætte vor *Stikling* i *Jorden*.

10 Saadanne *Tegn* han befæstede selv paa den himmelske *Bue*,
Ordnende *Stjernernes* *Form*; han bestemte tillige for *Naret*
Saadanne *Stjerner*, som tydede bedst om det kommende *Veirligt*,
Alt til *Menneskets* *Brug*, for at *Varterne* alle maae *trives*.
Derfor ydmygeligt dyrke vi ham, som den ypperste *Guddom*.

15 Hil dig, o *Fader*! forunderlig stor, som er *Menneskets* *Støtte*!
Du, som er *Spiren* til hele vor *Øt*! Hil *Eder*, *J Muser*!
Hil, *J Betsignede*, *Alle* som *En*! Jeg synger om *Stjerner*;
Derfor *J* unde mig *Hjelp* i min *Sang*; thi jeg beder saa ydmygt.

Samtlige *Stjerner*, i rigeligt *Tal*, som fordeles saa *vide*,
20 Dreies evindeligt om, gjennem *Tidernes* *Række*, med *Himlen*,

- Hvilken ei rykker sig ud af sin Plads; thi aldeles, som forhen,
 Haver den Arelen fast som igjen udi ligelig Frastrand
 Holder i Midten vor Jord, medens Himmelen dreies omkring den.
 Arelen løber mod Enderne ud i de dobbelte Poler:
 25 Een er usynlig for os, medens den imod Nord, som er modsat,
 Hæver sig over Océanus høit, og ved Siden af denne
 Dreie to Bjørne sig rundt, hvorudover man kalder dem Bognen.
 Hovedet vende de stedse paafræa, for at skue hverandres
 Bov, og de rykke bestandigen frem, medens Nakken er krummet,
 30 Som, for at skue den Anden paa Lænd.

- Der som Nygtet er trøligt,
 Op fra det cretiske Land, efter Zeus', den Mægtiges, Kraftbud,
 Bragtes de did, til den himmelske Egn, da, imens han var lille,
 Nær det idæiske Bjerg, udi Lye af en Grotte, de lagde
 Hannem i Buggen, der duftede sødt, og ernæred et Nar ham,
 35 Medens med Mænker og Kunst de Kureter belistede Kronus.
 Vegge forlehned man Navn. Cynosura benævnes den Ene,
 Hêlice kalder man hiin. Efter hende de Mænd fra Achaja
 Tage sig Mærke paa Søe, for at vide, hvor Snækken maa styres,
 Mens paa den Anden Phoenicerne troe, naar de fare paa Vølgen.
 40 Hêlice kjender man let, og bemærker den snart ved dens Klarhed;
 Saa som hun viser sit Lys ret lige fra Astenen dæmrer.
 Hiin er vel ikke saa stor, men dog er hun bedre for Sæmænd,
 Saa som med ringere Sving hun betegner den Vane, hun vandrer,
 Hveden hun leder ad ligeste Bei de sidoniske Svemænd.
 45 Net som et Væld af en rivende Strøm, mellem begge sig krummer
 Slangen, uendelig stor, (et forunderligt Syn!), som er slynget
 Ind i sig selv; hvor den bugter sin Krop, er ved Siderne anbragt
 Bjørnernes Par, som er skye for Océani blaanende Vølge.
 Ned imod Hêlice strækker den sig med sin yderste Hale,
 50 Mens om den Mindre den slynger sin Bugt; thi dens spidsede Hale
 Breder sig did udi Nag, hvor Hêlice hæver sin Jæse,
 Medens i Bugten med Hovedet staaer Cynosura, hvorefter
 Slangen sig skyder mod Fødderne ned, ret lige fra Jæsen,

- Hveden den hæver sig atter paany. Dog ikke paa Jæsen
 55 Viser en Stjerne sin enkelte Glænde, eller lyser der een kun,
 Nei! udi Tindingen eier den to, og i Vinene tvende,
 Medens det rædsomme Dyr har en enkelt ved Enden af Rinden.
 Hovedet holder den sakraat, og hen imod Hælices Hale
 Saare den synes at vende sit Blik, ja dens Mund og dens høire
 60 Tinding sig vender bestandigen ned imod Enden af Halen.
 Just den bevæger sit Hoved der, hvor paa yderste Randen
 Af Horizonten forenes i eet baade Nedgang og Opgang.
 Lige ved denne man seer en Figur, der ligner en virksomt
 Stræbende Mand; dog bestemme hans Navn, er der Jngen, som
 vover,
 65 Eller hvad Dont, der beskæftiger ham. Man kalder ham sletten
 "Manden, som knæler." Den hele Figur er i Knæerne sunken,
 Ja den er næsten paahug, medens høit over begge dens Skuldre
 Armene stige tilveirs, udspiled' til særlige Sider,
 Næsten i Bredden en Favit. Han trykker tilhøire sin Fodspids
 70 Lige paa Hovedets midterste Deel af den bugtede Slange.
 Ogsaa man sruer den lysende Krands, som Dionysos satte
 Hist, som et Kjærlighedstegn om sin mistede Viv, Ariadne,
 Hvilken har funden sin Plads bag Ryggen af Manden, som slider.
 Krandsen er nær ved hans Ryg, men lige ved Hovedets Spidse,
 75 Jæsen du viner af ham, som holder en Snog; og tilviise
 Kan du alene ved det gjenkjende den Helt Ophiuchus.
 Saa under Hovedet hæver sig frem de fortrinlige Skuldres
 Herlige Lys; ja endogsaa endda, naar Maanen har fuld Glænde,
 Diner man Skuldrene klart. Kun Hænderne skinne ei lyse,
 80 Efter som Glænden er fiin, som gyder sig hen over begge;
 Dog er det muligt, at blive dem vaer; thi de lyse dog noget.
 Begge hans Hænder med Slangen har travlt, da den slynger
 sig rundt om
 Kjempen, som holder den fast. I en stærk og uroffelig Stilling,
 Træder hans Fødder forenede ned paa det rædsomme Udyr,
 85 Hiin Skorpion, paa hvis Die han staaer, og tillige paa Kroppen,

Kant i sin Stilling. Igjennem hans Haand fremskyder sig
Enogen,

Dog i den Høire kun lidt, men i Venstre den bugter sig svarligt,
Saa at mod Krandsen den læner sig op med den yderste Kjæve.

Der, hvor den bugter sig, lede du maa om de mægtige Tænger,
90 Leed! thi de trænge særdeles til Glands, og er temmelig dunkle.

Vag ved den Største af Bjørnens Par, i Figur af en
Styrer,

Stiger Arctophylax frem, som benævnes paa Jorden Bootes,
Saa som han synes, at strække sin Haand imod Bjørnens
Høstvogn.

Hele hans Legem man skuer saa grant; dog lyser en Stjerne

95 Midt i hans Velte, fortrinlig i Glands, under Navn af Arcturus.

Under Bootes, og begge hans Been, vil du letteligt sene
Somfruens Billed, som bærer i Haand sine straalende Kornar.

Enten hun nu af Astræus er født (som, man siger, har avlet
Stjernernes Hob, medens Verden var ung) eller og af en Anden,

100 Svæver hun roligen frem.

Dog mælder en anden Fortælling

Mellem de Menneskers Æt, at forlangst hun leved paa Jorden.

Benlig af Hu, til dem Alle hun gif, og foragtede aldrig

Samqvem baade med Qvinder og Mænd i de Dage, som svunde.

Midt iblandt Alle hun sad, omendskjøndt hun var født en Gudinde;

105 Dike var hendes Navn, og de Ældste forsamled hun om sig,

Snart i en Gade med rummelig Plads, og snart paa et Dvætorv,

Hvor hun med Jvrighed quod for et Folk de gavnlige Love.

Dengang kjendtes af Mennesker ei den vædsomme Tvedragt,

Ikke den smaalige Deling af Jord, langt mindre til Krigslarm.

110 Jevnt randt Dagene hen, og det arrige Hav var man fri for.

Intet til Livets Behov deres Snækker behøved at bringe,

Alt de erlanged ved Stud og ved Ploug, og den herlige Dike,

Folkens Dronning, som yded dem Ret, tildeelte dem Alting.

Medens den gyldene Tid over Jorderig hersked, hun blev der,

115 Men i den sølverne lidet hun kom, da hun ynded den ikke,

Og efter Fortidens Mænd og dens herlige Sæder hun længtes.
 Skjøndt hun alligevel fandtes paa Jord i den sølverne Tidsold,
 Nærmest hun sig kun i Skumringen ned fra den susende Bjergtind;
 Men hun var ene, og taled ei meer til de Andre med Mildhed.

120 Først, naar hun samlede en Menneskehob om de mægtige Høie,
 Erued hun dem med sin Straf, og bebreidede dem deres Synder.

"Aldrig," huu sagde, "jeg viser mig meer, naar I trænge til
 Bistand ;

"Ach! hvilken Æt blev der stillet paa Jord af den gyldene Tidsold,
 Sikker af ringere Slags; dog den, som I avle, er værre.

125 "Snart vil en krigerisk Kamp, og et ret oprørende Blodbad
 Skues saa vide paa Jord, og med Synden vil Qvalerne følge."

Mælende dette, mod Bjerget hun drog, og de samlede Skarer
 Lod hun forundrede staae, skjøndt de fulgte med Blik hendes
 Dørtgang.

Efterat hine forsvunde fra Jord, fremtraadte derefter

130 Æten af Kobber, en Art, som steg over hiin i det Onde.

Da var det først, at man hamrede Sværd, som man brugte til
 Meimord,

Da var det først, at man laved som Net den gavnlige Plougstod.
 Fanged da Dike ret inderligt Had imod saadan en Tidsold,
 Hveden mod Himlen hun foer. Nu lever hun hisset i hiin Egn,

135 Hvor udi Matten sig viser endnu for de jordiske Væsner
 Himmelen's Nøe, som har kaaret sin Plads ved den lyse Vootes.

Nærmest en Stjerne bevæger sig rundt, over Jomfruens
 Skuldre,

Ligesaa stor udi Rum, samt ligesaa klar, som de Andre,

140 Hvilken ved Halen man stuer paa den, der af Bjørnene størst er.
 Mægtig er Glandsen af denne, dog skinner ei mindre de andre
 Stjerner just der; fast Diet derhen, og du finder dem snarligt.

Nær ved dens Gødder bevæger sig een, som er stor og fortrinlig:
 Een under Boven er sat, medens een kommer frem under Lænden,

145 Atter en anden fra bageste Knæ, men Alle tilhobe

Dreie sig enkelt, enhver for sig selv, uden Navn eller Billed.

Under dens Hoved man Tvillingen seer, under Bugen er
 Krebsen,
 Og under begge de bageste Been er den lysende Løve,
 Hvor udi Sommerens Tid Solguden har faaret sin Bane.
 150 Da ere Markerne tomme for Korn; da ligge de øde,
 Efter som Helios nærmede sig til den himmelske Løve.
 Da er det just, at den aarlige Storm over Havet saa vide
 Kaster med Brusen og Vælde sig frem; da gavner ei Naren
 Mere paa Søe, da stoler jeg helst paa de bredere Snekker,
 155 Da maa den Styrende holde med Kraft imod Stormen sin
 Roerstang.

Derfor den fjærende Svend, og de Stjerner, som staae ved
 hans Side,
 Og saa du ønsker at see, og et Sagn du har mærket om Gjeden,
 Eller om Riddenes Par, som tidt over brusende Bølger
 Stirrede ned paa den rædsomme Nød af de splittede Søemænd,
 160 Da kan du finde ham holden og heel; thi han hviler tilvenstre
 Op mod de Tvillingers Par. Net lige mod hannem sig dreier
 Helice's Hoved omkring, medens hen ved hans Skuldre tilvenstre
 Hviler den hellige Gjød, som man siger har ammet Kroniden,
 Hvilken de Præster hos Zeus har benævnet oleniske Gjeden.
 165 Mægtig er Stjernen, og lys er dens Glands, medens Riddene
 finne
 Svagt, med et mattere Lys, udi Nærhed af Foermandens
 Haandleed.

Tyren, som synker med Hornene frem, maa du søge dig under
 Foermandens Fod, og dens Billed er klart, saa det ligner tilfulde.
 See, hvor dens Hoved er kjendelig klart! det var svært, at forbinde
 170 Hovedets Form paa en Tyr, undtagen ved Stjerner, som disse,
 Hvilke saa tydeligt danne dets Form, ved at ordne sig rundtom.
 Og saa man nævner jo tidt deres Navn. Om Hyadernes Stjerner,
 Er der vel Ingen, som ikke har hørt, da i Vandens paa Tyren
 Vide de spredes omkring. Udi Spidsen af Hornet tilvenstre,
 175 Just ved det høire Been af den nærvæd liggende Foermand,

Fælleds een Stjerne de har; thi forenede svæve de begge.
 Tyren dog altid med større Begjær, end den rolige Foermand,
 Stræber at dale paany, om endogsaa de stege tilsammen.

Cepheus, Jasi Søn, og hans Slægt, som blev knuget af
 Skjebnen,

180 Ei ubesjunget jeg iler forbi; selv Navnet af disse
 Trængte sig op udi Skye, som en Væt, udi Slægt med Kroniden.
 Cepheus selv vil du letteligt see; han er bag Cynosura,
 Og udi Stilling han synes beredt til at favne med Armen.
 Regnet i Liniemaal, vil du see, at Længden fra Halens

185 Ende til Foden, er ligesaa stor, som fra Foden til Foden.

Nu kan du vende dit Blik — dog meget just ikke — fra Veltet
 Hen imod Siden, til forreste Ring af den bugtede Slange.

Der, foran Magen, bevæger sig frem den usalige Moder,
 Cassiopeia, som skinner kun lidt udi Maanesskins Nætter,

190 Efter som ei udi rigelig Hob, eller synderlig samtrængt,
 Stjernerne findes, som hendes Figur i Forening bestemme.
 Net som en Nøgle, bestemt til en Dør, som er lukket forinden,
 Hvilken man stikker derind, medens Slaaen man skupper tillige;
 Danned' i Formen af den, kun enkelte Stjerner sig vise,

195 Ordne der. I et Rum af en Favn sine Arme han breder,
 Smaaligt belyste; hun synes forstemt over Datterens Uheld.

Ogsaa Andromeda viser sig der; hun er smuk, men bedrøvet,
 Og mod sin Moder hun strækker sig hen. Jeg mener just ikke,
 At du behøver betydelig Nat, for at see hendes Stjerner.

200 Saa hendes Hoved er klart, saa lyse tillige de Skuldre,
 Saa hendes yderste Fod, saa lyser den samtlige Klædning!
 Ogsaa i Himmellens Skye sine Arme hun breder saa vide;
 Selv udi Luft har hun Lænkerne paa, og til evige Tider
 Strækker hun Armene frem, i en Stilling, som bad hun om
 Vistand.

205 Gangeren, mægtig og stor, hendes Hoved berører med Bugens
 Nederste Deel, og en Stjerne man seer, som de fælleds besidde,
 Deels udi Navlen paa ham, samt deels udi Jøsen paa hende.

Trende man finder endnu, over Boven og Siden af Hesten,
 Net, som et Trillingesæt, som man seer udi ligelig Afstand,
 210 Store, samt skønne ved Glands. Vlot Hovedet skinner ei klart nok,
 Heller ei Halsen, endskjøndt den er lang; kun den yderste Stjerne,
 Hvi paa dens blusfende Kind, er istand til at ligne de fire
 Forrige Stjerner, uagtet man seer, at de lyse fortrinligt.

Fiirføddet er den dog ei, den hellige Ganger, men stiger
 215 Halvfuldendet tilveirs fra den midterste Deel af dens Navle.

Ogsaa man haver fortalt, at ved denne fra Helicon's Fjeldtop
 fik man det herlige Vand i det yppige Væld Hippocrene.

Endnu ei risled, før Gangeren kom, over Helicon Kilder,
 Bækfed' de bleve ved Gangerens Hov; udi rigelig Mængde

220 Sprudled der Vand ved et Slag af dens forreste Hove, og Hyrden
 Taled saa vide med lydlig Nøes om det Væld, Hippocrene.

Endnu har Dølgen fra Klippen sit Fald, og betragte man kan den,
 Ikke just langt fra de Thespier's Bye, men Gangeren selve
 Dreier sig høit udi Skyen hos Zeus, og der kan man see den.

225 Ogsaa man støder paa Bædderen der, som er hurtig i Farten,
 Som, om endog saa den skyder sig frem i betydelig Omfang,
 Drøer sig dog i en Fart, som er liig cynosuriske Bjørnens.
 Saa er dens Stjerner, og mat er dens Skin, ret ligesom Maanen
 Mindsket dens Lys; men du finder den dog ved Andromeda's
 Belte;

230 Dette veilede dit Blik; thi den hæfter sig lige ved hende.

Midt over Himmelen har den sin Gang, hvor tillige sig hæver
 Af Skorpionen den yderste Tang, samt Orions Sværdrem.

Ogsaa der findes en anden Figur, som er dannet af Stjerner.
 Under Andromeda findes den let; den benævnedes Delta,

235 Saa som den dannes af Linier tre, mellem hvilke de Tvende
 Regnes som lige, lidt stakket er den, paa den tredie Side,
 Dog er den snarligen seet; thi den skinner langt meer, end de
 Andre.

Lidet tilside fra dem, imod Syden, er Bædderens Billed;
 Dog endnu fjernere bort, ret nær ved den kommende Sydvind,

240 Viser sig Fiskenes Nar; udi Glands mellem Alle dog lyser
 Den, som fornemmer især den nyligen standsede Nordvind.
 Noget, som ligner et Daand, kan man see, at der slaggrer fra
 Vegge,

Hvilket fra Halerne slynger sig fort til en dobbelt Forening,
 Hvor det forbindes til eet ved en stor og en kostelig Stjerne,

245 Hvilken, paa saadan en Grund, man har kaldet den himmelske
 Knude.

Bælg dig Andromeda's Skulder, og gaa saa tilvenstre, da findes
 Sikker den nordlige Fisk, da ved hende den dreier sig altid.

Hvor hendes Fødder du seer, opdager du letteligt Perseus,
 Hendes Gemahl, da de røre sig der, om hans Skulder, bestandig.

250 Han i den nordlige Egn høit over de Andre sig hæver,
 Og gjennem Skyen han strækker sin Haand imod Cassiopeia's
 Thronende Stol. Som i anstrængt Fart, han forøger sit Fremløb,
 Medens med ilende Skridt imod Zeus, som sin Fader, han
 stunder.

Lidet tilvenstre, men nær ved hans Knae, i Forening sig rører

255 Hele Pleiadernes Chor; ei synderlig stor udi Omfang
 Er deres Plads, og betragter man dem, da ere de dunkle.
 Altid, som vare de syv, mellem Mennecker blive de nævnte,
 Skjændt for Betragterens Blik det lader, som vare de sex kun.
 Dog er det aldrigen hændt, at en Stjerne fra Himlen er svunden,

260 Lige fra Skabningens tidligste Bliv; det er sikkerligt tomt Snaak,
 Naar det fortælles. For samtlige syv har man følgende Navne:
 Merope med Halcyone, derefter Celæno, Electra,
 Sterope, samt Taygète, og Maja tillige, den høie.

Skjændt uden synderlig Glands, og heller ei mange, dog navnbart

265 Dreie sig disse ved Morgen og Qvæl, som Zeus har befalet,
 Saasom han bød dem, at tjene som Tegn paa den nærmende
 Winter,

Eller den kommende Vaar, og den snart fremilende Plougtid.

Lyren er heller ei stor, som, medens han laae udi Buggen,
 Hermed har kunstigen gjort, og befalet, at nævnes, som Saadan.

- 270 Derpaa han satte den fast, ved at løfte den op udi Himlen
 Foran Figuren, som kjendes ei ret, som med knugede Fødder
 Kommer tilvensfre med Knæet den nær, medens Hovedets Spidse
 Vender mod Fuglen i Løbet sig hen. Thi finder man Lyren
 Just mellem Skikkelsens Knæ og tillige den Vingedes Hoved.
- 275 Ogsaa den brogede Fugl paa den evige Himmel sig dreier,
 Skjændt uden synderlig Glæds; kun Vingerne straalet med
 Stjerner,
 Hvilke, vel ei af den ypperste Slags, ere heller ei dunkle.
 Net, som en Fugl udi Skye, der bevæger sig jevnt paa sin Vinge,
 Dreies den hen imod Vest, som hævet af Vinden, og strækker
- 280 Enden af Foden mod Cephei's Haand, som'er ogsaa tilhøire,
 Medens at Gaugerens Hov sig hælder mod Vingen tilvensfre.
 Hesten, som kommer i Trav, omringes af Fiskene begge.
 Wandmanden holder tilhøire sin Haand, som i Længden er udstrakt,
 Over dens Hoved, og vælger sin Gang bag Steenbuckens Stjerner.
- 285 Steenbucken selv, som har lagt sig til Noe, vil du letteligt finde
 Fremmest og dybere ned, hvor den kraftige Helios vender.
 Ikke paa Bølgen du ståde dig bør udi saadan en Maaned!
 Ikke du gaae over vildene Søe! Selv Dagene kan man
 Lidet benytte til Gavn, da de hurtigen ile til Ende.
- 290 Gys du vil i den natlige Stund; men den lysende Dawning
 Kommer dog ei paa din ivrige Bøn; thi de voldsomme Vinde
 Styrte sig just fra den sydlige Kant, naar i Steenbuckens Billed
 Solen gaaer ind; da føler især den forfemmede Søemand
 Kulde, som iisnende trænger fra Zeus. Alligevel svulmer
- 295 Havet i hele det samfulde Nar, udi verlende Farver,
 Hen under Skibenes Rjøl, og, retsom en dukkende Bildand,
 Sidde vi ofte paa Snækken, og see under Bøven paa Havet,
 Medens vor Tanke sig vender mod Land, men, ach! i det Fjerne
 Skvulper nu Bølgen mod Strand, og et Dræt er mod Døden
 vort Skytøværn.
- 300 Derfom paa Søen du meget har lidt i den forrige Maaned,
 Medens at Skytten med Vuen blev varm ved den brændende Solild,

- Søg da mod Aften til Land, og betro dig ei længer til Natten!
 Legnet, som varfler om saadan en Tid og den farlige Maaned,
 Er Skorpionen, som reiser sig op, naar det lakker ad Morgen.
- 305 Da holder Skytten sin Bue beredt, ret nær ved dens Braadspids,
 Og, om endog Skorpionen har travlt med at stige foran den,
 Er det ei synderlig stort: thi den kommer dog hurtigen efter.
 Da Cynosura man seer, som løfter mod Dagingens Komme
 Hovedet høit; men i Morgenens Stund bortsvinder aldeles
- 310 Orion, medens man Céphæus seer, fra hans Haand og til Høften.
 Noget i Nærhed der farer en Piil, som man seer uden Bue,
 Saare forskjellig fra hiin, og en Evane sig breder omkring den,
 Nærmere hen imod Nord. Ved dens Side der stormer en Anden,
 Ikke saa stor i Gestalt, dog vred, naar den stiger af Havet,
- 315 Just medens Natten gaaer bort; den er kjendt under Navnet af
 Ornen.
- Ikke Delfinen er synderlig stor, som ved Steenbukken løber;
 Midten besidder ei Glands, dog skuer af Stjerner man fire
 Rundt om dens Sider, i Nærheden to, og et Par udi Følge.
- Disse nu brede sig hen mellem Nord og de Steder, hvor Solen
 320 Dreier sin Bane; men længere ned, mod den lavere Sphære,
 Andre man seer mellem Polen mod Syd, samt Helios' Bane.
- Orion bøier sig fremad til Jagt, ret lige ved Tyrens
 Stumpede Legem. Slet ingen bør troe, naar i lysende Nætter
 Diet han mægtar at vende fra ham, som i Luften sig rører,
- 325 At han kan finde paa Himlen et Syn, som er herligt, som dette.
 See, hvilken herlig Bevogter han har! bag Jægerens Skulder,
 Hvilken han løfter, man siner hans Hund; den staaer paa sit
 Bagbeen,
- Spættet, dog ikke just synderlig klar, og, medens den vandrer,
 Seer man, at Bugen er skinnende blaa. Udi Hovedets Fordeel
- 330 Straaler den mægtige Stjerne saa klart, som i Sommerens Dage
 Luer især, og er noksom bekjendt under Siriusnavnet
 Mellem de Menneskers Høt; thi saa ofte den stiger med Solen,
 Joles af Træer og Planter dens Kraft med fortorrede Blade.

- Let med sin varmende Straale den gaaer gennem Druernes
 Rækker,
- 335 Just for at skjænke det Gunde sin Kraft, men fortørre det Gufne.
 Selv naar han daler, fornemmes han let; men de nærmeste
 Stjerner
 Ere lidt dunkle, og al deres Gavn, er at runde hans Lemmer.
- Nedan for Orions Been, der finder man letteligt Haren,
 Som til evindelig Tid fremjages af Skytten, mens altid
- 340 Siriusstjernen geleider dens Løb, som en Hund udi Sporet,
 Stiger tilligemed den, og forfølger den, selv naar den daler.
 Urgo bevæger sig der, hvor den mægtige Hund har sin Hale.
 Baglænds kommer det frem, paa en Viis, som er ikke den gjængse,
 Saasom det iler i Fart med det Agterste forrest, liig andre
- 345 Snækker, naar Stavnene vendes omkring af det seilende Mandskab,
 Just som de styre mod Havn; da er det, at Samtlige støde
 Skibet til Siden, som gaaer over Stag, før det lander paa
 Stranden.
- Saaledes strækker sig Urgo afsted fra den agterste Ende.
 Noget af Skibet er mærkt, uden Stjerner, fra Spidsen af
 Stavnen,
- 350 Lige til Masten: den øvrige Deel har en rigelig Lysning.
 Noret tillige, som løsnedes lidt, er alligevel fæstet
- 351 Nærved det bageste Been af den Hund, som er lige foran den.
 Der, hvor Andromeda jager afsted, som vædt udi Knibe,
 Trænger sig Hvalen, som nærmer sig did, skjøndt i mærkelig
 Afstand.
- 355 Hun i sin Bane bevæger sig frem imod de nordlige Stormes
 Hjemlandssegne; dog kommer fra Syd hendes vædsomme Fjende,
 Hvalen, som strækker sig der, hvor Fiskene begge man stuer,
 Net under Bødderens Tegne, ved den Flod, som er ziret med
 Stjerner.
- See dog, hvor deiligt den bølger sig frem, under Gudernes
 Fødder,
- 360 Skjøndt den er ikkun en Nest af den sørgende Flod Eridanus!

Ja til Orion den strækker sig op, imod Foden tilvenstre.
 Knyttet er Fiffenes Par til hinanden ved Enden af Kroppen,
 Og de forbindende Baand kan man see under Halen at hænge.
 Deden man seer dem forened' at gaae over Nakken af Hvalen,

365 Hvor i en Knude de binde sig fast, som bevirkes af Stjernen,
 Hvilken i Hvalen man seer, paa den forreste Deel af dens Rygbeen.

Andre man finder, der ere kun smaa, uden synderlig Lysglands,
 Hvilke bevæge sig rundt, udi Midten af Koret og Hvalen,
 Just under Siden omtrent af den lysiblaasiede Hare,

370 Skjøndt uden egentligt Navn.

Ved at spredes saa vide, de danne

Ei nogen Krop eller Lem, saaledes som ellers man finder
 Talrige Stjerner, som dreie sig frem ad de vanlige Veie
 Gjennem de rullende Aar. Da var der i Eider, som svunde,
 Mænd, som bemærkede dem, og betegnede slige ved Navne,

375 Samt ved at ordne dem smukt i Figur. Det var jo umuligt
 Ellers, at vide de Enkeltes Navn, eller kjende dem særligt,
 Efter som Mængden er stor overalt, og de ligne hverandre
 Stundom i Maal og Figur, ja tillige ved Opgang og Nedgang.

Dette var Grunden, at Fortidens Mænd fik i Hu, at forene
 380 Saadanne Stjerner, som laae udi Raad, for at danne for Diet
 En eller anden Figur; sa a finge de Billeder Navne.

Derfor ei finde vi meer nogen Stjerne, som vækker Forundring,
 Efter som hine, forenede smukt udi passende Former,
 Gaae deres lysende Gang. Blot under den ængstede Hare

385 Dreier sig talrige Stjerner omkring, uden Navn eller Billed.

Neden for Steenbukkens Teg, mod den sydligt blæsende Notus,
 Stiger i Beiret en Fiff, som i Lobet er vendt imod Hvalen,
 Enkelt og stilt fra de forrige to, under Navnet af Sydfiff.

Lige ved Vandmandens Fod er en Mængde, som spredes saa vide,
 390 Mellem den enkelte Fiff og den luftige Hval, udi Luften,
 Skjøndt uden lysende Glands, eller Navn. Udi Nærhed af disse,
 Naar imod høire man dreier sit Blik fra den siraalende Vandmand,
 Træffer man Noget, som ligner et Væld; det er lille, men sprudler

Dog, som det synes, omkring udi blanke, men kraftløse, Stjerner.
 395 Just mellem disse bevæge sig To, med en synderlig Klarhed,

Hvilke sig nærme just ei, men fjerne sig haller ei meget.

Een, isærdeleshed deilig og stor, under Vandmandens Fødder
 Dines; den Anden man seer i den blaalige Hale paa Hvalen.

Wan det man haver dem kaldt undereet. Dog træffer man andre
 400 Stjerner lidt længere ned, under Skyttens de vældige Fødder,
 Hvor i en Cirkel de gaae; dog kjendes kun lidt deres Navne.

Der, hvor det vædsomme Dyr, Skorpionen, sin giftige
 Graadspids

Biser, omtrent imod Syd, der skuer man klarligen Altret.

Om det endogsaa kun stakket er seet paa den himmelske Bue,

405 Dog man bemærker det snart, da det vælger sin Plads mod
 Arcturus.

Medens Arcturus bevæger sig høit i sin luftige Bane,

Seer man, at Alteret skynder sig frem mod det vestlige Salthav.

Dog den ærværdige Nyr, som beklagede Menneskets Sorger,
 Vød, at i Skyen skal Alteret staae, som et Mærke for Søemænd,

410 Naar der vil nærme sig Storm. Hun svarligen røres i Sinde,
 Hvergang et Skib er i Nød; det er derfor, hun viser dem særligt
 Varslende Tegn; thi det gjør hende Ondt for de lidende Søemænd.

Dersom du altsaa paa Havet er svøbt udi Skyer og Taage,
 Aldrigen yttre du Lyst, at bekomme til Skue hiin Stjerne!

415 Vel er den blank, uden dæmrende Skye; men skue imod oven!

Der vil du finde den knuget af Mulm, som i Bølger sig gynger,
 Ligesom Skyerne præsse den tidt ved en knugende Hæststorm.

Ogsaa blev dette bestemt til et Tegn paa den kommende
 Sydvind,

Bed den veldædige Nyr, for at hjælpe de lidende Søemænd.

420 Wille nu disse beqvemme sig flux efter hende; som varfler,
 Samt udi Hurtighed skaffe sig Alt, saa det ligger tilrede,

See! da vorder paaastand deres Arbeide lettet. Men dersom

Ned udi Skibet sig kaster en Storm, med et frygteligt Vindkast,
 Heel uberegnet og beat, som i Seilene river og splitter,

425 Ach! da hænder sig tid, at de synke til Bunden, og drukne.

Vede de ydmygt, det træffer sig dog, at den himmelske Styrrer
 Skjænker dem Hjælp, naar den nordlige Storm gennem Skyerne
 trænger.

Lede de derfor endogsaa endeel, de faae dog hverandre

Utter paa Skibet at see. Dog Syd, under saadanne Vartegn,

430 Frygte du saare, til Himlen er klar ved den brusende Nordvind!

Naar du bemærker Centauren at staae udi ligelig Fraastand,
 Just mellem Østen og Vest, og han holder tillige sin Skulder
 Svøbt udi Taage, saa lustig og let, og et lignende Marsel
 Ogsaa du fanger af Dyr fra det duftende Alter, du vende

435 Flur dine Dine fra Syd; thi en Storm kan du vente fra Østen.

Denne Figur vil du letteligt see under to af de Andre,
 Efter som Alt, hvad der ligner en Mand, er tilfulde bedækket
 Af Skorpionen, hvis Tænger har fat udi Gangerens Bagdeel.
 Altid i Stilling han ligner en Mand, som vil række sin Høire,

440 Nar ved det rundede Alter omtrent. Uadskilleligt ligger

Hannem ved Siden et Dyr, som strækker sig hen ved hans Høire,
 Sikker fra Skoven et Dyr, saalunde har Fædrene kaldt det.

Endnu der stiger en anden Gestalt fra den østlige Side,
 Hvilken man haver som Hydra benævnt; som en levende Vandsnøg,

445 Kuller den frygtelig hen, og den mægter, at naae med sit Hoved
 Hen under Midten af Krebsen omtrent — under Bugen af Løven
 Ligge dens Bugter, mens Halen er snoet over selve Centauren.

Kummen i Midten af Bugterne staaer, og ved Enden af Halen
 FINDER man Navnens Figur, som synes i Snogen at hakke.

450 Ogsaa man Procyon seer, under Tvillingen herligt at lyse.

Saadanne Stjerner man evner at see i det vextende Karløb,
 Saa som de gaae i den stadigste Gang, og de samtlige bleve
 Satte paa Himmelen fast, til en Pryd i det stigende Natiumlu.
 Fem vil man finde, som vandre lidt frit, uden Lighed med hine,

455 Som, efter eget Behag, bevæge sig gennem de tolv Tegne.

Dem kan man ikke beregne saa let, ved at mærke de Andre,
 Der som du nøie vil see deres Plads; thi de flytte bestandig.

Talrigen løbe dog Karene hen, førend Banen er fuldendt,
Og, til at samles i eet, ere Tegnene svarligen skilte.

460 Ikke til hine sig vover mit Qvad; det er nok, om jeg evner
Deres Gestalter og Løb, som forandre sig ei, at berette.

Bruger du Tanken, da mærker du let blandt de rundede Baner
Fire, som virke besynderlig Gavn og en stigende Længsel,
Naar du beseer Periodernes Gang i det rullende Karløb.

465 Kredsene kjender man let; thi der findes mangfoldige Stjerner
Nær ved dem alle, hvis talrige Hob har forenet sig trint dem.
Samtlige Baner forrykke sig ei, og i vexlende Forhold
Svare de, to imod to, til hinanden i ligeligt Omfang.

Derfom engang, medens Luften er klar, og den natlige Guddom

470 Viser for Menneskets Øt sine samtlige, herlige, Stjerner,
Medens, da Maanen har Nye, slet Ingen bevæger sig kraftløst,
Saa som de samtlige trænge sig frem i det dæmrende Natmulm,
Hvis, i en Time, som den, i dit Hjerte Beundring har reist sig,
Enten ved selv at beskue den Kreds, som er slynget om Himlen,

475 Eller en Anden i Nærheden stod, for at vise dig Veltet,
Vide du da, at den stjernige Kreds er Galaxia kaldet.

Jugen af Kredsene maale sig kan udi Farve med denne:

Dog udi Størrelse kunne de To blandt de samtlige Fire,
Medens de øvrige To, som bevæge sig, ere langt mindre.

480 Een iblandt Kredsene nærmer sig stærkt til den synkende Nordvind;
Og udi denne de Tvillinger to deres Hoveder dreie.

Der man Knæerne seer af den fasttilhæftede Goermænd;
Ogsaa det venstre Been, samt lignende Skulder af Perseus,
Medens man næsten kan Albuen see af Andromeda's Høre

485 Løstede Arm; thi den forreste Deel har hun hævet iveiret,
Nærmere hen imod Nord, medens Albuen hænger mod Syden.

Hoven paa Gangerens Fod, og tilligemed Hovedets Spidse
Halsen af Fuglen, og Skuldren saa skjøn af Figuren med
Slangen,

Disse befinde sig der, og bevæge sig rundt udi Omløb.

490 Jomfruen svæver mod Syd, dog uden at røre ved hiin Kreds,

Hvilket ved Krebsen og Løven dog seer, som hinanden ved Siden
Strække sig, rammed' af Cirkelen, hen; thi det træffer, at
Krebsen

Skjærer i Løven sig ind i dens Bryst, og fra Bugen til Lyffen.

Krebsen tillige den skjærer paalangs, under Skjællenes Samlag,
495 Saa at man Snittet tilfulde kan see, som halverer den lige,
Hveden et Die der gaær paa enhver af de enkelte Sider.
Naar, ved at maale, den samtlige Kreds udi otte man deler,
Dreie sig høit over Jorden de fem i den høieste Lustegn,
Tre paa den modsatte Kant. Her træffer man sommerligt
Solhverv.

500 Denne befæstedes hen imod Nord, trindt Tegnet af Krebsen.
Men i den modsatte Kant, udi Syd, er en Anden, som skjærer
Steenbukken tvert, samt Vandmandens Fod, og Kanten af
Hvalen;

Haren tillige man seer; men af Hunden ei synderlig meget,
Ene det Stykke, den naaer med sin Fod; selv Argo man ølner,

505 Samt af Centauren den mægtige Ryg, ja Draaden tillige
Af Skorpionen, og Skytten, saa lys, med sit Vaaben i Haanden.
Han er den yderste Punct, udi hvilken sig Helios sænker
Med imod Syd fra den rensede Nord. Da peger mod Vinter
Atter dens Bei. Tre Dele man seer af de samtlige Otte

510 Høit udi Skye, men de øvrige Fem udi Dybet sig vælte.

Lang, som Galaxia's graalige Kreds, udi Midten af Vegge
Dreier en Cirkel sig under vor Jord, som er ligesom halvdeelt.
Dagene finder man der udi ligelig Deling med Natten,
Vaade naar Sommeren ender sit Løb, og naar Vaaren begynder.

515 Vadderer ligger, som Tegn, samt Tyren, i Knæerne bøiet;
Vadderer strækker sig selv gjennem Cirkelen hen i sin Længde,
Medens af Venet paa Tyren man seer kun alene dens Knæskal.

Beltet tillige bemærker man der af den lyse Orion,
Samt af den luende Hydra et Leed, ved den ydmyge Krater.

520 Navnen i Nærheden staaer, og i Tængerne viner man Stjerner,
Saae udi Tal, medens Knæet man seer af Manden med Slangen.

- Ikke fra Ornen han skiller sig bort, men den mægtige Thronfugl
 Stormer bestandig i Følge med ham, og lige ved disse
 Dreier sig Gangeren rundt med sit Hoved og Kanten af Halsen.
- 525 Disse bevæges af Arelens Fart, parallelt med hverandre,
 Saasom den gaaer gjennem samtlige tre; men igjennem de Trende
 Etkjæver den fjerde paaskraa, saa at begge de tropiske Cirkler
 Holde sig modsat fast, naar i Midten Equator har deelt den.
 Var der endogsaa en Mand, som erholdt af Athene sin Haandklægt,
- 530 Aldrig paa anden Maneer han kunde dog Hjulene sveitse,
 Dannende dem i en rundende Kreds, udi Form og i Omfang,
 Ligesom hine, der knytted' i Skye til den skraanende Bue,
 Ere fra Morgen til Nat i Bevægelse samtlige Dage.
 Hine sig hæve nu op, og begive sig atter til Hvile,
- 535 Ligeligt fjernede hver, og de samtlige tre udi Orden
 Have den Plads, som er nøie bestemt udi Opgang og Nedgang.
 Derimod skifter den Skraa af Oceani Bunde saa meget,
 Som der bestemmer den Kreds, som er lagt mellem Steenbuk-
 kens Opgang,
 Samt til omtrent ved den stigende Kreds; og saameget dens Stigen
- 540 Strækker til Siden sig hist, det vinder den atter i Nedgang.
 Tænker man Længden saa stor, som et Die kan naae ved at stirre,
 Ser gange saadant et Rum er den Kreds, den beskriver, og hver
 Deel,
 Naalt paa en ligelig Viis, har tvende af Dyrene i sig.
 Cirkelen selv er tilfulde bekjendt, under Navnet af Dyrkreds.
- 545 Krehsen og Løven bemærker man der, samt Jomfruen ogsaa
 Neden for den, men i Nærheden dog; Skorpionen med Tænger,
 Derhos Skytten og Steenbukken selv; ved Steenbukkens Side
 Vandmanden staaer, medens Fissenes Par bliver dannet af
 Stjerner,
 Bødderen næst efter det, samt Tyren og Tvillingeparret.
- 550 Just gjennem samtlige tolv i sin Bane bevæger sig Solen,
 Sluttende Naret i Ring, og, altsom den dreies i denne
 Cirkel, da stige de Hora'er frem, som forlehne os Frugter.

Under Oceani Dyb nedsynker saameget af Cirklen,
 Som der bevæger sig hen over Jord; og i samtlige Nætter
 555 Synker af Kredsen, som deles i tolv, kun de sex under Jorden,
 Medens sig hæver et ligeligt Tal, og tillige sig strække
 Nætternes Timer saa langt, som Hælften af Cirkelens Bue
 Hæver sig op over Jord, fra den Tid, det begynder med Skumring.

Venter man Dagingens Lys, da bør man ei ganske forkaſte,
 560 Tiden at agte, saa ofte hver Deel over Himmelen stiger,
 Saasom man seer, at der altid er een, som med Solen oprinder.
 Maaden, paa hvilken især du erlanger din Kundskab om disse,
 Er, naar du nøie betragter dem selv. Men isald deres Opgang
 Skeeer i en dæmrende Sky, eller muligt de skjules af Bjerge,
 565 Da kan du tage Bestik fra de Stjerner, som vandre ved Siden.
 Ogſaa erlanger du Tegn af Oceani dobbelte Flodarm,
 Saasom bestandig af Stjerner en Hob sig bevæger omkring den,
 Og det er denne, som hæver tilveirs den enkelte Tolvdeel.

Ei uden mærkelig Glands, naar Krebsen ad Himmelen stiger,
 570 Ligge de Stjerner omkring, som bevæges ved Siderne af den,
 Synkende deels udi Søe, deels stigende atter i Østen.
 Fisken gaaer ned indtil Nyggen omtrent; nu synker og Krandsen;
 Hælften i Luften du mægter at see, men den øvrige Halvdeel
 Af Ariadne's den synkende Krands udi Vesten forsvinder.

575 Knæleren, hvilken sig vender omkring (med sin nederste Bugdeel
 Sidindtil ei, med det Øverste kun) udi Mulmet sig rører.

Krebsen bevirker, at lige fra Knæ og til Skulderen segner
 Helten, med Slangen i Kamp, og at Slangen maa synke til
 Halsen.

Ogſaa Arctophylar bliver ei stor, Horizonten i Nærhed;
 580 Op over Jorden er Mindst, og det Meste er dybt under Skorpen.
 Gjennem en Trediedeel af de tolv Bootes gaaer nedad,
 Før end Oceanus tager ham heel; er han mættet af Dagslys,
 Bruger han Hælften af Matten, ja meer, til at spænde fra
 Boguen,

Om han endogsaa med Heliqs gif til sin natlige Hvile.

585 Saadanne Nætter har Navn efter ham, som er seen til at synke.

Saaledes dale nu de. Fra de modsatte Kanter, i Lysglands,
Blank i sit Velte, ja lysende klar over Skuldren tillige,
Hæver sig Orion frem. Han bringer Eridanus med sig,
Stoler, som Helt, paa sit Sværd, samt strækker fra Østen sig
fremad.

590 Stiger nu Løven i Skye, da synke de samtligen nedad,
Hvilke begyndte med Krebsen at gaae, samt Ornen; selv den, som
Sidder paa Hug, han sanker sin Krop, skjøndt Venet til Venstre
Synker, tillige med Knæet, ei ned mod den svulmende Havstrøm.
Haren, med Dine saa blaae, samt Hydra'en stige nu opad,

595 Procyon selv, og de forreste Been af den flammende Jagthund.

Saae ere Stjernerne ei, som begive sig ned under Jorden,
Medens at Jomfruen hæver sig op: den cylleniske Lyra,
Pilen, som gjordes med Kunst, og tillige Delphininen, maae synke.
Ogsaa af Fuglen de forreste Fjer, fast lige til Halen,

600 Worde bedækked' af Mulm, samt Flodens de yderste Kanter.

Nærmest af Gangeren svinder dens Hals, og tillige dens Hoved.
Derimod hæver sig Hydra'en meer, fast lige til selve
Kummen: nu Hunden har travlt med at bruge de øvrige Fødder,
Medens den lysende Stavn af den stjernerige Argo den trækker.

605 Dette bevæger sig op imod Jord med det delede Masttræ,
Efterat Jomfruens hele Figur Horizonten forlader.

Heller ei Tængerne hæve sig op, eller gaae, uden Mærke,
Skjøndt deres Lysning er svag, da det mægtige Billed Bootes
Hæver sig frem i en rigelig Glands, og belyst af Arcturus.

610 Argo har nu i det Hele sig reist over Skorpen af Jorden;
Hydra'en blot, da den hæver sig vidt i den himmelske Lufttegn,
Mangler sin Hale.

Bed Tængerne's Hjælp over Jorden sig hæver
Venet tilhøire paa ham (ja endog til det Tykke paa Laaret)

615 Som er bestandig paa Knæ, og som holder sig altid mod Lyren.
Denne Figur, som er lidet bekjendt blandt de himmelske Stjerner,
Deels at begive sig ned, deels atter fra Skorpen at stige,

- Ofte vi saae i den selvsamme Nat. Af denne kun Venet
 Kommer tilsynne for os, naar Tængerne begge har viist sig.
- 620 Dog, paa sit Hovede nær, har han vendt sig etandersteds henad;
 Thi Skorpionen han venter jo paa, samt Skytten med Buen.
 Disse kan trække ham frem, Skorpionen hans Krop og det Hele,
 Skytten hans Hoved blot og tillige hans Haand imod Venstre.
 Saaledes stiger den samtlige Krop i en tredobbelt Deling.
- 625 Hæve sig Tængerne frem, da bringe de baade Centaurens
 Hale (dog nærmest den yderste Deel) samt Høvltten af Krandsen.
 Gangerens Hovede sank; nu synker tillige dens Legem,
 Samt paa den forreste Fugl de yderste Kanter af Halen.
 Ogsaa Andromeda's Hoved gaar ned; thi den rædsomme Hvalfisk
- 630 Føres nu frem af den taagede Syd, imedens at selve
 Cepheus stiger mod den, for at skræmme den bort med sin
 Haandkraft.
- Synke da monne den Hval, som har vendt sig, lige til Ryggen,
 Derimod Hovedet blot, samt Haanden og Skuldren paa Cepheus.
- Naar Skorpionen bevæger sig op, da skynde sig Flodens
- 635 Bugter at kaste sig ud i Océani herlige Flodseng;
 Ja den forfærder endog, ved sit Komme, den Jæger Orion.
 "Artemis! mildne din Harm!" saa sagde de Gamle, som mældte,
 At hendes Raabe han trodsigen reev, da den vældige Jæger
 Fældte de samtlige Dyr med sin kraftige Kølle paa Chios,
- 640 Blot for at vinde ved Jagt den Helt Dinopions Venskab.
 Flur imod hannem hun danned et Dyr, som var sieget fra selve
 Den, imedens hun splitted med Kraft to spaltede Høie.
 Kom Skorpionen da frem, som stak og fortæred den Store,
 Større dog selv udi Bært; han havde jo Artemis trodset!
- 645 Saadant er Grunden (det haver man sagt) at, saatidt Skorpionen
 Stiger fra Kanten af Jord, da skynder sig Orion nedad.
 Hvad der endnu var tilrest af Andromeda eller af Hvalen,
 Efter at denne seeeg op, det iler forenet tilhøbe
 Fast ubemærket paa Flugt. Da skraber alene med Beltet
- 650 Cepheus henover Jord, medens Alt om sit Hoved han bader

Dybt i Océani Strøm; det Øvrige tør han ei væde,
Fødder og Lænder og Knæ, sligt bliver af Bjørnene nægtet.

Ogsaa med Jlen hun trænger sig frem imod Datterens Villed,
Caspepeia, den arme; dog ei paa den vanlige Maade
655 Straale man seer hendes Fod, samt Knæet foroven, fra Stolen.
Nei! som en Dykker i Søe, hun kaster sig ned med sit Hoved,
Deelt over Knæet i To; ret aldrig hun skulde sig maale,
Uden betydelig Straf, med en Pånøpe eller med Doris!

Synker nu hun udi Best, medens Andre paa Himmelen stige
660 Op fra den nederste Mand — af Krandsen den øvrige Halvdeel,
Samt af Snogen den yderste Kant. Nu viser Centauren
Kroppen, og Hovedet selv, samt Dyret tillige, som Kjempen
Holder med Kraft i sin Høire. Dog vente det heftlige Udyrs
Forreste Been, for at stige tilveiers, paa den kommende Skytte.
665 Slangens den krummede Bug, samt Kroppen af Helten med
Elangen

Hæve sig ogsaa, naar Buen gaaer op. Skorpionen, som stiger,
Bringer for Lys deres Hoveder selv, af Helten med Slangen
Haanden, tilligemed forreste Deel af den stjernige Hydra,
Selv af den knælende Mand (som bestandigen stiger forkeert op)
670 Komme tilsyne just da, fra de nederste Kanter, de andre
Lemmer, tilligemed Skulder og Bryst, samt Beltet om Livet:
Ogsaa tilhøire hans Haand. Hans Hoved, samt Haanden tilvenstre
Hæve med Buen sig først, og med Skytten tillige, som stiger.
Lyren, som Hermes har dannet med Kunst, samt, lige til
Brystet,

675 Cephens hæver med hine sig op fra det østlige Salthav.

Flux af den mægtige Hund da monne de lysende Straaler
Synke bag Jorden, og Orion selv gaaer aldeles tilgrunde,
Ligesom Alt forgaaer af den frugtlost jagede Hare.
Ikke dog Kiddenes Par, ei heller oleniske Gjeden

680 Synke med Foermænden flux. I hans Haand, som er vældig,
de lyse;

Medens ved Glandsen de fjerne sig bort fra de øvrige Lemmer,

Kunne de vække det stormende Veir, naar de stige med Solen.
 Nei! hans Hoved og Lænd, samt Haanden tillige tilvenstre
 Trække, ved Steenbuckens Stigen, sig ned; men de yderste Dele
 685 Gle, naar Skytten vil stige, fra Skye.

Da tøver ei Perseus,

Heller ei mere den yderste Stavn af det lysende Argo,
 Efter som Helten begiver sig ned, paa Foden tilhøire
 Nær, samt Knæet; af Snækken er Rest den dreiede Vagsstavn:
 Selv den iler til Roe, naar den mærker, at Steenbucken stiger.

690 Monne da Procyon drage fra Skye, medens Andre sig hæve,
 Vaade den vingede Piil, samt Ørnen tilligemed Esvanen,
 Ligesom Alterets hellige Plads paa den sydlige Himmel.

Hesten bevæger sig op, naar Vandmanden nylig er stegen,
 Vaade med Hoved og Fod, medens Nyr, som straalcr med
 Stjerner,

695 Trækker ved Halen Centauren afsted, ret lige mod Hesten.

Ikke dog eier hun Kraft til at tvinge hans mægtige Skuldre,
 Eller hans Hoved og vægtige Krop; kun den luende Vandsnogs
 Bugtede Strube; den trækker hun ned, og den vældige Vande.

Meget dog bliver til Rest af de bageste Dele; men disse

700 Blive, naar Fiskene hæve sig frem, med selve Centauren
 Førte fuldstændigen bort. Med Fiskene hæver sig Fisken,
 Hvilken befinder sig lagt under Steenbuckens dunklere Stjerne,
 Ikke dog heel; thi der venter en Deel paa den kommende Tolvdeel.

Ogsaa Andromeda's Legem er deelt; hendes kjempende Hænder,

705 Samt hendes Skulder og Knæ, bemærker man tidligt, men
 Kroppens

Øvrige Dele bevæge sig først, naar de dobbelte Fiske
 Fra Oceanet begive sig op; hendes Haand imod høire
 Trækkes af Fiskene frem, hvorimod den stigende Bædder
 Bringer den Venstre fra Dybet til Lys; men hæver sig denne,

710 Da vil i Vesten man Alteret see, hvorimod udi Østen
 Hoved og Skuldre du tydeligt seer af den stigende Perseus.

Tvivlsomt bliver det dog, om hans Veltc belyses af Bæddren,

Just medens denne begynder sit Løb, eller ogsaa af Tyren,
 Som i Forening han dreier sig med. Naar Tyren er oppe,
 715 Skynder sig Foermanden sikkerligt frem; thi han farer bestandig
 Ret udi Nærhed af den; dog ei i den nævnedes Tolvdeel
 Stiger han ganske; med Tvillingen først er det Hele tilsynet.
 Derimod Kiddenes Par, samt Gjeden, og Foden tilvenstre
 Bringes af Tyren for Dag, medens Halen og Ryggen af Hvalen
 720 Op over Himmelen hæve sig frem fra det dybeste Havsvælg.
 See! da synker Arctophylax ned i den forreste Tolvdeel,
 Efter som fire man finder i Tal, som bevæge ham nedad;
 Haanden tilvenstre dog svinder ei bort, da den dreies om Bjærnen.
 Iler nu Helten med Slangen til Roe, og han synker med
 Venet

725 Lige til Knæerne ned, da viid, at Tvillingen stiger
 Op fra den modsatte Kant; da bliver der intet af Hvalen
 Skjult eller deelt; da stuer man grant dens Figur i det Hele.
 Ogsaa til Flodens den forreste Bugt, naar den stiger af Havet,
 Vær det en Skipper at vende sit Blik, skjøndt Veiret er roligt,
 730 Medens han venter paa Orion selv, for at denne kan bringe
 Hannem et Tegn, til at maale sin Fart, eller Længden af Matten.
 Kort — der er meget, som Gudernes Bink haver Mennesket
 tildeelt.

2. B e i r t e g n.

Saae du det ikke? Saa ofte man seer udi Vesten Selene
 Hæve sig frem med sin Spids, da veed man, at Maanedens øges;
 735 Bortder saa stærk hendes Glands, at hun spreder tillige lidt
 Lysning,
 See! da haver hun endt af sin Bane det tredie Dagløb.
 Otte bevirke Qvarteer, udi Midten hun straalere i fuld Glands.
 Medens hun dreier i vrelende Gang sit ændrede Afsyn,
 Mælder hun ogsaa, hvortidt udi Maanedens Løb er stegen.
 740 Deden man kan, da man deler i tolv den samtlige Dyrkreds,

- Nætternes Længde beregne sig vist. Endogsaa for Naret,
Om det er Tid til at bruge sin Ploug, eller sætte sin Stikling,
Oligt vi erlange fra Zeus, paa forskjellige Maader, betegnet.
Hændes ei ofte paa Søe, at en vildtoprørende Stormvind
- 745 Alhne man kan, ved at vende sit Hu imod stolten Arcturus,
Eller en anden af Stjernernes Hob, som i tidligste Daging,
Eller ved Nattens Begyndelse, gaaer fra Océani Strømme?
Helios vælger sin Bei gennem dem i det rullende Marløb,
Medens han gaaer ad sin mægtige Stie; fra den Ene til Anden
- 750 Gler han frem, snart stigende op, snart synkende atter,
Saa som af Stjerner Enhver sin særlige Daging betyser.
Sikkert du kjender det selv (thi sig, hvo skulde vel ikke
Kjende den lysende Sol med dens nittenaarige Bane?)
Vaade hvad Stjerner der røre sig midt fra Orions Belte
- 755 Ned til hans Fod og hans Hund, der trodsigen følger med
Skytten,
Eller hvad Stjerner man seer, fra Zeus eller ogsaa Poseidon,
Hvilke betegne for Menneffets Børn, hvad der hændes i Fremtid.
Derfor du vende din Tanke til dem! Har du Lyst til en Søetour,
Skynd dig, at finde de himmelske Tegne, som med Sikkerhed varfle
- 760 Enten om vinterlig Storm, eller vældig Orkan over Havet.
Mæien er ikke saa synderlig stor, og en rigelig Gjengjæld
Gaaer den forsigtige Mand, naar han regner omhyggeligt efter.
Selv han bliver jo flest, og han gavner tillige de Andre
Bed sine Raad, naar han mærker en Storm er isærd med at stige.
- 765 Selv i en Nat, som er rolig og blid, vil han drage sin Snække
Ind imod Land, da han ahner en Storm i den tidlige Morgen;
Ofte den kommer først tredie Dag, undertiden paa femte,
Ja uforvarendes kommer den tidt.
- Ei er det i Alting
- Zeus tildeleer os Menneffer Vink; der er Meget, som skjules
- 770 For vore Blikke. Vi see det maaskee i de kommende Dage,
Der som han vil; thi den jordiske Slægt videnlydig han gavner,
Saa som han viser sig grant for Enhver, og forlehner dem Værker.

Et Tegn monne du faae, naar Maanen sig viser, som
halvdeelt,

Utter et andet, naar Maanen er fuld, eller nær ved at fyldes.

775 Ogsaa fra Solen erlanger du Tegn, ei blot, naar den stiger,
Selv naar ved Randen af Natten den staaer. Der gives desuden
Meget, fra hvilket, ved Nat og ved Dag, du kan hente dig
Veirtegn.

Kraft paa Selene dit Die nu først, og de krummede Spidser,
Da skal du see hende verle med Glands i forskjellige Aftner.

780 Hornene blive da heller ei eens; de forandres i Formen,
Naar hun begiver sig frem paa den tredie Dag eller fjerde.
See! det er disse, som lære dig bedst om Maanedens Veirligt.

Rundes den skarpt, eller lyser den klart paa den tredie Daging,
Saaer du et hyggeligt Veir; er den skarp, men afmærkelig Rødhed,
785 Sikkerligt saaer man en Storm; er den tyk, eller stumpet om
Randen,

Eller den lyser kun mat, paa den tredie Dag til den fjerde,
Da er det truende Regn, som formærker den, eller en Sydvind.
Derfor at Hornenes Par, ved Brud af den tredie Daging,
Hverken er baglænds lagt, og bukker sig heller ei fremad,

790 Eftersom Spidserne bøie sig eens, i en ligelig Retning,
Da kan du sikkerligt troe, at det blæser om Natten fra Vesten.

Holder hun sig efter tredie Dag udi Stillingen opreist,
See! da lærer hun dig, at en truende Storm er ivente.

Derfor den øverste Spids sig bærer lidt stærkere fremad,

795 Vente du Storme fra Nord; fra Syd, naar den bøier sig bagud.
Har den, paa tredie Dag, fuldstændig en Cirkel omkring sig,
Sunklende rød overalt, da saaer man et stormende Veirligt,
Hvilket forøges i Kraft, jo stærkere Kredsen er ildrød.

Ogsaa betragt den, saaitid den er fuld, og i begge Qvarterer,
800 Deels, naar den øger sin Form, deels synker igjen til en skarp
Kant,

Saasom beregne du kan udi Maaneden Meget af Farven.

Straalere den klar overalt, kan du vente dig kosteligt Veirligt. }

- Straaler den rød overalt, kan du vente dig kommende Uveir;
 Men naar den mørkner sig hist eller her, kan du vente dig Regnskyl.
- 805 Tegnene blive dog ei til forskjellige Tider de samme.
 Saadanne Tegn, som vi see paa den tredie Dag, eller fjerde,
 Gjelde til Maanen er halv; fra denne har Tegnene Virkning
 Lige til Maanen er rund, og fra den kan man sluete til Maanens
 Sidste Qvarteer, som bestemmer igjen den sidste Tetrade
- 810 Hist i den Maaned, som svandt, og af den i den næsteden Tredie.
 Dersom det træffer sig saa, at en Ring sig slynger om Maanen
 (Enten der findes nu tre eller to, eller ogsaa kun een blot)
 Da, om der ifkun er een, kan du vente dig Vinde med klart Veir;
 (Gaaer den islykker, en Storm, men svinder den sagteligt,
 Soelstin)
- 815 Ere der tvende, da bringe de Storm, naar de slynges om Maanen;
 Ere de tre udi Tal, da faaer man et vildere Uveir,
 Helst naar Ringen er sort; men knækkes den, faaer man Orkaner.
 Dette Selene belære dig kan udi Maanedens Berel.
- Ogsaa til Solen du vende dit Hu ved dens Opgang og
 Nedgang,
- 820 Eftersom Helios giver os Tegn af en større Bestemthed,
 Deels naar han iler til Noe, deels hæver sig atter i Østen.
 Naar sine Straaler han tidligt har sendt over Jorden, da være
 Cirkelen klar, uden Plet, ifald du vil ønske dig Soelstin,
 Gens aldeles af Lød, samt uden det ringeste Aftegn.
- 825 Dersom den holder sig ligeligt klar i den sildige Østen,
 Og uden Skyer den synker mod Qvæl i en blidelig Lysglands,
 See! da bliver den ligesaa klar, naar den stiger imorgen.
 Dette sig hænder dog ei, naar den hæver sig huul for vort Die,
 Eller saa ofte, som Straalerne gaae til forskjellige Sider,
- 830 Enten mod Syd eller Nord, medens Solen er klar udi Midten,
 Da vil den sikkerligt bringe dig Regn, eller ogsaa en Stormvind.
 Hvis du kan komme dertil, og Strgalerne hindre dig ikke,
 Skue du Helios selv; thi han har de sikreste Veirtegn.
 Skjuler han sig i et rødmende Skjær (saaledes som ofte

835 Skyer saa røde man seer, naar de komme fra særlige Kanter)
 Eller han hylles i Sort, da viid, at det Sorte betyder
 Snarligen kommende Regn, men Alt, hvad der rødmer, en
 Stormvind.

Skeer det, at baade med Sort og med Rødt han er farvet paa
 eengang,

Da vil han bringe dig Regn, og bevæge sig frem under Windkast.
 840 Dersom, imedens han stæeg, eller, omvendt, gif til sin Hvile,
 Straalerne flokkes i eet, eller knuge sig sammen i Hobe,
 Dersom han præses af Skyernes Hob, naar han drager fra
 Matten

Frem imod Dag, eller ogsaa han gaar, efter Dagen, mod
 Matten —

Sikkert bevæger han sig paa saadan en Dag udi Regnskyl.

845 Dersom en Skye, ubetydelig selv, førend Solen har viist sig,
 Og den tillige har hævet sig selv uden synderlig Lysglands,
 Da kan du sikkerligt vente dig Regn: men dersom en Rundfreds
 Breder om Solen sig ud, som er stor, men ligesom smelter,
 Just naar den hæved sig nyligen op, og som atter formindskes,

850 Da vil den bringe dig kosteligt Veir, om endogsaa den daled
 Blegnende ned efter Regn.

Ifalb det har regnet om Dagen,

Da, naar det hostede lidt, maa du kaste dit Blik imod Skyen,
 Medens du vender dit Blik, hvor Solen gaar ned udi Vesten.

Træffer det sig, at en Skye, som er temmelig dunkel af Ydre,
 855 Mørkner den lysende Sol, og ud gennem Skyen sig trænge
 Straaler fra Vidten, som brydes itu til forskjellige Sider,
 Da, for den kommende Dag, til et Lye kan du sikkerligt trænge.

Naar, uden Skyer, den dukker sig ned i den vestlige Flodstrøm,
 Eller, imedens den sank, samt nærmede sig til sin Hvile,

860 Rødlige Skyer har stillet sig nær, da behøver du ikke
 Regn at befrygte den følgende Dag, eller Matten derefter.
 Derimod træffer det nok, naar du seer i en døende Lysning
 Straaler at skyde sig pludseligt frem i en Strækning paa Himlen,

Elgesom ofte den mister sit Lys, naar den dækkes af Maanen,
865 Efterat denne har valgt sig en Plads mellem Jorden og Solen.

Heller ei da, naar den skjuler sit Lys ved den tidlige Opgang,
Medens de rødlig Skyer man seer fra forskjellige Kanter,
Selv ikke saadan en Dag ere Markerne sikke for Pladsfregn.
Hænder det sig, før den hæver sig op, at der skyder fra neden
870 Talrige Straaler med dæmrende Skin, førend Dagen er frembrudt,
Da maa du tænke paa styrtende Regn og tillige paa Stormvind.
Dog — dersom Straalerne hulle sig meer i et dækkende Mærke,
Ville de snarere tyde paa Regn, end bebude dig Storme.

Breder sig derimod lidet af Mulin om de stigende Straaler,
875 Saadan omtrent, som den finere Skye er istand til at danne,
Da er det sikkert en kommende Vind, som bewirker dens Mærke.
Dersom ved Solen der dannes en Kreds, som er sort udi Farve,
Kommer der Regn; naar de nærmere staae, eller sortne de mere,
Faaer du et haardere Veir; er der to, vil det blive det værste.

880 Ogsaa bemærke du bør, medens Solen gaar ned, eller stiger,
Om du kan finde dig saadan en Skye, som man kalder en Bisol,
Nædmende enten fra Syd eller Nord, eller ogsaa fra Vegge:
Da maa du ikke betragte, som Tant, hvad der varsler paa sli
Viis.

Komme de nemlig fra Siderne frem, og i Midten de holde
885 Solen, og Skyerne flokke sig tæt ved Oceani Flodrand,
Sikkerligt vente du kan, uden Ophør, styrtende Pladsfregn.
Hæver der sig fra den nordlige Kant kun den enkelte Solskye,
Da vil den bringe dig Storme fra Nord; er den sydlig, fra Syden,
Medens der ogsaa kan falde lidt Regn med de fineste Dugstank.

890 Dog er det sikkest, at bygge paa Tegn, som du henter fra Vesten,
Efter som Tegnene holde sig godt, som man henter fra den Kant.
Ogsaa mod Krybben du vende dit Blik! den ligner en Taage,
Lustig og fin, naar den dreier sig rundt, imod Norden, om
Krebsen.

Der du bemærker af Stjerner et Par — deres Lysning er ringe —
895 Som, om endogsaa de fjernes ei stort, for en Deel ere skilte,

(Efter dit Døe formene du kan, at de fjernes en Allen)
 Een i den nordlige Kant, den Anden lidt meer imod Syden.

Uesler benævner man Stjernernes Par, og den Midterste: Krybben.

Derfom nu denne med eet, medens Luftten aldeles er skyefrie,
 900 Svinder for Døet, og Stjernernes Par, som ved Siderne vandre,
 Synes, imedens de gaae, at nærme sig tæt til hinanden,
 Da vil der styrte mod Jorden et Skyl, under mærkeligt Uveir.
 Sker det, at Krybben er mørk, mens Stjernerne begge, jeg
 nævnte,

Holde sig ganske, som før, da varfser det ene lidt Neguveir.

905 Derfom det træffer sig saa, at den, som er norden for Krybben,
 Skinner kun svagt og med dæmrende Skin, medens Ueslet mod
 Syden

Lyser, da vente du Kuling fra Syd; at den kommer fra Norden,
 Vente du kan, naar det Modfatte sker udi Lys og i Dæmring.

Ogsaa paalideligt Varsel om Storm fra det stigende Havvand
 910 Hente man kan — fra den sandige Kyst, naar den lyder saa vide —
 Ogsaa fra Klippen i Søe, naar den høiner med eet udi klart Veir,
 Samt naar det suser med Larm fra Skovenes Kroner paa Fjeldet.

Derfom en Heire du seer, paa en vild og utæmmelig Maade
 Komme fra Søen mod Land, under lydelig Larmen af Stemmen,
 915 Søger han sikkert Skjul for en Storm, som vil rase paa Søen.

Derfom at Dykkeren hæver sig høit, medens Luftten er skyefrie,
 Ghyve de helst udi Flok og i Hob, naar der nærmer sig Uveir.

Vildænder ogsaa bemærker man da, samt Maagen fra Søen:
 Hen over Kysten de stille sig op, for at baste med Vingen;

920 Eller om Bjergenes Tind sig brede forlængede Skyer.

Ogsaa de graalige Fnug, der stode paa Tidler, som Frøknup,
 Varsle dig let om en Regn, naar i talrige Bunker de seile
 Hen ad den volige Søe, eet frem, og et andet tilbage.

Hveden du mærker, at Torden og Lyn udi Sommeren trække,
 925 Deden du vide forvift, at Vinden tillige vil komme.

Selv i det natlige Mulm, naar Stjernerne hyppigen skyde,
 Medens en Stie, som er skimrende hvid, efter Skuddene følger,

Vente du kan , ad den selsamme Dei , at en Luftning vil komme.
 Derfom du derimod seer , at en Enkelt sig kaster mod Enkelt ,
 930 Gaanske fra modsatte Kanter og Strøg , da maa du befrygte
 Wildtomspringende Wind , som er ikke bestemt i sin Retning ,
 Hvilken , det falder ei let , at beregne , hvorfra den vil blæse.
 Naar i den østlige Kant , og atter i Syden det lyner ,
 Derpaa i Vesten igjen , ja stundom endogsaa i Norden ,
 935 Da , om han stades paa Søe , den Søemand saare maa frygte
 Farer i Vølgernes Raft , og tillige fra Skyen et Regnskyl ;
 Det er just Tegn paa en Strøm , naar Lynene glimte saa hyppigt .
 Og saa det gjelder som Tegn paa en kommende Regn , naar du
 mærker

Skyer , som ligne i Form de uldrige Totter paa Gaaret ;
 940 Eller naar dobbelt sig Iris har spændt over Himmelens Bue ,
 Eller en mørkende Kreds har slynget sig trindt om en Stjerne ;
 Eller naar Fuglenes Hob , som lever i Sump eller rum Søe ,
 Duffer sig dybt udi Vand , med utømmelig Lyst til at bades ;
 Eller naar Svalernes styrtende Trop om en Dam sig forener ,
 945 Blot for at baffe saa flinkt i de krusede Bander med Bugen ;
 Eller saaitid den elendige Slægt , som er Hydra'ens Føde ,
 Frøernes Fædre , i Sumpenes Hjem , fuldttonende kvække ;
 Eller i Morgenens Stund hvidt tuder den eensomme Ugle ;
 Eller en Krage , den sqaalbrende Fugl , paa den forreste Strandkant ,
 950 Sænker sig ned imod Jord , naar en Regn er isærd med at komme ,
 Enten den dukker sig ned udi Vand , fra sit Hovedes Spidse
 Lige til Skulder og Dugg , eller ogsaa den dukker sig heelt ned ,
 Eller om Vandet den dreier sig stærkt , tykmalet af Stemme .

Selve din Dre dig giver et Tegn , at der kommer en Dagregn ,
 955 Naar den sit Hovede vender mod Skye , eller smyster mod Væhren .
 Og saa med suellere Fart da skynder sig Myren at bære
 Vægene bort i den hule Canal ; da sees Skolopendren
 Hyppigt at krybe ad Murene op ; da vrimle de Orme ,
 Hvilke , som Indvoldskryb udi Jorderigs Indre , man kjender .
 960 Og saa de vingede Smaae , som sattes i Verden af Hænen ,

- Lyske sig kvirgen da, samt pibe tillige med høi Røst,
 Ligesom dryppende Stænk, naar de styrte sig ned udi Vandet.
 Ogsaa de Allikers Væ, og samtlige Arter af Ravn
 Give dig sikkende Tegn om en Regn, som vil styrte fra Himlen.
- 965 Dersom man seer dem, at samles i Flok, og man hører dem strige
 Ganske paa Høgenes Viis, eller ogsaa naar Ravnene give
 Sælsomme Toner, der ligne det Pladsf, som bevirkes ved
 Regndryp:
- Eller, naar to gange streget de har i en grovere Tone,
 Langsomt de give et Pib, medens hyppigt de baske med Wingen.
- 970 Selve den huuslige And, samt Alliken høit under Taget,
 Stille sig under Gesimserne hen, hvor de baske med Wingen,
 Medens med hæftige Skrig mod Bølgerne farer en Rørdrum.
 Intet af saadanne Tegn maa du agte for ringe, hvis ellers
 Tryk du vil være for Regn. Selv ikke, naar meer end sædvanligt
- 975 Fluerne bide sig fast, for at suge med Graadighed Blodet:
 Eller i Lampen om Vægen man seer, at der brede sig Svanpe,
 Net i den dæmrende Nat. Ei heller i Vinterens Tider,
 Dersom at Lampernes Blus snart stiger, som altid, i Veiret,
 Snart fremsprudler igjen med en Lue, som ligner de lette
- 980 Blærer af Luft: hvad heller en Kreds har om Lampen sig trukken.
 Heller ei da, naar i Sommerens Tid, i den lysende Lustegn
 Wildænder komme i slagrende Hob, ret stuvede sammen.
 Trefoden heller ei glemme du maa, eller Potten paa Jlden,
 Dersom der farer af Gnistre omkring en betydelig Mængde.
- 985 Ogsaa til Affen du see, naar ud af de luende Gløder
 Wise sig lysende Tegn, udi Form af en Hirse, for Diet.
 Ogsaa paa dette du see, isald du vil agte paa Regnveir!
 Trækker det sig, at en dæmrende Sky fra de luftige Bjerge
 Trækker sig over den lavere Dal, medens Fjeldenes Toppe
- 990 Wise sig lyse, da faaer du et Veir, som er yndigt og soelklart.
 Kosteligt bliver det og, naar hen over Bølgernes Glade
 Lavt sig viser en Sky, som stiger ei synderligt opad,
 Snarere ligt med et Fjeld, som strækker sig bredt ved en Strandkant.

Haver du soelklart Veir, da speide du nærmest om Stormveir,
 995 Men udi Stormen, om Soelstinsveir. Dog helst maa du vende
 Diet mod Krybhen, som dreier sig rundt i Forening med Krebsen,
 Naar den franeden har klaret sig frie fra den trykkende Taage,
 Saasom bestandig den viser sig reen, naar det ender med
 Stormen.

Ogsaa fra Lampernes rolige Skin, og den natlige Ugle
 1000 Hente du kan dig et Tegn, at Stormen vil snartligen ende,
 Derfom den tuder saa jævnt; ja selv fra den sladdrende Krage,
 Naar den ved Aftenens Tid udbryder i verlende Toner.

Ogsaa den enkelte Navn, naar den skriger i eensomme Egne,
 Togange først, saa hyppigt igjen, kan betegne det Samme.
 1005 Ere de talrigen samled' i Flok, og de tænke paa Hvile
 Net med et larmende Skrig, da skulde man troe, de vare glade,
 Saaledes skrige de op med en Støi, som kan lignes med Jubel.
 Medens at, snart om den enkelte Green, snart atter om Træet,
 Hvor de har Hjem, i en verlende Flugt deres Vinger de ryste.

1010 Kort førend mildt og behageligt Veir, ville Tranernes Flokke
 Sætte sig Alle som Een udi Fart, uden Kroppen at vende:
 Derimod bliver ei Veirliget godt, naar de Samtlige vende.

Derfom du mærker en Stjerne med eet at berøves sin Klarhed,
 Uden at sene du kan nogen Skye, som bevirker dens Mæthed,
 1015 Heller ei ellers der trænger sig Mulm, eller Maanen er oppe,
 Kort — uden Grund, og med eet den viser sin Glands udi Taage,
 Da maa du ikke beregne dig Oligt, som et Barsel paa godt Veir,
 Heller, som Tegn paa en kommende Storm.

Naar du seer, at paa eet Sted
 Skyerne holde sig fast, medens Nogle man sener foroven,
 1020 Fulgte af Andre, som komme paany, kan du vente det Samme,
 Samt naar en Gase med larmende Skrig over Jøden sig kaster.
 Ogsaa et Tegn paa en Storm fra den nislægtlevende Krages
 Natlige Sange du faaer, samt Allikens Skrigen om Aften.
 Næst fra Spurvenes tidlige Pip, og fra samtlige Fugle,
 1025 Naar de fra Vølgerne flye; af Orchilus, samt af Eritheus,

Naar udi Huller de liste sig ned; af Alliker ogsaa,
Hvis til det natlige Hjem fra de Enge saa tørre der lees.

Ikke den sylsende Die, naar den mærker, at Storme sig
nærme,

Fjerner fra Kuben sig langt, for at samle til Stadernes Celler.

1030 Hjemme den syssler med Honningen da, og med huuslige Sager.
Heller ei Tranernes Nækker man seer udi Lusten ad een Bei
Strække sig hen: thi de vende sig om, for at flyve mod Jorden.

Seer du en Edderkops Spind, skjøndt Lusten er rolig, at
flagre,

Raster sig Luen omkring i den sagteligt døende Lampe,

1035 Fænger, naar Lusten er klar, dine Lamper og Jlden kun nødigt,
Da maa du ikke paa Stormene troe.

Dog hvorfor berette

Samtlige Veirligstegn, da endogsaa af Afsen saa ringe,
Naar den forener sig tæt, kan hentes et Varsel om Sneefog?
Ogsaa af Lampen beregner du Sne, naar den lysende Taande

1040 Tæt omringes af Tegn, som ligne ved Skikkelsen Hirse.

Selve den brændende Glød kan varsele dig Hagl, naar den straalere
Lysende klart i sig selv, men dybt udi Midten er Noget,
Net som en Taage saa fin, medens Luerne flamme derinde.

Steeneegen selv, naar den bugner af Frugt, og den dunklere
Mastix

1045 Vise sig ei uden Tegn, og stedse bør Landmanden ivrigt
See sig omkring, for at Sommeren ei af hans Hænder skal løbe.
Skuer han rigelig Frugt, paa en passelig Wiis, i en Steeneeg,
Da er det Melding om vinterlig Tid, som vil holde sig længe.

Dog vil jeg nødig se, at den tynges formeget af Frugter,
1050 For at min Ager kan spire med Ayr, uden Frost eller Tørhed.

Tregange skyder et Mastixtræ, og det sætter sig tregang
Atter til voxende Frugt. De enkelte Gange dig give
Varssende Tegn om at bruge din Ploug; thi Pløningen deles
Just udi tre, i den midterste Tid, og de yderste tvende.

1055 Første bebuder den forreste Tid, Midfrugten den anden,

Og, naar den kommer for trediegang, den tredie Pløining,
 Naar nu et Mastixtræ frembringer de skønneste Frugter,
 See! da vorder en Udsæd bedst; den giver i Skjæppen;
 Mindst med den, som er mindst; med den Mellemste lidt mel-
 lem Begge.

1060 Tregange stander en Scilla i Flor paa sin mægtige Stangel,
 Hveden i jævnlig Gang man henter sig Tegn til at høste.
 Ligesom Frugt paa et Mastixtræ kan varsele til Pløining,
 Saaledes henter man Tegn fra en Scillas hvidlige Blomster.

Dersom du mærker, at Bræmsernes Flok, i den sildige Frugttid,
 1065 Breder sig frygteligt ud, da, førend Plejadernes Opgang,
 Varsle man sikkerligt kan, at en Stormvind trænger sig fremad
 Ligesaa brat, som den hvirvlende Kredts, som bevirkes af
 Bræmsen.

Skæer det, at Mødrene selv, mellem Faar, eller Sviin,
 eller Gjeder,

Naar de fra Græsgangen gaae, skjøndt de nyligen leged med
 Hannen,

1070 Graadigen kravle paanye, under Drivningen, op ad hinanden,
 See! da bebude de Kulde, retligesom Bræmsene nyligt.

Mærkes ved Sviin, eller Gjeder og Lam, at de parre sig
 langsomt,

Glæder sig Armodens Søn, som eier kun lidet til Brændsel,
 Saa som et soeklart Nar ved den sildige Parring bebudes.

1075 Den, som betimeligt pløier i Høst, betragter med Glæde
 Traner, som komme tilpas; Hiin meer, naar de komme til Uld,
 Eftersom Vinterens Gang aflæmper sig tldt efter Disfæs.

Dersom de nærme sig tidligt og tæt, i forenede Troppe,
 Fanger man tidligen Kulde; men komme de sildigt og enkelt,

1080 Een efter een, og det varer en Tid, før de Alle forsvinde,
 Kommer den seent, og i længere Tid kan der syssles i Marken.

Monne de Qvier og Faar, strax efter en rigelig Frugttid,
 Skrabe med Foden i Jord, samt rende med Hovedet udstrakt
 Hen imod Vinden fra Nord, da bringer Plejadernes Nedgang

- 1085 Sikkertigt stormende Vel, hvad man kalder en sølelig Vinter.
 Sid at de ikke maa skrabe for dybt; thi da kan du vente
 Net en forfærdelig Kuld, som gavner ei Planter og Udsæd.
 Sid der maa ligge betydelig Sneec paa de mægtige Marker,
 Dog førend Kornet har fludt sig til Straae, og begyndt med
 at stige,
- 1090 For at den ventende Mand kan Aarets Betsignelser haabe.
 Lad der fraoven bestandigen staae tilsvarende Stjerner;
 Ikke dog een, eller to, eller muligen flere, Cometer.
 Saa som Cometen bebuder et Aar, som er plaget af Tørke.
 Ikke ved Fuglenes Flokke sig glæder en Bønde paa Fastland,
- 1095 Naar, medens Sommeren nærmer sig alt, ubi Mængde de
 komme
 Did fra den fjernere De; thi saare han frygter for Høstien,
 At den skal komme med Avnerne blot, og med Ar uden
 Kjerne,
 Saa som af Tørke den leed. Dog fryder sig Gjedernes Hyrde
 Just ved Fuglenes Sværm, naar i pænselig Maade de komme,
- 1100 Saa som han baaber et melkerigt Aar efter saadant et Varsel.
 Saaledes syller vi Menneskebørn, heelt mæisomt og uvisst,
 Hver med sit Eget især; hvad der ligger os lige for Foden,
 Gribbe vi gjerne som Tegn, for at bruge det eengang i Fremtid.
 Ofte fra Lammene's Flok kan Hyrden beregne sig Stormvind,
- 1105 Dersom til Engen den iler affted med et kjendeligt Hastværk.
 Eller naar her udi Hjorden en Buk, eller hæsset et ungt Lam
 More sig selv underveis med at støde hverandre med Hornet,
 Eller i Hjorden omkring de hoppe fra Engen i Luftspring,
 Alle de Eldre med To, men de Yngre med samtlige Fire,
- 1110 Eller saaofte de nødigen gaae, naar de vandre fra Engen,
 Altsom mod Aften de drives tilhuus, og de gnave bestandig
 Græsset, imedens de gaae, om endogsaa de gjennes med
 Steenkast.
 Ogsaa fra Ørneue hentes der Tegn af en Røgter og Ploug-
 mand,

- Naar der vil nærme sig Storm. Saa ofte som Kærne tvrligt
 1115 Slikke det bageste Been med Tungerne, ned over Hoven;
 Eller i Stalden de strække sig hen over Bongen mod hvire,
 Venter en Landmand flux, at fange lidt Hvide fra Plougen.
 Ogsaa naar Kærne samle sig tæt, under idelig Brølen,
 Altsom de vandre til Staldene hjem i den sildige Aften,
 1120 Mens i den græsrige Dal sig Qvierne røre saa trevent,
 Da er det Tegn, at de mættes ihast, for at slippe for Regnveir.
 Heller ei Gjeden, som syller saa travlt med Steeneegens Grene,
 Spaaer dig et kosteligt Veir, eller Soen, som roder i Straaet.
 Dersom den eensomme Ulv udbryder i langsomme Toner,
 1125 Eller han, uden den ringeste Skrak for de virksomme Landmænd,
 Gler de Systende nær, ret ligesom sønsfende Tilflugt
 Lige ved Menneskers Hob, hvor han let risikerer et Angreb,
 Da kan du vente dig Regn, førend tredie Dag gaær til Ende.
 Saaledes ogsaa beregne du kan i de forrige Veirtegn
 1130 Enten en kommende Storm, eller vinterlig Kuld, eller Regnveir,
 Hvilket vil træffe den selsomme Dag, eller anden og tredje.
 Selve den pippende Muus — saa ofte den meer end sædvanligt
 Hopper i soelklart Veir, ret ligesom stærdt udi fuld Dands —
 Sattes af Fortidens Mænd ei ganske tilside, som Veirtegn.
 1135 Ligesaa lidet en Hund; thi skraber en Hund udi Jorden
 Med sine forreste Been, kan der ventes, at Stormen er nærved.
 Ogsaa begive sig Krebsene frem, fra det Waade til tørt Land,
 Dersom det truer med Storm, for at ruste sig ud til en Landtour.
 Selv naar de huuslige Muus udi Straaer eller Blade sig
 boltre,
 1140 Blot for at komme til Noe, da viser det Tegn til et Regnskyl.
 Saaledes evner endogsaa en Muus, at bebude dig Uveir.
 Vrag mig nu Jntet af Sligt! Kan du knytte til Varslerne
 nyt Tegn,
 Da er det godt; forene sig to til at varsle det Samme,
 Har du et skjønnere Haab; paa det tredie bygge du roligt!
 1145 Stedsø beregne du dog dine Tegn fra den forrige Nargang,

Om, med en Stjerne, som hæver sig op, eller synker til
 Hvile,

Veiret sig viste, som Tegnet befoel. Men især er det vigtigt,
 Deels udi Maanedens forreste Deel, samt deels i den sidste,
 Begge Tetrader at mærke sig godt; thi Maaneder knyttes

1150 Fast til hinanden ved dem; og i o t t e Nætter sig viser
 Ætheren lidet bestemt, da den mangler den klare Selene.

Naar, i det samfulde Aar, du agter tilfulde paa Saadant,
 Da vil du sjelden forledes til Feil, ved at slutte fra Veirtegn.

Ammærkninger til Aratus.

Udførlige have staaet i den Formening, at Indledningen til nærværende Digt var uagte, blandt hvilke den anonyme Forfatter til den udførlige Levnetsbeskrivelse af vor Digter, som Petrus Victorius først udgav 1565 og som siden er optagen i Petavli Uranologia (Paris 1637 pag. 268). Men naaget Arati Text ikke er meget omhyggelig behandlet i den ældste Tid, kan der dog ikke være Tvivl om Indledningens Ægthed, eftersom ikke blot de tre andre Oversættere, Cicero, Germanicus og Avienus, have læst den, men enkelte Partier deraf citeres af mangfoldige Forfattere, saasom Clemens fra Alexandria, Scholiasterne til Pindar og Apollonius s. 31. Men Sagen er, at Digtet blev Skolelecture, og saaledes kan man begribe, hvorledes det paa mange Steder maatte blive omformet efter andre astronomiske Anskuelser, og især i Begyndelsen blive saa forandret, at hiin anonyme Biograph (hos Buhle II. 435) kan nævne os hele tre Begyndelser, som eksisterede paa hans Tid. — En ganske mærkelig Variant forekommer i andet og fjerde Vers, da man i flere Codices har *δεῦ* istedetfor *Διός*, hvor christelig Fromhed har spillet den hedenste Digters Afkriber et besynderligt Puds.

2. Den, af Aratus flere Gange gjentagne, Bemærkning, at Alt er opfyldt af Zeus, tage de Ældre, saasom Theon i sine Scholier, i physisk Betydning, idet de ansee Zeus som Atmosphæren; *ἐξ αἰέρος*, hedder det, *ζῶμεν, ὄντος ζωτικῆς, καὶ τῆς πνοῆς ἡμῶν αἰτίῃ· εἰδὲν γὰρ ἐστὶ, ὃ μὴ πεπλήρωται αἰέρος*. Woss derimod tager Ideen fra en ædlere Standpunct, om Jupiters Almagt, som uttrer sig overalt. Imidlertid seer jeg ikke, hvad Citatet fra Odysf. III. 48 kan gavne, eftersom en saa udreven enkelt Uttring neppe vil forslaae til at godtgjøre, hvad der vanskeligen vil kunne godtgjøres, at man anerkjendte en ubetinget Almagt eller Alstedsnærværelse hos Zeus.

6. Saaledes forandres Anskuelserne! Medens man forhen satte Principet for den forspundne Guldalder i et dolce far niente, i en absolut Lediggang, opstillter Aratus den Lære, at Menneskets højeste Lykke bestaaer i

en fornøftig Virksomhed, en Anstæelse, som dog Hesiodus ogsaa har, naar han siger i Digtet om Syfler og Dage:

Zeus, som throner i Skye, og hvis Hjem er i Utheren, satte
Eris af ædlere Hu mellem Mennesker nede paa Jorden,
Og, hvem der ogsaa er svag, hun evner at vække til Arbeid.

8. Ogsaa Virgil giver det Raad, at sønderlaane Jordklumperne (Georgie. I. 104), naar det hedder:

Høit bør jeg tale til Ere for ham, som efter sin Saaning
Følger sin Mark, for at knuse hver Klump, da i Jorden er Skade.

Ligesom Virgil i II. 354, giver et lignende Raad med γυρῶσαι, at muldne om Ranten, løsne Jorden. Γυρῶσαι, hedder det i Etymologicum magnum, ἐπὶ περιφράξει, ἢ βόθρον ὑρύξει, ἐν ᾧ φύτα κατακτείνονται. Dog gjelder vel paa dette Sted Reglen pars pro toto, den enkelte Deel af Pønten istedetfor den hele Sysfel, altsaa, i det Hele taget, plante den, og høge om Planten.

9. Jeg Kulde neppe troe, at Voss har Ret, naar han forklarer σπέρματα βαλεῖν om Træplantning eller unge Sædlinge. Hvad nykker det at henvise til Virgils Landbrug II. 317? Til denne Gjenstand figter Digteren jo ikke, som taler om Aarets Sysfel ialmindelighed, og som desuden vilde paa den Maade falde i en utaalelig Tautologie med det Foregaaende. For ikke at paabyrde Digteren denne, følger jeg Scholiasten, som siger meget rigtigt: ὁ Ζεὺς σημαίνει τὰς ὥρας τῆς γέωργιας. — Στρηρῖζειν, fordi de, i forskjellige Stjernebilleder inddeelte, Fjrstierner, syntes at være hæftede fast paa den yderste Himmelsphære. Ved disse σήματα betegnedes de forskjellige Aarstider; Sommerens Begyndelse s. Ex. ved Pleiadernes Drgang, det Mødsatte ved deres Nedgang. — Ἐσκέψατο οἱ: ἐφρόντισεν, ἐνόησεν, ἐθεώρησεν, han udsaae, udkaarede.

16. Προτέρη γενεῇ er noget uforstaaeligt. Theon forklarer det i Scholierne om Titanerne, men forkaster strax derpaa denne Fortklaringsmaade, som Noget, der ἄδυνα λόγον ἔχει, eftersom Titanerne jo vare nede i Tartarus. Andre tanke paa Heroerne, af hvilke en ikke ubetydelig Deel var optagen iblandt Stjernebillederne, saasom Perseus, Orion og flere. Jeg følger alligevel Voss, som, uden at omtale det, har optaget Ideen hos Grotius, idet han forklarer γενεῇ (cfr. v. 260) i Betydning af origo, Dphav, og προτέρη som πρώτη og Tanken bliver da: Du, som er Menneskeslægten's Dphav og Udspring, hominum sator. Dette finder jeg idetmindste er bedre, end med Buhle at forandre Texten til αὐτοῖς καὶ προτέρῃ γενεῇ οἱ: hominibus, qui nunc sunt (en besynderlig Version af αὐτοῖς) et qui ante fuerunt. Τεκμήρατε i 18de Vers forklares vel bedre

ved: *εις τέλος ἀγάγετε*, end ved *πισώσαθε*; eftersom *τέκμων* bruges saa ofte istedetfor *τέλος*.

20. Ungaende *συνεχῆς*, hvor *ν* bliver langt, uden at man behøver at fordobbe *ν*, bemærke man, at Bogstavet *ν* i Enden af Ord, naar det staaer foran en Vocal, pleier at beværte Længde; cfr. *Derville i vannus critica* 355. Forresten er Tanken saaledes at forstaae: Fjirstjernerne dreie sig tilligemed Himmelsphaeren om Axen, som, gjennem Jordfuglens Midte, naaer fra den ene Pol til den anden; og Voss mener derfor, at Germanicus, som har *ν* a g a sidera i sin Oversættelse, kan have læst *ιούτες* istedetfor vort *έόντες*.

21. O gaar ikke, som Scholiasten mener, paa *ἄζων*, men, hvad Tanken forlanger, paa *ἔρανος*, og derved bliver *μετανίσσεται* det samme, som *ἡ κινῆται ο*: den rykkes ikke ud af sin bestemte Plads, fordi Axelen ligger urokkelig fast (*ἐνάρησεν*). Theon forklarer meget vel, synes mig, det besynderlige Udtryk *ἀτάλαντον* ved *Ἰσὴν κατὰ τὸ διάστημα ο*: svævende just i Midten, og lige langt fra Himmelsphaeren.

26. At Nordpolen staaer høit over Oceanus, er gammelt Sprog, istedetfor at den hæver sig høit over Horizonten. Begge Bjørne dreie sig nemlig indenfor den arctiske Kreds (ved 54de Grad). De syv Stjerner tænkte Bjerghyrderne sig, som en Bjørninde, hvilken flygtede tilbage, med Vinene vendte mod Jægeren Orion, som nærmer sig med Hunden. Derimod var det lettere for den fredelige Landmand, at tænke sig disse Stjerner under Billedet af en Vogn, forspændt med Orne (*septem triones*), hvilken Bootes (*auriga*) styrede. Homer (*Il. XVIII. 487. Od. V. 273*) kjender kun den store Bjørn, og det er egentlig Thales, der levede meer end tohundrede Aar efter Homer, som, formodentlig fra Østerland, gjorde Grækerne bekendte med den lille Bjørn. For øvrigt var det mig umuligt at udtrykke det Ordspil, som ligger i *τροχόωσι* og *ἀμαξαι* (*ο*: *ἀμα ἄγεσθαι*) hvilket Voss har faaet ganske godt ud, ved sit *rolle n* og *Rollwagen*.

28. Allerede Scholiasten forkaster Aristarchs Anskuelse af dette Sted, som antog, at Bjørnene see paa deres egne Vænder (*τὰς αὐτῶν ἰζύας*), da de meget mere skue hen imod hinandens Bove (*ἐπὶ τὰς ἀλλήλων*).

33. Baade Buttman og Buhle beholde *Λίπτω*, uagtet det ikke er let at indsee, hvorledes Dicte kan være *σχεδὸν Ἰδαίοιο*, da de efter Strabos udsigende ligge en betydelig Strækning fra hinanden. Scholiasten bemærker derfor, at Mogle læse *Ἀργαίοιο* istedetfor *Ἰδαίοιο*, som laa paa Østkysten af Creta, uagtet han selv, som det forekommer mig, taler med nogen Tvivlsraadighed om et Bjergs Tilværelse paa Creta, som skulde hedde *Ἀργαῖον*. Andre forsvare Vulgaten, uagtet man isaafald ikke kan und-

skyldte Kræft Bildfarelse, ἐστὶ γὰρ πολὺ τὸ διάστημα, siger Theon; og gammel er Læsemaaden rigtignok, efter som baade Tzetzes og Etymologicum magnum anføre just dette Sted, for at bevise at Δίκτων kan bruges som neutralist Form. Med Alt dette støder dog denne atffor siensynlige Bildfarelse hos Digteren, og Zenodot har til den Ende brugt den Udvei, at forklare Δίκτων som δίκταμον, en til Ithhya indvlet Urt, som baade var behagelig af Lugt, og tillige god i Fødselsveer. Men hvad hjælper Alt dette til at forklare Stedet? Bedre er Lennep (i Anmærkningerne til Cosluthus I. 14, pag. 66) kommen efter det Rigtige, i det han læser Δίκτω iftedetfor Δίκτω, og denne Buggen paa Blomster er atffor hyppig hos de Gamle, til at vi ikke skulde benytte os af en Forandring, der tillige, med Hensyn paa Bogstavtrækkene, er saa lemfældig. Hvo mindes saaledes ikke Virgils Tiltale til Pollio's liden Pøde (Ælog. IV. 23):

Blomster i rigeligt Tal omslynge saa ventligt din Bugge.

Forresten mærker man nok, at Aratus forandrer den gangbare Mythe noget, idet han antager, at de tvende Nymphes Cynosura og Helice have opnået Zeus paa Idabjerget, efterat Cureterne havde bragt ham fra Dicte. Den lille Bjørn, Cynosura, egentlig Hundehale, har sit Navn deraf, at, efter et andet Sagn, hørte hendes Constellation, som Sagt hund, til Callisto, der igjen, som den store Bjørn, eller Helice (δὴ τὸ ἐλίσσειν) dreiede sig om Polen. Buttman derimod, i Idelers historiske U undersøgelsen über die Beobachtungen der Alten pag. 376, forklarer Navnet af ἑλίξ en Snørkel, Krølle, formedelst det liggende S eller Stangelinien, som dannes af de 7 Hovedstjerner i den store Bjørn. Scholiasten synes blot at tænke paa Halens Krumninger.

37. Ved Achæer forstaaes, som ogsaa Scholiasten har bemærket, Græker, i Modsetning til de, i det Efterfølgende omtalte, Phoenicer, og vi finde virkelig, at allerede Ulyses rettede sig efter den store Bjørn, mens dens Phoenicere paa deres dristige Farter i Oceanus efter Lin og Nav lode sig lede af Cynosura. En særdeles latterlig Ætymologie beverter Scholiasten os med, som en Biret, idet han udleder det bekjendte ἐλίκωπες Ἀχαιοί just deraf, og badler de Andre, som forklare dette bekjendte homeriske Epitheton, som ἐνοφθαλμοί. Man kunde forresten spørge: hvorfor denne Distinction mellem Phoenicer og Grækere? Fordi den mindre kyndige Græker heller holdt sig til den store Bjørn, som kaldt mere i Dinene, men som ogsaa var mindre tilforladelig, formedelst dens større Afstand fra Polen.

46. Scholierne, der, som bekjendt, ere især til Aratus en broget og blandet Hob af Notizer, om hvilke man kan sige det Samme, som om Ægypten, πολλὰ μὲν ἐβλά ἔχει μεμυγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ, ere meget

ferlegne med at angive Oprindelsen til Ideen om Dragen eller Slangen. Snart gjøres den til Dragen, som Cadmus dræbte, snart til den, som bevogtede Hesperidernes Have, og snart igjen til Pytho, som blev dræbt af Apollo. Men eftersom vi med alle disse Fabler ikke kunne blive kloge paa dens Forbindelse med begge Bjørnene, er det nok bedre, at tænke paa den cretensiske Mythe, som Theon (hos Buhle I. 272) meddeleer os, at Kronus engang havde nær overrasket Zeus, som til sin Skrak forvandlede sig selv til en Slange, og begge Ammerne til Bjørninder, samt at han senere, efter at have bestøget Verdensthronen, forevigele denne Begivenhed ved de trende omtalte Billeder i den altid synlige Polarcreds. Denne Forklaring passer særdeles godt, uden at vi derfor ville gjøre saa smaaligt Brug deraf, som Theon, der forklarer udtrykket μέγα δράμα i det 15de Vers just heraf. — Den Idee, at sammenligne en Slange med en Flod, stundes maastee Hesiodus, som allerede før Aratus har sammenlignet en Flod med en Slange. Forøvrigt maa man erindre sig, at der af Constellationer forekomme trende eensartede δράκων, ὄφις og ὄδρη, hvilken Møiagtighed dog ikke iagttages af de romerske Digtere, eftersom Dragen kaldes af Virgil (Georg. I. 244) anguis, og af Manilius (I. 313) serpens. Om disse trende eensartede Væsner siger Servius (til Virgils G. I. 205) tres sunt angues in coelo: unus, qui inter septemtriones est, alter Ophiuchi, tertius australis, in quo crater et corvus. Smidlertid har jeg i min Oversættelse, af mestriske Grunde, ikke altid kunnet benytte denne Forskjel, som heller ikke, naar den engang for alle er udpeget, synderlig er at mærke.

47. Nagtet Hipparch, den Mostower Scholiast og et Par Codices antage den, ogsaa af Woss beholdte, Forandring af Φέγονται, istedetfor Bulgatens Φύονται, har jeg dog ikke troet at burde følge den, da det vilde være at sammenblande den æsthetiske Critik med den philologiske, dersom man vilde forsage en brugbar Læsemaade blot af den Grund, at den afgav et smukkere poetisk Billede. Ideen af v. 48 er den Samme, som i Zliadens XVIII. 489, hvor der siges, at Bjørnen ikke bader sig i Oceanet, fordi den nemlig ikke synes for en Deel af den nordlige Halvkugle at gaae ned.

50. Ved at betragte Himmelfortet, finder man, at Slangens Hale hænger ned mod den store Bjørn, medens den paa samme Tid omslynger den lille. Lillige maa man erindre sig, at Slangens Hoved blev paa den eudoriske Stjernetavle afbildet en face, hvorved de fem Stjerner, som her omtales, kom tilsynne. Skulde forresten ἀναπαύεται virkelig være den rigtige Læsemaade? Varianter ere der ikke, men at Ordet neppe er af det heldigste Valg, synes mig at være temmelig ivinefaldende. Overhovedet gjel-

der om hele denne Slangetirade, som mere er skabt til at plage en metrisk Doversætter, end fornøie en gemtlig Læser, hvad Scholiasten meget vigtigt siger om det 58de Vers: *λίαν διδασκαλικῶς τῶτο*; thi vist og sandt er det, at det poetiske Liv dunster bort under den astronomiske Nøiagtighed.

61. Tanken er, at Slangen meget ofte berører i sit Omløb Horizonten, fordi den svæver lige paa Manden af den aretiske Kreds, men at dette kun er en Berørelse af Horizonten, idet Stjernen, som gik ned, strax derpaa stiger op igjen. Eftersom Talsen altsaa er om en sieblittelig Dystigen, oven paa den forudgaaede Nedgang, kan jeg ikke fatte, hvorfor man skal forkaste Vulgatens maleriske Udtryk *νήχεται* (svømmer) og ombytte det med det mattere *νίσσεται* eller *νεύεται*, men endnu langt mindre, hvorledes Boss tør forandre det fattelige, men, som han kalder det, breit nachschleppende, *ἀλλήλασι* til det i flere Henseender upassende *Ἰκνενοῖο*.

63. Eftersom Aratus ikke nøiere oplyser os om, hvem vi skulle tænke os ved den Knælende (Engunasin), kan man let begribe, at Phantasien har benyttet det givne Spillerum. Snart var det Tantalus, snart Orpheus mellem Thracierinderne, snart den klagende Thamyris, eller Hercules i Kamp med Slangen, eller Theseus, der lofter en Klippe, ja endog Trion paa Hjulet, og Prometheus paa Caucasus. Scholiasten trækker sig klogest ud af Sagen, idet han siger: *περὶ τῷ εἰδώλῳ τῶτῃ ἕδεις ἰσορῆσαι ἰσχυροσεν*. De vigtigste Hovedsteder, hvor denne Jgeniculus eller Geniculatus omtales, ere Vitruv. IX. 4 og Firmicus Astron. VIII. 17; og saa vidt det lader til af Avieni Paraphrase v. 175, er det Panayasis, den gammelgræske Epiker, som har først gjort Engunasin til Hercules.

70. Høire Fod er en Feil af Aratus istedetfor venstre, hvilket allerede Hipparch (I. 2) har dadlet; men formodentlig har Digteren fulgt Eudorus.

71. Fortællingen om Ariadnes Krands er bekendt, ifølge hvilken der berettes, at Bacchus forærede hende en Krands paa Den Maros, hvilken senere, enten af de andre Guder, eller af ham selv, sættes op paa Himmelten, efterat Diana havde dræbt hende, formedelst Mangel paa Kydskhed. Dog er det mærkeligt, at baade Aratus og Eratosthenes kjende alene een Krone eller Krands, da dog allerede Ptolomæus gjør Forskiel mellem *εἴφανος βόρειος* og *εἴφανος νότιος*.

75. Jeg tænker, at man her bør følge den Bødsigste Anskuelse, som antager, at Slangeholderen (Ophiuchus) er, ligesom den forhen omtalte Knælende Figur, et vilkaarligt Billede, som man baaned sig, ved at omfatte en Mængde af de mindre lysende Stjerner. Forresten udlægges Figuren, ligesom hiin, paa de meest forskjellige Maader. Hos Scholiasten gjøres han til Hercules, Prometheus, Tantalus, Theseus, Trion, o. Fl. Derimod

finder Eratosthenes (c. 6 og Dvids Fasti VI. 735), at det er Esculap, der, som bekjendt, blev rammet af Lynet, fordi han opvækkede Døde, og senere blev sat paa Himmelen. Isaafald passede rigtignok Slangen ganske godt, eftersom den er et iatriskt Symbol, paa Grund af, at den bidrog til at opdage giftige, eller lægende, Urter. Forresten kan Ideen i 75de og 76de Vers oplyses ved det gamle Udtryk: *ex ungue leonem*.

79. Tanken er: Skuldrene paa denne Figur ere saa klare, at man selv ved Fuldmaane kan see dem, men anderledes forholder det sig med Hænderne, som, formedelsk mattere Stjerner, ikke altid ere lige klare; imidlertid ere de ikke derfor aldeles dunkle (*ὁ ελαφραὶ ο: αμαυραὶ*), om de end ikke ere synlige, som hine, ved Fuldmaane.

80. Saaledes, som dette Vers læses i Vulgaten, er det unægteligen hvist utaaletigt for Dret; og med Alt dette gives der dog Codices, som udelade *εξ* af *ἐπεδέδομεν*, hvilket aldeles maa ødelægge det, isørveien maa delige, Vers. Woss læser *λεπκὴ γὰρ καὶ τῆ καὶ τῆ ε. α*, hvilket Buttmann ogsaa optager i Texten. Mindre heldig er Buttmann selv, som bevages af Scholiasten, der taler om tvende Hænder, til at conjecturere *σκαίη τ' ἄλλῆ*; thi deels sjerne Bogstavtrækkene sig vel meget, og deels bliver Meningen jo den samme, som Vulgaten giver, eftersom *τῆ καὶ τῆ* dog altid bliver *τῆ ἀριστερῆ χειρὶ καὶ τῆ δεξιῆ*. Forresten findes i det foregaaende Vers et mærkeligt Exempel paa Arati Mangel paa egne astronomiske Observationer, saasom allerede Hipparch (1, 8) bemærker, at Hænderne paa Dphiuchus ere ligesaa klare, som det Øvrige. Formodentlig maa Aratus have misforstaaet Eudorus.

85. Der gik et gammelt Sagn, uviist hvorfra, som fortalte, at en forfærdelig Skorpion, fremavlet af Jorden ved Hjælp af Diana, skal have dræbt den vældige Jæger Orion paa Chios, uagtet han selv var en Karl paa sine elleve Aen. Dette Uhyre af en Skorpion blev siden optaget paa Himmelen, da Callistratus begyndte at ordne Dyrfredsen, og just formedelsk dens antagne ubændige Størrelse, tildeelttes den $\frac{1}{2}$ af den hele Zodiacus, idet den optog med sine Tænger (Chelæ) tilfide den Plads, som Wægtten senere fik, og saaledes, som Dvid siger, *porrigit in spatium signorum membra duorum* (Metam. II. 197). Først under Cæsar synes det syvende Billede i Zodiacus at være kaldet Libra, idetmindste nævne Plinius, Vitruvius og Columella den altid ved dette Navn, og det er kun Poesterne, der verle med Udtrykkene *chelæ* og *libra*, som i Virgils Georgic. I. 208. Muligen er Wægten langt ældre, og maaskee et fra Orienten kommet Billede paa Jevndagn; og desuden vide vi jo, at Cæsar benyttede sig just af en ægyptisk Mathematiker (Sofigenes) til at ordne sine Fasti. Piint

bort; idetmindste holde de romerske Digtere paa hende indtil Jernalderen. Efter det 137te Vers indskydes den knudrede Linie: Δεξιτερῆ πτέρυγι. Προτρουγητῆς δ' αὐτῆ καλεῖται, men hverken Germanicus, Avienus, eller Scholiasten kjende noget til det. Ligeledes forkaster Buhle det, skjøndt han alligevel optager det i Texten; Buttmann sætter det, som vægte, i Klammert, og Woss forbigaar det ganske. Jeg har derfor udeladt det af Oversættelsen, og ladet Versetallene paa dette Sted rykke sammen, for ikke, som Tilfældet er hos Woss, at forstyrre Versenes Gang. Forresten mærker man let, hvad der har givet Verset dets Silbærelse, nemlig Lyft til at give den foromtalte Stjerne et Navn, og saasom man nu betragtede just denne, som en Bebuder af Vindhøsten (προτρουγητῆς, ein Vorwinger) har en Afskriver forsøgt sit Held med at indklæde denne Bemærkning i et flet Hexameter.

141. Κελυγῆ er ikke Jomfruen, som man kunde forledes til at troe, men ἄγκυρος; heller ikke er ὄϊος at forstaae, som en Signelse, men som et Udtraab, qualis! hvor smuk er ikke den Stjerne, som o. s. v. § 146 er ἀπλόοι det Samme, som ἀκατονόμαστοι ο: de have intet Navn, og udgjøre heller ikke nogen bestemt Figur.

147. Krebsen, fortæller Scholiasten til dette Sted, blev sat paa Himmelen af Juno, fordi den havde hjulpet til at skade Memene's, hende saa forhadte, Søn, ved at bide ham, dengang han stod i Kamp med Hydra'en. Den kaldes ogsaa i den Anledning Vernæus (Colmuella X. 313), fordi den trøb frem fra Sumpene ved Lerna, dengang han stred. I Astronomien blev den valgt som et Tegns paa den tilbagegaaende Sol.

150. Jeg kan ikke ret indsee, hvorfor Woss har saa meget at indvende mod Vulgatusens φαίνονται, og endelig vil have det forandret til φλεύονται eller φρύγονται. Eftersom Høsten i hine varmere Lande altid maatte indtræffe noget tidligere, giver det en meget antagelig Mening, at Markerne i den omtalte Aarstid maae vise sig (apparere, φαίνεσθαι) noget skaldede. Heller ikke skal man af Scholiasten lade sig forføre til at troe, at Aratus "ἄπτεται θεολογίας ἐνταῦθα" eller med andre Ord, sigter ved denne Comets Forsvinden til Proserpinas bortførelse og Bryllup i Underverdenen, som om Markerne af Sorg stode i den Tid øde for Korn. En Feil er det vel ogsaa, naar samme Scholiast lader de aarlige Passatvinde, som komme fra Nord over Middelhavet, staae i 60 Dage uforandrede, da man dog ellers ansætter dem kun idethsieste til 40.

156. Med Kjærespendens Billede forbandt man senere to andre Constellationer, nemlig Gjedens og Riddenes; den klare Stjerne gjorde man til Moderen, de tvende øvrige (thi der ere tre i hans Haand) tænkte man

Erigone, da bliver hun en Datter af Scarius, som blev dræbt da han indførte Vinnavlen, og hvis døde Legeme hun opledte ved Hjælp af sin troe Hund Mæra. Manilius blander begge sammen, naar han (IV. 543) siger: Erigone surgens, quæ resit secula prisca, Justitia. Scholiasten til Germanicus er spydig, naar han forklarer Jomfruen, som Fortuna, og tilføier: quod sine capite astris infertur, med Hensyn paa, at man ikke ret kan see Hovedet af Constellationen.

100. Det underlige Udtryk *ἔνκηλος* forklarer Scholiasten ved *ἄσχος, εὐμενής*, og sammenligne vi det med andre Steder, hvor der tales om hendes rolige Stjerneløb, kunde han synes at have Ret. Woss tager Ordet i den Betydning: Lige meget er det, hvis Datter hun er, nok er det, at hun o. s. v. omtrent som securus i Virgils bekjendte Udtryk om Erychous.

104. Her forekommer Dike's Samliv med Menneskene paa samme Maade, som Poseidon's i Od. I. 22—26 (VII. 203), hvor han spiser med de skikkelige Æthioper. *ἐπισπέρχουσα ὁ σπυδαΐουσα, διδάσκουσα.*

110. *Ἄυτως ὁ ἀπλῶς, ἀκάκως, χωρὶς ἀδικίας καὶ τῶν ἄλλων κακῶν.* Foran v. 114 mener Buttman, at Noget er gaact tabt, og peger i den Anledning hen paa et Fragment af Cicero, som er opbevaret hos Lactanz, hvori der handles om Agrenes næie Fordeling. Disse Tvivl har imidlertid allerede Grotius og efter ham Buhle næret, af hvilke den Første yttret Lyft til at udjage endogsaa baade det 112te og 113de Vers. Jeg veed alligevel ikke, hvorvidt man hos en Diger bør kræve en saa ængstelig beregnet Tankegang, og det forekommer mig aldeles ikke, at Stedet mangler Noget, især naar man forklarer *τόφρα* med Scholiasten som *τηνικαῦτα ἐπὶ τῇ γῆ καὶ ταῖς πόλεσιν ἦν.*

118. Tanken er: Dike tog nu ikke mere Andeel i Menneskenes Forhandlinger i Stæderne, saafom hun var opbragt over deres Slethed. Kun om Aftenen viste hun sig paa Landet (hvor, efter gammelt Sagn, Dyden skal holde sig bedst) for de hjemvendende Hyrder, idet hun tillige forsamlede Menneskene derude, ved Foden af Øiene, for at forholde dem fra Toppen af disse deres fortsatte Synder. At γε er efter Woss's Læsemaade langt i det 124de Vers, skriver sig fra den Bemærkning, at af trende korte Stavelser bliver den sidste lang, foran en efterfølgende lang Stavelse.

134. *Ἰπυρανή* (ikke *ἐπυρανή*) forklarer Woss særdeles godt paa den Maade, at Dike ikke gik ind i Himmelen ὁ i Gudernes Borg, men holdt sig under Firmamentet, hvor hun, af Omhed for den faldne Menneskeslægt, formede sig til et, for disse gavnligt, Stjernebillede, og hvor hun tillige, af Forkjertlighed for Landlivet, stillede sig ved Bootes's Side. Særint mærker man nok, at det er noget tidligt, at Digteren lader hende flyve

bort; idetmindste holde de romerſke Digtere paa hende indtil Jernalderen. Efter det 137te Vers indſtydes den knudrede Linie: *Δεξιτερῆ πτέρυγι Προτρουγητῆς δ' αὐτε καλεῖται*, men hverken Germanicus, Nicius, eller Scholiaſten kjende noget til det. Ligeledes forkaſter Buhle det, ſkjøndt han alligevel optager det i Texten; Buttmann ſætter det, ſom vægte, i Klammert, og Woſs forbigaaer det ganſke. Jeg har derfor udeladt det af Overſættelſen, og ladet Verſetallene paa dette Sted rykke ſammen, for ikke, ſom Tilfældet er hos Woſs, at forſkyrre Verſenes Gang. Forreſten mærker man let, hvad der har givet Verſet dets Tilværelſe, nemlig Lyſt til at give den foromtalte Stjerne et Navn, og ſaaſom man nu betragtede juſt denne, ſom en Bebuder af Viinhøſten (*προτρουγητῆς*, ein Vorwinger) har en ſkriver forſøgt ſit Held med at indklæde denne Bemærkning i et ſlet Hexameter.

141. *Κελνη* er ikke Jomfruen, ſom man kunde forledes til at troe, men *ἀγρτος*; heller ikke er *Διος* at forſtaa, ſom en Lignelſe, men ſom et Udraab, qualis! hvor ſmuk er ikke den Stjerne, ſom o. ſ. v. J 146 er *ἀπλόοι* det Samme, ſom *ἀκατονόμαστοι* ο: de have intet Navn, og udgjøre heller ikke nogen beſtemt Figur.

147. Krebsen, fortæller Scholiaſten til dette Sted, blev ſat paa Himmelen af Juno, fordi den havde hjulpet til at ſkade Alcemene's, hende ſaa forhadte, Søn, ved at bide ham, dengang han ſtod i Kamp med Hydra'en. Den kaldes ogſaa i den Anledning *Lernaus* (Colmuella X. 313), fordi den krøb frem fra Sumpene ved Lerna, dengang han ſtreed. I Aſtronomien blev den valgt ſom et Tegne paa den tilbagegaaende Sol.

150. Jeg kan ikke ret indſee, hvorfor Woſs har ſaa meget at indvende mod Vulgatens *φαίνονται*, og endelig vil have det forandret til *φλείονται* eller *φρύγονται*. Efterſom Høſten i hine varmere Lande altid maatte indtræffe noget tidligere, giver det en meget antagelig Mening, at Markerne i den omtalte Aarſtid maac viſe ſig (apparere, *φαίνεσθαι*) noget ſkaldebe. Heller ikke ſkal man af Scholiaſten lade ſig forføre til at troe, at Aratus "*Ἰπτεται θεολογίας ἐνταῦθα*" eller med andre Ord, ſigter ved denne Comets Forſvinden til Proſerpinas Bortførelſe og Bryllup i Underverdenen, ſom om Markerne af Sorg ſtode i den Lid øde for Korn. En Feil er det vel ogſaa, naar ſamme Scholiaſt lader de aarlige Paſſatvinde, ſom komme fra Nord over Middelhavet, ſtaa i 60 Dage uforandrede, da man dog ellers anſætter dem kun idethoiſte til 40.

156. Med Rjøreſpondens Billede forbandt man ſenere to andre Conſtellationer, nemlig Gjedens og Riddenes; den klare Stjerne gjorde man til Moderen, de tvende øvrige (thi der ere tre i hans Haand) tænkte man

finder Eratosthenes (c. 6 og Dvids Fasti VI. 735), at det er Æsculap, der, som bekendt, blev rammet af Lynet, fordi han opdækkede Døde, og senere blev sat paa Himmelen. Isaaafald passede rigtignok Slangen ganske godt, eftersom den er et iatriisk Symbol, paa Grund af, at den bidrog til at opdage giftige, eller lægende, Urter. Forresten kan Ideen i 75de og 76de Vers oplyses ved det gamle Udtryk: ex ungue leonem.

79. Tanken er: Skuldrene paa denne Figur ere saa klare, at man selv ved Fuldmaane kan see dem, men anderledes forholder det sig med Hænderne, som, formedelsk mattere Stjerner, ikke altid ere lige klare; imidlertid ere de ikke derfor aldeles dunkle (*ὁ ἐλαφραὶ δὲ ἀμαυραὶ*), om de end ikke ere synlige, som hine, ved Fuldmaane.

80. Saaledes, som dette Vers læses i Vulgaten, er det unægteligen høist utaaligt for Dret; og med Alt dette gives der dog Codices, som udelade $\xi\xi$ af *ἐπεδέδρομεν*, hvilket aldeles maa ødelægge det, iforveien maa delige, Vers. Woss læser *λεπτεῖ γὰρ καὶ τῆ καὶ τῆ ε. α*, hvilket Buttmann ogsaa optager i Texten. Mindre heldig er Buttmann selv, som bevæges af Scholiasten, der taler om tvende Hænder, til at conjecturere *σκαίῃ τ' ἄλλῃ*; thi deels sjerne Bogstavtrækkene sig vel meget, og deels bliver Meningen jo den samme, som Vulgaten giver, eftersom *τῆ καὶ τῆ* dog altid bliver *τῆ ἀριστερῆ χειρὶ καὶ τῆ δεξιῆ*. Forresten findes i det foregaaende Vers et mærkeligt Exempel paa Arati Mangel paa egne astronomiske Observationer, saasom allerede Hipparch (1, 8) bemærker, at Hænderne paa Dphiuchus ere ligesaa klare, som det Dorige. Formodentlig maa Aratus have misforstaaet Eudorus.

85. Der gik et gammelt Sagn, uvist hvorfra, som fortalte, at en forfærdelig Skorpion, fremavlet af Jorden ved Hjælp af Diana, skal have dræbt den vældige Jæger Orion paa Chios, uagtet han selv var en Karl paa sine elleve Aen. Dette Uhyre af en Skorpion blev siden optaget paa Himmelen, da Callistratus begyndte at ordne Dyrkedsen, og just formedelsk dens antagne ubændige Størrelse, tildeelttes den $\frac{1}{2}$ af den hele Zodiacus, idet den optog med sine Længer (Chelæ) tillige den Plads, som Vægtten senere fik, og saaledes, som Dvid siger, *porrigit in spatium signorum membra duorum* (Metam. II. 197). Først under Cæsar synes det syvende Billede i Zodiacus at være kaldet Libra, idetmindste navne Plinius, Vitruvius og Columella den altid ved dette Navn, og det er kun Poesterne, der veksle med Udtrykkene *chelæ* og *libra*, som i Virgils *Georgic. I. 208*. Muligen er Vægten langt ældre, og maaske et fra Orienten kommet Billede paa Levndøgn; og desuden vide vi jo, at Cæsar benyttede sig just af en ægyptisk Mathematiker (Sofigenes) til at ordne sine Fasti. Hiint

figter ogsaa Virgil til i sin bekjendte Compliment til Augustus i Georgicon I. 33—35, hvor det hedder:

Der mellem Jomfruens Tegns og de følgende Tænger dig vises

Pladsen; thi see! Skorpionen saa vild har jo foielig trukken

Tængerne ind, for at skaffe dig Plads, fast meer, end Behov er.

Ὠμάξ ο: τὸ ἀπὸ ἀυχένος μέχρι ἀιδούων κύτος, omtrent det Samme, som ὄλμος, men siden i en ængere Betydning εἴδος. Ἐπιμαίεσθαι viser, hvad Scholiasten ogsaa har bemærket, den Anstrængelse, hvormed man maa oplede dem, eftersom han strax derpaa kalder dem ἰδέειν ἀγαυαί ο: ἀμύδαί.

95. Efter som den her omtalte Figur tænkes at holde i den ene Haand en *καλαύροφ* (pedum) som en Art *κέντρον* eller stimulus, og tillige vændte den venstre Haand hen imod den foregaaende Dyrfigur; blev han snart til Arctophylax, snart til Bootes, altsom man tænkte sig hiin, enten som en Bjørn, eller som en Vogn; hvorhos er at bemærke, at Arcturus, som efter nyere Stjernetavler sættes mellem Arctophylaxes Fodder, var i ældre Tider Navnet paa det hele Stjernebillede, hvilket var meget naturligt, eftersom ἄρος er det samme som Φύλαξ, en Vægter. Vel synes Hesiodus (Erg. 566. 610) at ansee Arcturus som Stjerne, og ikke som Constellation, men andre Skribenter, som Martianus Capella, og Scholiasten til Germanicus, bruge dog Arcturus om det hele Billede. Imidlertid maa man vogte sig for, at derivere Navnet af ἄρκτος og ἄρα. — Forresten kan man spørge: hvo er Kjøresvenden? og man svarer da enten med Manilius (l. 370) at det er Erichthonius, eller med Hygin (Fab. 84) at det er Denomai Kudsø Myrtilus. Ogsaa Eustathius gjør (til Od. V. 272) den Bemærkning, at Bootes hedder tillige Arctophylax eller Arcturus, fordi Vognen er ogsaa kaldet Bjørnen.

96. Efter det, som Plinius beretter, var det Anaximander, som først i den 58de Olympiade bemærkede Ecliptikens Skrævhed, og efter hans Eld Alcosstratus, som satte Dyrfigurer i Zodiacus. Dog var Jomfruen ikke blandt de tidligere; og som Stjernebillede gjøres hun til Dike, til Astræa, til Erigone, ført sagt, til mangfoldige historiske Bæfener. Saa meget ser man alligevel af Digterens Fremstilling, at Ideen om Dike har foreløbet ham, og i denne Henseende harmonerer han, om end ikke med Hesiodus (Erga 192) dog med Ovid (i Metamorphoserne I. 149). Hvad Jomfruens Genealogie angaaer, da har der, efter Scholiastens Sigende, været stor Dispute; eftersom Nogle gjorde hende til en Datter af Zeus, Andre til et Barn af Astræus og Hecera, hvilken Astræus bemeldte Fortæller gjør til en vis gammel Mand, som forstod sig godt paa Stjerner, og derudeover blev endogsaa kaldet deres Fader. Er Jomfruen derimod

fig som dens Fostere. At Gjeden vilde blive forklaret, som den ærkefæsteste Amalthæa, var let at formode, hvorimod Scholiasten omtaler et andet Sagn, ifølge hvilket Gjeden blev reduceret til et arcadisk Fruentimmer, som opammede Zeus. Dog kalder Aratus Gjeden olenisk ο: αἰθαιή, kjøndt det muligens er bedre, at forklare det med Scholiasten, som ἐπὶ τῆς ὠλένης τῷ ἠνιόχῳ. Forresten kan man nok tænke, at Kjørespenden er undergaaet ligesaa mange Fortolkninger, som de andre Billeder, og Scholiasten har ikke færre end fem Heroer, som skulle repræsenteres ved denne Figur; men han spotter dog selv paa samme Tid over τὰς λεγόμενας ταῦτα περὶ τῶν ἀετῶν.

173. Hyaderne (ikke, som Scholiasten hytter, af Figuren Υ), ældgamle Stjerner, omtalte af Homer og Hesiodus (Il. XVIII. 486. Erga 615), bære, efter Cicero's Derivation (de natura Deorr. II. 43), deres Navn af ἕειν, efter som de ved deres Nedgang medbragte Regn. Alligevel kunde man lægge Mærke til Scholiastens mythiske Forklaring, som forekommer længere nede i Digtet, hvor man ikke skulde vente det, nemlig til det 255de Vers. Han beretter der, at Atlas avlede Hyaderne (Phæsyte, Koronis, Kleia, Phæo og Eudora), og da disses Broder, Hyas, blev i Libyen dræbt paa Sagten af en Slange, græd bemældte Søstre saa overstadigen, at Zeus tog dem op til Himmelen, for at lade deres Taarer gjøre nogen Nytte, ved at regne. Snurret nok uledes de ogsaa af ἕων, hvilket gav Anledning til deres romerske Navn suculae (Plin. hist. natur. XVIII. 26). Deres Antal bliver ansat til to, tre, fire, fem, ja endog til syv. Mærkeligt nok taler Aratus blot om Lyrens Hoved, uagtet den i de ældre Stjernetavler havde sin fuldstændige Figur. Forøvrigt er Tanken i 174 den, at man ved at betragte Himmelsphæren, vil finde, at det er een og samme klare Stjerne, som udgjør Lyrens venstre Hornspids og Kjørespendens høire, nærliggende Been.

179. Begivenhederne med Cepheus, som nedstammer fra en ældgamme Konge i Argos, Saisus, ere bekendte. Hans Kone Cassiopeia (saaledes benævnes hun nemlig af Grækerne) stødte Nereiderne ved den, i Mythologien ofte forekommende, Strid om Forrang i Skjønhed. Dette bekom hende imidlertid meget ilde; thi Nereiderne vidste, at inddrage Neptunus i deres Interesse, og Følgen var, at hendes Datter, Andromeda, blev udstillet for et Sæuehyr, men dog senere befriet ved Perseus. Hvorledes hun var i Slægt med Zeus, oplyser Scholiasten ved en nøiagtig angiven Slægttavle, ifølge hvilken Cepheus nedstammer fra Epaphus, Zeus' og Io's Søn. Forresten beviser Voss til dette Sted, at Begrebet om Athiopien strækkede sig temmelig ned til det middellandske Hav, hvoraf man

ogfaa kan forklare sig, hvorfor Phaethon f. Er. af Nogle kaldes en Syrer, af Andre en Æthiopier (Theog. 986. Apollodor. Bibl. III. 14. 3).

184. *στάση* α : *ἢ εὐδεῖα γραμμῆ* α : Distancen mellem Bjørnens Hale og Cephæus' Been er ligesaa stor, som fra hans egen ene Fod til den anden.

187. Ikke mange Stjerner oplyse Cassepeia, og derfor skinner hun ikke synderligt i en Fuldmaanenat; der ere kun Enkelte, som løse i Figuren af en Nøgle, og navnlig en laconisk, der saae ud, som en Dirik eller Hage α : dannede en lige Linie med en Tværlinie forneden. Forresten følger jeg i dette vanskelige Sted tildeels Vulgaten, uagtet Aratus er i disse tre Linier noget usforstaaelig, og heller ikke synderlig heldig i Signelfens Application. Voss gjør altfor mange, og tillige ganske vilkaarlige, Forandringer af Texten, og især paa dette Sted (og nogle flere gives der rigtignok i den Vossiske Aratus) troer jeg, at han fra Textbehandlingsens Side fortjener det Studemåal, som Buttman giver ham i Fortalen til sin egen Udgave: *nimis ex arbitrio in auctoris verbis refingendis agit*. Men paa den anden Side vil Ingen kunne nægte, at han, for at understøtte sine kritiske Forslag, giver særdeles fortrinlige og klare Oplysninger om de Samles Laase og Dørvæsen, og forsaavidt har han vel Ret, at man med *κλειδί* (Nøglen) som man indstak (*ἐνίσει*) i Døren, bortskødte (*ἀνακρούει, ἀνακόπτει*) det modholdende Stud eller Slaae (*ὄχῆας*). *Δικλῆς* tages bedst som valva, Fløidedør, Dobbeltjør. *Ὀχῆας* har jeg troet at burde beholde fra den Vossiske Emendation. — Et selsomt Udtryk er *ὀλίγων ὤμων* i det 195de Vers, men *πολλῆ* i 188 oplyser det godt, som Modsetning, eftersom hiint betyder: dunkle, af saa Stjerner oplyste, Skuldre, hvormod dette: tætplyste og klare.

190. Buttman forlanger *ἦ γὰρ* istedetfor *δ*. Derved befries Digteren jo rigtignok for Hipparch's Anke (I. 12), men det synes mig dog noget paafaldende, at vor Autors Text skulde allerede lidt over hundrede Aar efter hans Død være bleven forvansket.

198. Om man endog forklarer *κεχασμένον* med den latinske Version ved *constellata*, synes det dog at være lidet passende til *αἰνόν ἄγαλμα*. Nogle læse derfor, som allerede Scholiasten bemærker, *πεπαισμένον* α : *τετρασπυμένον* (afkræftet, nedslaaet) eller *κεχασμένον* α : *κεχωρισμένον* (fjernet fra). Voss foreslaaer *τετασμένον*, hvilket jeg, af Mangel paa noget bedre, har fulgt. — *Ζώματα* i v. 201 forklarer Scholiasten ved *ἰμάτια*. Voss mener, at det skal blot betyde *ζώνη*, paa Grund af, at Andromeda var, paa Bæltet nær, aldeles nøgen, eftersom hun skulde opvædes af Havshyret. Men da dette jo ikke behøvede at være Tilfældet med hende, naar

han tænkes som Stjernebillede, har jeg fulgt Scholiaften. *Δωλενὴν οὐκ ἐκτεταμέναν ἔχουσα τὰς χεῖρας.*

205. Hesten, som man let kunde formode, vilde blive gjort til Pegasus, fremstilles ikke i heel Legemstørrelse, men tænkes halveret at fare ud fra Firmamentet. Ved Mellemstjernen, som findes mellem Hestens Bug og Andromeda's Hoved, dannes, i Forbindelse med tre andre klare Stjerner paa Hestens Side og Boven, en aldeles regelmæssig Firkant. *'Αιδομένης'* i det 212te B. er et syndeligt Udtryk om Hesten, men sigter til den klare Stjerne, som sidder just paa dens *γένος*, og straaler ikke mindre end de fire forhen omtalte Stjerner.

219. *'Αυτόθεν* er her, som paa mange andre Steder, *στρατ*; cfr. *Π. XX. 120.* *Thespea* er en Bye i Bociotien, ved Foden af *Helicon*. Den sidste Halvdeel af 224 lægger Buhle til det næste Vers, men jeg følger Woss og Buttman, som lægge det til Tiraden om Hesten.

225. At ogsaa Bædderen maatte blive stemplet til en fornem Bædder, var at formode, og Eratosthenes gjør ham ogsaa til den berømte colchiske Guldfindsvædder, ja han forklarer endog dens Mangel paa Glands fra den latterlige Side, at den overlod Nictes sit Guldfind, og kom derved noget slaaet op til Himlen. *Διακόμενος* forklarer Scholiaften meget godt om dens hurtige Fart, og Verbet bliver altsaa at betragte som et medium, ligesom vi ogsaa sige paa Dansk at jage a f s t e d.

228. Efter *σελήνη* sætter jeg med Woss et Comma, og min Oversættelse, om endog noget frie paa dette Sted, vil fuldkommen udtrykke baade Tanken, og Nødvendigheden af denne Commateringsmaade, som afviser fra Vulgaten, der lægger *σελήνη* til *σέψαθαι*. Forresten daler Hipparch (I. 13) med Rette vor Digters Uvidenhed; thi Bædderen, som har 3 klare Stjerner i Panden, kan ikke kaldes *ωδής*.

235. Deltoton er et mere stateligt Navn, end det simple: Trekant (*τὸ τρίγωνον*), og blev snart gjort til en Repræsentant for Ægypten, snart for Sicilien, og endelig paa en mere mystisk Maade til Begyndelsesbogstavet af den Altskyendes Navn (*Δίος*). — *Τῶν* i B. 238 er, som Scholiaften rigtig bemærker, de tvende nysførte Stjernebilleder, Deltoton og Andromeda's Belte, som lede den Beskuende til desto lettere at finde Bædderen.

240. Fiskene, som formodentlig have tjent som Almanaktegn, for at antyde en sikkerig Maaned, potenzieredes til den syriske Gudinde Derceto, som ogsaa afbildes halvt som Fruentimmer og halvt som Fisk. Forfulgt af Venus, blev hun nemlig nødsaget til at kaste sig ud i Havet, hvorudover Syreerne aldrig nøde Fisk, efter som deres hjælpsomme Gudinde Derceto blev forvandlet til en Saadan. Andre gjøre imidlertid Derceto til den Samme,

som Atergatis og Venus, der i Gigantkampen maatte forvandle sig til en Fisk; pisee Venus latuit (Ovid, Metam. V. 331), eller fordi Astarte, af Frygt for Typhon, kastede sig ud i Euphrat. Den bedste Dphlysning om alt dette finder man i 2det Syntagma af Seldens: de Diis Syris.

242. Baandene beskriver Kratus paa dette Sted, med Hensyn til Fiskene selv, hvilke de binde; længere nede i Digtet derimod (v. 361—365) med Hensyn paa deres Stilling til Hvalfisken, paa hvis Ryg de knytte sig sammen med en klar Stjerne, i Form af en Knude. Da forresten baade Cicero og Avienus oversætte *cælestem nodum*, og Hygin (III. 29) endog af denne Titel udleder en langt dybere Sands, seer jeg ikke hvorfor man skulde bifalde Vulgatens matte *ὐπέραιον*, men følger hellere Boff, som læser *ὐπέραιον*, hvilket ogsaa er langt mere fuldtoneende.

250. Perseus maa tænkes i Kamp med Gorgonerne, som Scholiasten vil, eller idetmindste i stærk Fart (*φέρεταί, διώκων ἔχοντα*) hvilke da i første Tilfælde blive Gorgonerne, i sidste hans egne. Overhovedet vide vi af Mythologien, at Nympherne, eller, efter Scholiastens Sigende, Mercurius, havde forlehnnet ham nogle fortryllede Sandaler, hvilke førte ham, som paa Binden, gennem Luften. — *Ἐν Δι' ο: ἐν Διός δώμασι*; derimod betyder *ἐν ποσίν* et anstrængt Fodløb.

255. Neppe kunde noget Stjernebillede tiltrække sig større Opmærksomhed hos Almueheden i hine ældre Dage, end Pleiaderne, som ogsaa omtales allerede af Homer og Hesiodus (II. XVIII. 486. Od. V. 272. Erga 383. 615), efterfom deres tidlige Dpgang i Enden af April bebudede Vaar, deres tidlige Nedgang i Enden af October Søefartens Ende. De tjente som en Art Stundgubinder, Thallo og Karpo, til at antyde de tvende vigtigste Momenter i Aarets Løb, efterfom de vare, for at bruge Scholiastens Udtryk, *σημαντικῶν καὶ θέρας καὶ σπόρου*, og antydede baade *χειμῶν ο:* Regntiden, og tillige Saaetiden *ο: ἄροτος*. Vil man udfinde Grunden til deres Benævnelse, da veed jeg ikke, hvad det kan nytte at tænke paa *πέλεια* en Due, da man snarere maatte erindre sig det homeriske *πίλω, πόλω* versari, hvilken Derivation udtrykker just den Færdsel (Færden) blandt Mennesker, som følger med denne vigtige Constellation. Idetmindste synes denne Forklaringsmaade bedre, end de talrige andre, som findes i Scho-lierne, af hvilke jeg vil anføre tvende særdeles taabelige: *ἢ ἀπὸ τῶ ἐἰς πολλὰ χρησιμεύειν, ἢ ὅτι πλησίον ἀλλήλων κείνται*; thi isaafald var det dog bedre at følge Scholiastens andet Forslag, at udlede Navnet af deres Moder Pleione. Den sidste Derivation maa have givet Anledning til Idellers Ide, at udlede Navnet af *πλέος, πλεῖος*, sammentrængt, hvilket rigtignok understøttes af Manilii Udtryk *glomerabile sidus* (IV. 523).

Efter Scholiaften (og med ham stemmer Hesiodus overeens i Erga 383) vare de Døttre af Atlas og Oceaniden Pleione, og fulgte som Jagtnympher med Artemis paa alle hendes Skovtoure, indtil den bocotiske Jagthelt Orion fik Die paa dem, og, Iysten som han altid var efter Piger, blev ved at forfølge dem, indtil Zeus hjalp dem, ved at sætte dem alle syv op paa Himlen, efterat de, ifølge en anden Mythe, vare undergaaede en Forvandling iforveien, ved hvilke de bleve til Duer (*πελειάδες*). Deres Fødsel forklarer Scholiaften ellers ved et ganske net Phantasiespil, idet han lader Faderen Atlas være Horizonten, og Moderen, Pleione, Oceanet, hvor hun jo selv havde været en Ildine. Stige nu Pleiaderne op fra Havet gennem Horizonten, saa ere de rigtignok Døttre af Begge; men det er kun Skade, at bemeldte Vgtepar paa denne Maade vilde faae en umaanerlig Mængde Børn. Ἰδέω og ἰδᾶν er et alexandrinſk Digterord for ἰμνεῖν.

257. Eftersom Pleiaderne bestaae af Stjerner af tredie, femte, sjette ja ringere Størrelse, og man med det blotte, endogſaa skarpe, Die, har ondt ved at iagttage mere, end 6 Stjerner, saa havde dette til Følge, at man til dagligt Brug talte om Syvstjernen (*Πλειῶς ἑπταστέρος* hos Eratosthenes, cat. 14, *πλειάδες ἑπτάποροι*, Eurip. Sphig. in Nulid. v. 6) men anſaae dem igrunden for at udgjøre blot ſex, ſaaledes ſom ogſaa Dvid ſiger (Faſt. IV. 170) *Hi septem dici, sex tamen esse, solent, et kaldeſ* derfor ogſaa meget ofte *ἑξαστέροι*. Men hvor blev da den Ene? Den blev rammet af Lynilden, ſiger Scholiaften; den liſtede ſig over i Halen paa den ſtore Bjørn, ſige Andre; den Syvende og Sidſte var Merope, ſiger Dvid, og hun ſtammede ſig over ſin Mariage med Siſyphus, hvorudover hun nu victa pudore latet.

259. Ingen af Stjernerne, ſiger Digteren, kan gaae tabt, eller forlade den beſtemte Plads og Bane paa Himmelen. Alligevel beretter Scholiaften, at Poeten ſelv har i et andet Digt (*ἐν τῷ εἰς Θεόπρομον ποιήματι*) fortalt, at Electra, Dardani Moder, blev ſaa fortvilet over hendes Deſcendenteres, Trojanernes, Ulykke, og Udelæggelſen af Ilium (*ἰθὶ τὸν ἥλιον* hos Buhle maa dog vel være *τὴν Ἴλιον*) at hun forlod ſine ſex Søſtre, og foer omkring med udſlagne Haar, ſom en Comet (*stella crinita*).

267. Lidt ſlæbende er jo viſtnok dette *ἐπερχομένω*, ſom kommer ſaa tæt ovenpaa det foregaaende *ἀρχομένοιο*; men, ligesom der overhovedet ſværer nogen Matheds Aand over det hele Digt, ſaaledes vil man i det Enkelte baade finde ſlæbende Vers, og tillige tidt paa hverandre gjentagne Tillægsord. Voſs troer at hjelpe derpaa, ved at udſinde et Ord, der ſkal antyde Sommeren, ligesom *ἀροτόν* er et Waſſel om Vinteren, og optager

derfor uden videre, et ἔμμητον, som jo vistnok givder en magelig og beqvem Mening; men er det paa denne Maade, man bør behandle de Gamles Værker? Woss's vilkaarlige Textbehandling er paa dette Sted saa meget mindre at undskyldes, som man tydeligen seer, at Cicero har brugt Vulgataens Læsemaade, naar han siger, at Solen admonet, ut mandent mortales semina terris, en vensynlig fri Doversættelse af Textens ἀγορόν. Men mod dette vensynlige Argument indvender Woss: Cicero hadde ein verdorvnes Exemplar des Gedichtes, das nur dem Winter die Einsaat, nicht auch dem Sommer seine Ernte beschied, og mener, at Alting saaledes er bragt i Orden.

269. Hvad Lyren angaaer, da fortælltes i den Homeriske Hymne til Zeus, at Hermes var den, som af en Bjergskildpadde dannede den syvstrængede Lyra, og derefter forærede den til sin Broder Apollo. Fra ham gif den over til Orpheus, som gav den ni Strænge, efter Musernes Antal, og det var egentlig efter disse Gudinders Raad, at Zeus satte den paa Himmelen, dengang Mænaderne havde gjort Ende paa Orphei Liv. Den omtalte Ἀπέυθης er den saakaldte Eugunasin, og kaldes saa, fordi man ikke med Sikkerhed veed, hvem det er, som antydes derved.

271—73 blive aldeles ubeladte af de romerske Doversættere, og Buhle har fuldkommen Ret, naar han kalder dem versus intellectu difficiles, qui interpretatione adhuc indigeant, saa at jeg finder det ganske besynderligt af Buttman, at gaac dette locus vexatus siltiende forbi, hvis man ikke ofte fandt, at svære Partier gaaes af Bedkommende taust forbi, medens ubetydelige og let forstaaelige Steder blive vidtløftigen drøftede, f. E. det foregaaende 267de Vers, om man skal læse ἐκέλευσεν eller ἐπένευσεν. Hvad betyder saaledes det af Ingen forklarede πέτηλον? Jeg har ikke taget i Betænkning at følge Woss, som, for dog at skaffe Mening tilveie, læser πεπηγός, og det saa meget mere, som baade Cicero og Avienus bruge i deres Doversættelse nixus, knuget ned; thi Eugunasin ligger jo med boiede Knæe, ligesom paa Hug.

275. Man veed ikke ret nogen Betsked om den omtalte Fugl, som sagtens blot har været en Fjorsstilling, for at samle endeel Stjerner til et Seelt. Af Enkelte gjøres den til en Svane, og hvilken kunde det vel saa være, uden Leba's? Af Grækerne benævnes den fletthen ὄρνις, ligesom af Cicero blot avis, og af Vitruv (IX. 4) volucris. Det synes, som om Eratosthenes i sine Catasterismer (25) er den første, som, paa Grund af Stjernebilledets lange Hals, gjør det til en Svane. Hos Romerne forekommer den desto mere almindeligt under Navn af cygnus og olor. Ζηνδ ο: ὄρανῶ. Παρατρέχει ο: συμπεριφέρεται, Vulgaten i v. 276 har rigtignok

τὰ δὲ ὁ ἐπιτεργήχουσα, men i hvorledes man ogsaa forklarer disse Ord, synes de mig dog ikke at give nogen synderlig Mening, og især finder jeg Vosfes Forklaring dunklere end den dunkle Original. Stedet blev, som saa mange andre, hvori der var nogen virkelig Banstikethed, gaaet stiltiende forbi, indtil Buhle af sine Moscoover Codices fremdrog den meget antagelige Læsemaade: τὰ δὲ ὁ πέρα τεργήχουσα. Jeg har fulgt Buhle, fordi hans Forslag er i dette Tilfælde bedre end Vosfes, uagtet jeg paa den anden Side ikke vil fragaae, at det er en slem Indyending mod den Buhleste Variant, at hverken de romerske Oversættere eller nogen Astronom nævne et Ord om Wingerne's Stjernebedækning, eller hente om, at denne Deel af Kroppen er mere lys end det Dvrige. Der nævnes nemlig af Astronomerne kun tre, ret klare, Stjerner, og af disse er der kun een paa den høire Winge, og den alligevel høit oppe mod Halsen. Utsaa — non liquet. — Οὐρανός i det 279de Vers forklarer jeg ikke med den gamle latinske Version som a cauda, men med Vosf om gunstig Medbør.

283. Wandmanden har naturligiis været et Kalendertegn for Regnmaaned; men dette var naturligiis altfor kort og kolbt for Digterne, som lode ham forestille Ganymedes, der stænker Nectar, efter som Figuren staaer i en forover bøiet Stilling, som om den udøste Noget. Dog bliver bemeldte Wandmand med store Rimelighed gjort til Deucalion, eller med langt mindre Rimelighed til Cecrops og Aristæus. De fleste holde sig imidlertid til Ganymedes, og ældre Fortolkere af Pindar lade den høie Statue, som, efter hans Sigende, var reist i Æthiopien ved Nilens Kilder, være just denne Wandmand, eller Ganymedes, som forlehner Nilen dens Eyne, at kunne gjøre Landet frugtbart. Dog gjør Vosf imod denne Anskuelse den meget rigtige Bemærkning, at Nilen ikke træder over sine Bredder paa den Tid, da Wandmanden fungerer, og at den ægyptiske Præst Manetho anerkjender Wandmanden, som et Billede fra det græske Clima.

286. Ἀγρόκερως (Ἀγροκορῆς), betegner egentlig ikke Steenbukken (capricornus) ja ikke engang noget Dyr, men en, som har Bukkehorn. Denne Figur bliver naturligiis tænkt, som Pan, eller egentlig Egipan: en Blanding af Menneke og Buk. Man kunde ellers gjøre det Spørgsmaal, hvorfor Krebsen blev ansat som Sommersolhvervs Tegn, Steenbukken for Vintersolhverv, og isaafald maa man i Bsevarelsen holde sig til Macrobius, som i sine Saturnalier (I. 17) giver den Dplysning, at Solen trækker sig i skjv Retning tilbage fra den længste Sommerdags Tegn, ligesom en Krebs, hvortil den kryber op fra den korteste Dag, næsten som en Steengjed. Κεχηρημένος (i 287) med Dativ er, at bruge, med

Gentio, at trænge til; ligeledeſ fortjener det at blive bemærket, at ogſaa Aratus bruger ἡὼς om hele Dagen, ligesom Bion i Digtet om Karstidderne anfører det, som en behagelig Egenſtab hos Baaren, at *ὡς καὶ ἡὼς* da ere lige lange.

295. Digteren klager over Skibſfartens tiltagende Umindelighed, ſaa at Søemandene paa hans Tid ſeilede næſten til enhver Tid af Aaret. Hvor meget den maa have tiltaget, kan man rigtignok ſee af den gamle Heſiodi Forſkrift, ſom i Erga (618) giver det Raad, at trække Snakken op paa Land allerede i October, naar han ſiger:

Stander end mere dit Hu til en Togt ad den farlige Søvei,
Da, naar Pleiaderne flye, og den vældigen ſtarke Orion
Maa med de Dvrige ſynke mod Søe, hvor Skyen ſig ſpeiler,
Ikke beholde du mere dit Blik paa de mørknede Bølger.

Og dog gif Pleiaderne ned allerede i Enden af October, hvorimod man paa Krati Lieder vovede ſig i rum Søe endogsaa i December Maaned.

306. Skytten var formodentlig fra første Begyndelſe anbragt ſom et Legn paa den Tid, da Winterjagten, ſom var megetyndet af de Gamle, begyndte. Af Mogle gjøres han til en Centaur, af Andre derimod ikke. Ligeledeſ er man uenig om de mythiſke Data til det følgende Stjernebillede, nemlig den enkelte Piił; ſnart er det Apolløs Piił, hvormed han dræber Cycloperne, ſnart Hercules's, hvormed han dræber Prometheus's Dn. Iſtedetfor det bekjendte Navn *ὄϊσος* kalder Eratoſthenes den *τόξον*, men Romerne udtrykke begge Dele ved *sagitta*. Den er enkelt, eller, ſom Cicero (325) udtrykker det, *messore vacans*.

308. *Ἀκρόθι νεκρὸς* forklarer Salmaſius (*Exercitationes Plinianæ* I. 506) om Mattens Begyndelſe, ſaaledes ſom i v. 775, hvor Digteren bruger *ἄκρα νεκρῶ*. Imidlertid har jeg fulgt de gamle Fortolkere, ſom Alle forklare det om det Modſatte, nemlig Mattens Ende, paa ſamme Maade, ſom længere nede i Digtet (740) *ἄκρα νεκρῶν*. — *Δύεται* med ſit forte *υ* ſtøder jo rigtignok, og Schrader har ogſaa villet emendere det Stødende bort. Woſſ derimod forſvarer Vulgaten med ſin rhythmiſke Tact, ſom α i *Αἶδα* i 299 og hos Apollon. Rhodius IV. 1510.

318. *Γλήνεα ποιητικῶς εἶπε τὸς ἀέρας· γλήνη γὰρ ἐστὶν ἢ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κόρη*. Delphinen beſkrives af Scholiaſten ſom den, der hjalp Neptun, da han var forelſket i Amphitrite. Andre tænke, hvad man nok kunde vente, paa Urions Marſviiin. At overſætte Vers 318, falder noget ſvært; man gjøre ſelv et Forſøg, og man vil ſande det.

319—21. Tanken angiver Voss meget rigtigens saaledes: disse ere nu de Stjernebilleder, som findes mellem Nordpolen og Solens Løb i Dyrskredsen, men nedensfor dreier sig endnu flere mellem Sydpolen og Solens Bane, hvilke Aratus agter at beskrive, forsaavidt de vise sig paa den græske Horizont.

323. Om Orion har Scholiasten en Mængde Snak, som skriver sig fra den Vigtighed, som allerede i de ældste græske Tider tillægges denne Nimrod af Bjergboerne og Fjeldjægerne, idet han kan anses som et Slags Forbillede for den senere Tids, i Eventyrene noksom bekjendte, vilde Jæger. Han var en Son af Brylla og Neptun, af hvem han erholdt den særegne Gave, at kunne gaac paa Vandet, hvilket var saa meget mere forunderligt, som han var høiere end Kloiderne, der dog ikke vare underføttede Karle, saasom de besad ni Mandes Føide. Paa Chios forgreb han sig i Guldstab paa en ung Pige, hvilket havde til Følge, at hendes Fader — ikke Pigen selv — rev Dinene ud af Hovedet paa ham, hvilket først Heraklitos og siden Solen, fra Grundten af ererede. Senere blev han godt anskreven hos Cos, men endte dog med, at blive skudt af Diana. Hans egentlige Navn er Darion, *Ναρίων*, saaledes som det forekommer hos Pindar og Callimachus. Smidlextid udledte Andre hans Navn af *ὄρειν*, saa at hans Navn oprindeligen blev Orion. Sær vil Sidorus (Origin. III. 70) forklare det deraf, saa at urina skal sigte til inundatio aquarum, med Hensyn til de Storme og Regnskyl, som fulgte med hans cosmiske Medgang i Efterhøsten, og som Horaz og Virgil ofte omtale (Od. I. 28, 21. III. 27, 18. Epod. X. 10. XV. 7. Æneid. I. 535. IV. 52). Han er forresten et af de allerældste Stjernebilleder, og omtales allerede af Homer og Hesiodus (Iliad. XVIII. 486. Erga 598. 615, 619). Vulgatens *ἄλλα*, som Buhle gjengiver med det meningsløse *sed*, har jeg naturligviis forkastet, da det er aldeles siensynligt, at man bør læse *ἄλλα*, hvilken Læsemaade baade Cicero og Scholiasten lægge til Grund. Buttmann har optaget den i Teksten, men nævner ikke Voss, som den, der dog først har tilraadet at benytte den. Til Brug for nøieregnende Bedømmere af nærværende ikke lette Arbejde, bemærker jeg, at jeg meget vel veed, at *τομή* er, hvad Grækerne ellers kalde *προτομή*, et Brystvilde; men dette rigtige Udtryk kunde jeg ikke bruge, dels for Herametes Skyld, dels fordi det klinger sølsomt om et Dyr.

326. Ligesom Orion var allerede Homer bekjendt, som man seer af Iliadens attende Sang, saaledes omtaler han i 22de Sang v. 29 Orions Hund, der forresten tilskrives de forskjelligste Eiermænd, Alchoneus, Cephalus, Erigone, Procris, Isis o. Fl. — Uagtet Aratus giver Sirius det

Lilnavn (676) den Store, vil det dog ikke være saaledes at forstaae, som om Procyon nogenstunde kaldtes den Lille, men fordi Sirius selv er særdeles klar og lysende. Det synes overhovedet, som om Σείγιος (af σείγιαίειν ο: λάμπειν) har oprindeligiis været et adjectivisk Appellativum for alle klartskinnende Stjerner, som siden firerede sig til en særegen Benvævnelse for den klareste Fjrstjerne, Sirius: Dens Glands lagde de Gamle allerede tidligen Mærke til. Saaledes sammenligner Homer i Iliadens femte Sang Diomedes' Rustning, og i Slutningen af Iliaden Achilles, med denne Stjerne. Ogsaa Hesiodus omtaler Sirius (Erga 417, 587, 619. Aspis 397); dog maa man lægge Mærke til, at han forstaaer isaafald ikke Fjrstjernen, men Solen, ligesom ogsaa Hesychius forklarer Σείγιος ved Solen og Fjrstjernen. Men hvorfor bliver Hundestjernen altid af Digterne combineret med Løven? Fordi Sirii heliaciske Dgang fandt Sted, naar Solen gik ind i Løvens Tegn, da Solens daglige Bane er hebest, hvorudover den Tid, som Solen tilbringer der, kaldtes dies caniculares (Manil. V. 206. Senecas Oedip. 38).

333. Atter et Beviis paa, hvor meget de Gamle holde af den negative Affirmationsmaade, eftersom Tænken er den, at alle Sorter Værter, især Vilnstoffen, ville komme til at føle Sirius, eftersom den trænger sig ind mellem Wiinstoffenes Rækker, for at modne de sunde Bær, men hentørre de mindre gode. En saadan Forklaring er idetmindste den, som springer naturligt ud af Ordene; men jeg vil ikke nægte, at φλόος generer noget, eftersom dette Ord er saa langt fra at betyde noget Tørt, Wisnet eller Guffent, at det snarere antyder Vært, Skud (skundom frodige Banstod), Løvark, Frugt. Hvorledes Solens Sommersvarme skulde i Almindelighed standse den frodige Fremstyden, er just ikke let at fatte. Efter som Digteren ved sit διά τίκας viser, at han taler især, og maaskee udelukkende, om Druer, vil jeg ikke nægte, at jeg for min Deel, da de stedfindende Forklaringer især Vosses, ikke tilfredsstillte mig, har tænkt mig τὰ μὲν om Druerne, som just trænge til Soetheden, for at blive fuldmodne, hvortilmod de tørre Stiver (κάμαζ, Wiinstænger) blive endnu mere hentørrede, end de allerede forhen vare. Jeg troer nemlig, at man bør holde sig til den første Betydning af φλόος, ikke til den anden, og denne er som bekjendt; Bark, Bast, overhovedet den tørre Emballage af Træerne. Paa den Maade bliver der ikke alene Mening, men ogsaa den forventede Modsetning, hvilke begge Dele jeg ikke kan erholde, ved at bruge den Vosfiske Forklaring; thi hvorledes kunde vel "Wuchs, Gespross, Gezeihen, vorzüglich Frucht" blive opstillet som noget "ganz Kraftloses"? Forresten er det dog besynderligt, at Salmajus; Reiske og Buhle disputere,

om man skal læse τὰ δὲ eller τὸν δὲ eller τῶν δὲ, som give aldeles det samme Resultat, men ikke derimod ganske om Tanken selv. Lægger man Mærke til Plutarchs Forklaring af Φλόον, at det er τὴν χλωρότητα καὶ τὸ ἄνθος τῶν καρπῶν, kunde man maaskee tænke paa Frugttræernes Blomstring, men Tanken blev dog urigtig, da Aarstiden isaafald ikke vilde passe, og Virkningen af Solen blev alligevel urigtigen angiven. Jeg overlader det til Andre, at forklare Stedet paa en mere tilfredsstillende Maade.

338. Naar man tænker sig Orion som en Bjergstytte med sin Hund, var det let at formode, at der maatte komme en Hare i Nærheden, men ligesaa let var det at formode, at bemeldte Hare vilde blive potenziert til et ganske ualmindeligt Exemplar af dette Slags Dyr, og i den Henseende tjener Scholiasten os med den Forklaring, at det er den, af Hermes til Himmelen opløstede, Hare, hvilken han viste saadan Ure, for at gjøre Menneskene opmærksomme paa denne Dyrarts fortrinlige Egenskaber, Hurtighed og Frugtbarhed.

343. Jeg har flere Gange, ved at gennemgaae Aratus, maattet sande, hvad Buttmann siger om Vosés Udgave: *singulis erroribus usus editionis illius cætera egregiæ neutiquam tollitur, modo in manus vel eruditas, vel cautas, venerit*; thi hans Driftighed i at forandre og omstøbe, ikke blot hvad der kunde være tvivlsomt, men aabenbart tydelige Steder, er høist mærkelig. Saaledes indlægger han i v. 343 den Tanke, at Skibet vil til at lande — hvorom Digteren ikke mælder et eneste Ord, saasom han taler om Scilads ualmindelig — og finder nu at κατὰ χρέος bliver efter Scholiastens Forklaring (ἐπὶ πρῶμῳνν Φέρεται) en utaalnelig Tautologie, da Skibene jo altid vendte Ugerenden til, naar de vilde lande. Var dette Digterens Idee, da var det vistnok nødvendigt, at see sig om efter en anden Betydning af χρέος, kjendt hvilken fattig Idee er det alligevel ikke, som Vosé faaer ud: "Argos hat nicht den Gang eines zum Geschäft ausfahrendes Schiffes, sondern eines — der rückwärts gewandt heimkehret." Men da nu desuden denne Idee om at lande er Digteren uvedkommende, hvorfor ville vi da nodum in scirpo quærere, eller, med andre Ord, hvorfor underkjende Scholiastens meget naturlige Forklaring: af εἰς χρέος ved εἰς δέον eller ὡςπερ ὠφέλει? — I 346 har jeg brugt nogle af Nutidens Sæmandsbudtryk, der omtrentlig svare til det, som Originalen vil have sagt, og paa samme Tid erindre man sig, at de Gamle brugte tvende Roer, hvilke to πηδάλια ogsaa det himmelske Argo har. Ἀνακόπτειν bruges her om at støde fra, deels for at vende, og deels for at Skibet ikke skal løbe mod Land. — Tanken i 351 synes lidt contradictorisk ved Ordene κεχλασμένον og ἐσθρίκται; men det er kun en

tilsyneladende Modsigelse, eftersom det Første gaar paa det virkelige Skib, hvor Roret løsnes lidt, for desbedre at lande, det Sidste derimod paa Villedet, som Stjerne paa Himmelen.

353. Eftersom Hvalfisken i den sydlige Halvkugle synes at trænge sig frem mod Andromeda i den nordlige, var det saa naturligt, at den blev betragtet som hiint Havuhyre, der blev skabt af Neptun, for at havne Nereidernes frænkede Forfængelighed paa Cassiopea og hendes Datter. Derfor siger Poeten, at den *κατεπείγει* ρ : *ἐκφοβεί τήν Ἀνδρομέδην*. Den kaldes hos Grækerne *πρήσις* ρ : *εἶδος κήτους θαλασσίῳ*, hvoraf Romerne gjorde *pristis* og *pistrix*. Da Nogle udledte Navnet af *πρίειν*, maatte man faae en Gaugfisk (*serra*) ud; men da Plinius (*histor. natur. IX. 3*) omtaler pristis paa 200 Alen, falder denne Forklaring bort. Det kommer snarere af *πρήθειν*, snuse, yuste, og bruges altsaa om Dyr, som have paa Hovedet een eller to Nabninger til at trække Luft igjennem. Den nærliggende Flod Eridanus (ρ : en Samling af Stjerner, eller som Scholiasten meget godt forklarer det, *σύστημα τι νεφελῶδες ἐξ ἀστέρων, ὕδατος ῥύσιν μιμούμενον*) sagdes at være en Rest af bemeldte Flod, som blev tilbage, da Zeus slog Phaeton ned med sin Lynild. Dog bliver bemeldte Flod, som Aratus udtrykkelig kalder Eridanus, alligevel gjort til Milen, uagtet Tingen er den, at Eridanus ansees som en hesperisk Flod, der kastede sin ene Arm ud i Oceanus, og tvende andre (Rhodanus og Padus) i Middelhavet. Eridanus er oprindeligen en mythisk Flod, siger Ideler, som stod i Forbindelse med Eventyret om Phaethon, et Sagn, som er saa gammelt, at det findes allerede hos Hesiodus (*Theogon. 338*). Men hvor fandtes nu denne Flod? Herodot taler om den (3, 115) som om den var i de nordvestlige Lande, hvor Bernsteen fandtes; men man var med alt dette saa uvis, at Strabo benægter dens Tilværelse (*τὸν μηδαμῶ γῆς ὄντα*) og at Aratus paa dette Sted taler ρ den sidste Levning (*λείψανον*) af Floden, som har ræddet sig op i Himlen. Det er først senere, at man bestemte sig for Po, saa at Germanicus endog bruger afveerende begge Former som identiske. Senere meente man at Eridanus ikke var noget græsk, men et celtisk, Navn, og fra nu af blev den snart Rhenus, snart Rhodanus, ja til sidst (af Varher i Commentaren til Herodot) til den lille Strøm Radaune ved Danzig, paa Grund af den forhen omtalte Bernsteen. Om Baandene, som holde begge Fiskene, er allerede talt til, v 242.

386. Den her omtalte Fisk, som snart kaldes den sydlige (*νότιος*) snart den store (*μέγας*) snart den enkelte, angives som Moder til de tvende øvrige Fiske i Zodiacus. Men eftersom ogsaa den ene af Fiskene kaldes den vordlige, den anden den sydlige, saa, for ikke at blande den Sidste med

den her omtalte Syblige, kalder Ptolomæus hiin *ἐπόμενος* σ : den efterfølgende eller østlige, denne *ἡγούμενος* σ : den forangaaende eller vestlige. — *Νωκελίες* σ : *βραδείαν ἔχοντες τὴν κατάληψιν* σ : *ἄμυδροι*. — I det 394de B. vil man let, troer jeg, kunne finde nogen *contradictio in adjecto*, naar man hører, at Stjernerne baade kaldes *χαροποι* og *ἀναλδέες*, og det faa meget mere, som *χαροπός* antyder ikke blot Klarhed, men tillige en livelig og lystigt blinkende Klarhed, hvorimod *ἀναλδέες* af Scholiasten forståes, som *ἡ πυροειδής*. Jeg har gjengivet Originalens Ord, ligesom ogsaa Woss taler om Stjerner, "die sich drehen hellblinkend und machlos." Skulde Meningen maaskee være den, at disse Stjerner skinne klart i Sammenligning med de i det foregaaende omtalte, men ere alligevel matte, naar man betragter dem i og for sig selv? — I 395 har jeg forladt Vulgaten hos Buhle, og læser med Buttmann og Woss *λειδόμενος* istedetfor *ερείδόμενος*, hvilket ikke blot adskillige Codices antage, men ogsaa, som Turnebus (*Advers.* VIII. cap. 17) allerede har bemærket, ligger rænsynlig til Grund for Cicero's Oversættelse, som har nitescit og fulgent. Paa samme Maade har jeg troet, at man fra Germanicus' latinke Version, som i v. 400 har *pernicia crura*, hvilket dog aabenbar vilde slet udtrykke *προτέροισι*, kan formode, at den rigtige Læsemaade er *κρατεροισι*, især da der ere flere astronomiske Grunde, som tale imod Vulgaten. Woss har, snurrigt nok, i sin Oversættelse fulgt *κρατεροισι*, men lidt vel contradictorisk beholdt i Texten *προτέροισι*. Endelig har jeg fulgt Grotius, Buttmann og Woss i v. 401, hvor det endog blot af de trende latinke Oversætteres, Cicero's, Germanicus' og Avienus', Udtryk; er rænsynligt, at Vulgatus *διωτοδ* maa forandres til *ἄγνωτοι*. Desuden vilde Vulgaten afstedkomme en ganske utaalelig Tautologie, eftersom Betsæt paa den Maade kom til at bestaa af fire Ord, hvilke samtlige havde omtrent den samme Betydning.

399. Man vil lettigen indsee, at Aratus tænker sig den Gandsstrom, som udgødes ved Aquarius, som et eget, fra Eridanus særskilt, Stjernebillede, under Navn af *Ἰδωδ*. Ogsaa gjøres af Andre Forskiel mellem *Ἰδωδ τὸ ἀπὸ τῆ Ἰδρωχόου* og *ποταμός ὁ ἀπὸ τῆ Ἀρίωνος*. Det Samme er Tilfældet med Bitruv (IX. 5) og Scholiasten til Germanicus.

408. Efter som Bruget af *Altre* var saa hyppigt i Oldtiden, ikke blot til den egentlige Dffring, men ogsaa ved Gjestebude, Fester, Forbunds slutninger, gymnastiske Lege o. s. v. var det let at formode, at man ogsaa vilde anbringe et af disse i Stjernekllyngerne. Scholiasten havde altsaa gjerne kunnet blive staaende ved denne Bemærkning, uden at gaac saa dybt i Tingene, at bemeldte *Altre* skal være det, hvorved Guderne svore

i Forening, at tage Hævn over de frække Titaner. — Ἄλλα har jeg med velberaadt Hu oversat ved Saltvand, ikke for at bedirke nogen Tautologie, men for at antyde den Omstændighed, at man i den ældste Tid antog, at Oceanus strømmede med fersk Vand, medens den sildigere Tid tildeelte den Saltvand. — Ἀρχαίη er ingenlunde noget epitheton otiosum til Nattens Gudinde; ἀρχαιοτέρα γὰρ ἐστὶ τῶν θεῶν, siger Scholiasten, og Hesiodus (Theogon. v. 123) lader baade Erebus og Nyx have deres Udspring fra det primitive Chaos, ikke at tale om den orphiske Hymnesanger (III. 1) som lader Natten være baade Guders og Menneskers Moder.

410. Κεδαιέσαι forekommer allerede i Digtets 159de Vers, og staaer aabenbar i Forbindelse med Formerne κεδάζω og σκεδάω, altsaa om Sæsmænd, der ere splittede fra hverandre, og i Nød, περικλυζόμενοι, som Scholiasten meget rigtigten siger, καὶ κινδυνεύοντες. — Dgsaa Buttmann tror, at burde læse i 413 ἀκλυτ̄ istedetfor Vulgatens ἄλλων, hvilket Voss baade har foreslaaet og fulgt; men uagtet han antager Læsemaaden i Noten, har han dog beholdt Vulgaten i Texten. Den danske Oversætter, som ikke fandt nogen Mening i den almindelige Læsemaade, fulgte en Emendation, om hvis Rigtighed man kan overbevise sig, ved at eftersee baade Ciceros' og Germanicus' latinske Oversættelser. Ligesaa øiensynligt har Voss Ret i, at forkaste Glossen βορέαο istedetfor ἀνέμοιο, hvilket Buttmann ogsaa optager, og det saa meget mere, som det slet ikke er Norden vinden, men just den modsatte Wind, som følger med Alterets Dypgang.

421. Efter som κῆφος er let, slink, saa betyder det græske Sæsmændsudtryk κῆφα ποιεῖσαι τὰ ὄπλα at gjøre Alting klart ο: beredt, ἄγρια, hvad Scholiasten kalder ἐγχαλαῶν.

435. Dette Krati Weirtegn have de nyere Astronomer gjort latterligt, og sammenlignet med det berugtede Prognosticon, stat baculus in angulo — ergo pluet.

438. Dgsaa her finder det Samme Sted, som saa ofte er Tilfældet ved dette Digt, at baade Hipparch og Aratus dable Digterens Stedangivelser af de Constellationer, som han omtaler. Voss gennemgaaer ialmindelig meget nøiagtigen slike Tvistigheder, og søger som oftest at være den astronomiske Voldgiftsmand; men jeg har i disse Anmærkninger troet at burde forbigaae deslige Disputer, efter som det som oftest er Tilfældet, at Bedkommende ere uenige af bare Enighed, og at igrunder begge Parter have Ret. Tingene er nemlig den, at Stjernetavlerne, ifølge den fremrykkende Tids Opdagelser og tiltagende bedre Indsigt i Astronomien, aldrig bleve de samme. Naar altsaa Aratus følger i slike Bestemmelser Eudorus,

faa kan han have Ret, hvortilmod Hipparch og Attalus heller ikke kunne siges at have Uret, eftersom Digterens Angivelser ikke ville slutte an til deres Tidsalvers astronomiske Bestemmelser. — Δύω er en forældet Form, istedetfor δύοιν. Havde man foretænkt først faaet en Centaur ud af den her omtalte Stjernesamling, da stod det til at vente, efter Reglen a potiori sit denominatio, at Centauren vilde blive den, som var meest dannet iblandt dem, Chiron. Han tænkes, qva Stjernebillede, at holde et Dyr i Haanden, som han fører hen til Alteret, der staaer i hans Nærhed.

449. Det lille Folkesagn om Ravenen, som Scholiasten giver os, er ganske net. Korax, før den blev forvandlet til Fugl, var Apollo's Tjener, som engang blev udsendt af denne sin Herre for at hente reent Vand, σπονδῶν χάριν, siger den ene Scholiast, men Theon bedre, σποδῆς χάριν, for Lysts Skyld. Denne fandt imidlertid et Figentræ med endnu umoden Frugt, fik Lyst til Frugten, og ventede ved Træet, indtil den blev moden. Da han havde spist den, tog han (dog vel ikke ἴδωσ, som begge Scholiasterne have, hvilket jo ingen Mening giver) men ἰδρῆν, en Wandsnog i Urnen, som var tom, og besyldte denne for at have forhindret ham i, at øse Vand. Men Apollo mærkede hans Lagn, forvandlede ham, og straffede ham med en hæftig Tørst, som indfandt sig henimod Frugttiden. Utsaa en Allusion, indklædt i et Folkesagn, hvilket Voss meget rigtig antager, for at antyde den Sommerhede, som følger med det daherskende Himmeltegn. — Procyon har sit Navn af den Omstændighed, at den, mere østlig, hæver sig op over Horizonen før den store Hund, og paa denne Maade kan ansees for dens Forløber. Den sættes naturligtvis i Forbindelse med den jagtelskende (Φιλοκυνήγιος) Orion, og ansees som denne berømte Minirods Jagthund.

458. Tanken er: der gaac mange Aar hen, før end de fuldendte deres fuldstændige Bane, og sjernt ere de Maal, hvor de igjen træde i samme Punct, fra hvilke de samlede gik ud. — Κεινῶν i 460 lægger Bulgaten, ligesom ἀπλανέων, til τὰ κύκλα o. s. v. — Efter som Aratus frakjender sig selv Erne til at synge om Planeterne, fortjener det at bemærkes, at han alligevel, ifølge Grammatikers Udsagn, har i et andet Skrift, den saakaldte Kanon, handlet om Planeternes Harmonie og deres tonefulde Bevægelse. Grauert forsvarede Bulgatens ἦν ἔτι eller ἔκετι i den Betjndning, at Aratus vil ikke endnu synge om Planeterne: han vil ikke ganske opgive dette Foretagende, men kun for en foie Tid; saaledes som Cicero ogsaa udtrykker det ved nunc nequeo, og Germanicus endnu tydeligere i sin Oversættelses 441de og 442de Vers.

467. Jeg har fulgt Vulgatens ἀπλανέες, da den erkjendes af Manilius (I. 595) antages af Scholiasten og Theon, samt forsvares af de sagskyndige Fortolkere, Grotius og Petavius. De nyeste Udgivere derimod, Buhle, Woss, Buttmann og Matthiæ følge Hipparch, som læser ἀπλατέες; dog synes den sidste Læsemaade ikke at kunne staae sig mod den første.

476. Eratosthenes forklarede Melkeveien, som en Virkning af den Dæ, hvilken Hera spildte, dengang hun fik at høre, at Hermes var en Bastard, hvorimod Andre troede at opdage den forvirrede og tillige ødelagte Veie, som Phaethon havde taget. Hvad Læsemaaden διχόμηνι angaaer, da vil jeg ikke nægte, at den henter noget Forsvar fra Ciceros pleno lumine luna, men Vulgatens νεόμηνι har jeg dog foretrukket, eftersom Tanken synes mig klarere, at Stjernerne straaie bedst i Nyemaane, end i det modsatte Tilfælde. Eftersætningen begynder med γάλα; den er liden, og af uventet ringe Betydning oven paa den temmelig brillante og ikke upoetiske Indledning. Imidlertid klang det mig noget comisk, som Woss, at oversætte γάλα ved Melk (Milk) wird er benannt; thi Achilles Latius har dog nok Ret i den Bemærkning, som han gjør, at dette sælsomme Udtryk er kommet ind i Verset, fordi γαλαζίας var altfor langt dertil.

488. Paa dette Sted har man et Exempel paa, hvorledes man allerede tidlig forvanskede Krati Text, for at aflæmpe den efter nye, især det ptolomæiske, Stjernesystemer. I den barberiske Codex nemlig (collationeret af vor lærde Biskop Münter) udelades Versene 481—96. Dog er det ikke blot i bemeldte Codex de forbigaaes, men baade hiin, den Wiener Codex og enkelte Andre gjøre det Samme, og substituere 16 nye, maaskee af Maximus Planudes forfattede, Vers, som mere aflæmpe sig efter det ptolomæiske System. De optages derfor naturligtvis ikke i Texten, men ere at finde "in ihrer ganzen Lieberlichkeit," som Woss udtrykker sig, dels hos Buhle I, 424, dels hos Matthiæ pag. 252. Ia efter det 496de Vers findes endnu sexten saadanne Vers, der skulle bidrage til at berigtige Digterens astronomiske Anskuelse, hvilke man finder hos Fell i den Dyforders udgave pag. 148.

497. Sommerfolshvervskrebsen maa hæve sig saa meget over Horizonten, som Egnene ligge meer imod Nord, og i Grækenland femottendedeel, saa at Dagen faaer 15 Timer, Natten 9.

519. Ἐλαφρός betyder her ἀλαμπής, altsaa ydmyg, beskeden. — At ἀπαμείβεσθαι (i det 522de Vers) er at skilles fra, berøves, ser man af Hesiodi Theogonie (801), hvor ἀπαμείβεσθαι θεῶν (skjøndt paa bemeldte Sted ogsaa hæves ἀπομείβεσθαι) er ligeledes at fjernes fra Guderne. Andre udlede det

imidlertid af μέγος, i den Betydning, at tage en Deel af Noget, hvilket dog ligesom paa dette Sted turde være mindre rigtigt.

537. Dette ikke lette Sted forklares meget godt af Woss saaledes: Istedetfor at de andre Krebsse stedsse gaae op og ned paa eet Sted, verker den skraa Dyrkreds mod Oceanus, og gaaer i Horizonten saa langt frem og tilbage med sine Tegn, som Rummet strækker i Omfang mellem Steensbukken og Krebsen.

545. Det falder os lidt forunderligt, at Aratus begynder med Krebsen, naar han vil opregne Dyrene i Zodiacus; men Tingen er, at Meton, hvis Calendar man brugte i den huuslige Kreds, regnede sit astronomiske Aar fra Solstitialvendingen i Krebsen. Egypterne derimod begyndte fra Bødderen, da de i dette Dyr fandt noget symbolisk, noget ἡγχιμονικόν, ἐπειδὴ ὁ κριὸς τῶν προβάτων ἡγεμὼν.

566. Dobbelte Flodarm α : den østlige Phasis og det vestlige Stræde ved Gibraltar. At jeg har dannet Ordet Solbdeel i Analogie med Halvdeel, var en metrisk Nødvendighed.

575. Scholiasten mener, at Digteren taler om Fisken, men Hipparch har tydeligen forstaaet Stedet om Engunasin. Eftersom nu Navnet paa Ingeniculus mangler, troer Buhle, at Hipparch har feilet; men da ogsaa Attalus antager det Samme, og Ingen af Begge taler om afvigende Læsemaader, og Hygin (Poet. Astr. IV. 12) bemærker, at Engunasin gaaer ned fra Hovedet indtil Navlen, naar Krebsen staaer op, saa har jeg ikke taget i Betænkning at følge Wosses Emendation, som Buttmann selv maa anerkjende for et ingeniosissimum inventum, om han endogsaa gjør en prosodisk Vanskelighed. Han selv troer ikke at kunne fatte Stedet, og mener, at noget er borte mellem 574 og 75. — Ἀμφοτέρωθεν i 579 er, paa begge Sider af Horizonten, ligesom v. 727; ligeledes erindre man sig i v. 585, at ὄψις er ikke sero, men tarde, βραδέως, paa samme Maade, som Virgils tard i venere bubulci.

589. Floden er Eridanus, og Havet er den østlige Side af Oceanus.

603. Woss læser Φαμένοισ; men jeg veed ikke om det behøves. Meningen bliver dog den, at Hunden, som før (595) kom med Forbenene, sætter nu Bagbenene efter. Ligeledes læser jeg i 605 γαίη α : Argo hæver sig fra neden op i mod Jordbranden, saa at man kun seer det Halve af Masten, før Jomfruen stiger.

610. Endnu beholde baade Buhle og Matthiae (som ikke engang ahne noget Ondt deri) den særdeles slette Vulgat: ἢ istedetfor αὔ. Tanken er nemlig: nu er Argo ganske kommen op, men Hydra'en mangler

endnu Hælen. Woss har fortræffelige hjulpet Stedet, og Buttman har optaget hans Forbedring i Terten.

612. For ikke at forrykke det Versantal, som findes hos Buhle, og som jeg har lagt til Grund for Oversættelsen, lader jeg Versetallet løbe fort, skjøndt jeg udkaster det 613de W., som "einen unsinnigen und ungriechischen Lumpenvers" som Woss kalder det. Det findes i meget faae Codices og kjendes hverken af Hipparch, Scholiasten eller de romerske Oversætttere.

623. Τύζον ο: τοζοτής. — Den, i 628 omtalte, forreste Fugl er den Fuglefigur, som dannes foran Hestens Billede. — Ἀνακλέυων i 631 er ἀποσοβών ο: tilbagestræmmende Hvalen. I det næste Vers læser jeg med Woss (og tildeels allerede med Hipparch, 'som har ἀπό τῆς ὑγῆς) ἀπ' ὑγῆς, da Vulgaten ikke giver nogen synderlig Mening. — Det pludselige Udraab i 637 er en Art Deprecationsformel, i samme Smag, som Apollonii Rhodii: Ἄατε, Μῦσαι' ὅκ ἐθέλων ἐπέω προτέρων ἔπος. Den Begivenhed, hvortil Digteren sigter, er følgende: Paa Chios regjerede Dinopion, en Søn af Bacchus og Ariadne. Nu var Chios i hine Tider saa overfyldt med Udyr og Slangekryb, saa at man endog deraf kaldte Den Ophiusa. For altsaa at tjene Dinopion, kommer den vældige Jæger Orion fra Bocotien, i Følge med Artemis; men paa en Jagttour bliver bemeldte Nimrod saa uartig mod Diana, at hun lader en Hsi aabne sig, og en uhyre Skorpion, større end Jægeren selv, som dog var sine elleve Men, komme frem, og dræbe ham. Endnu paa Himlen er Orion saa bange for dette Udyr, at han gaaer ned, naar dette staaer op, og først kommer frem igjen, naar Dyrret er gaaet bort.

647—48. Om Vulgaten siger Buttman med Rette, at den er paa dette Sted sine sensu et commissura, en Oversættelse af Wosses: hat weder Sinn noch Zusammenhang. Den Sidste beholder dog ἀπειθέος, i hvilket Ord jeg ikke kan finde nogen synderlig Mening, naar det lægges til det Foregaaende. Jeg følger Buttmanns ἀπειθέες, som da forbindes med det Efterfølgende. Efter Eudorus og Aratus gif Cepheus ned til Beltet, efter Eratosthenes til Brystet, hvorimod alt det Øvrige blev synligt over Horisonten, indenfor den arctiske Polarkreds.

657. Digteren motiverer ganske poetisk hendes upassende Maade at gaae ned paa, nemlig at synke med Hovedet forover, og dale ned til Rænerne (ikke χείρες, som Buhle har, men γύναξ') fra den Straf, hun forstjente, ved at have sammenlignet sig i Skjønhed med Nereiderne, af hvilke Moder og Datter nævnes. — I 659 læser jeg naturligviis νεῖοθεν ἄλλα (istedetfor Vulgatens meningsløse νεῖοθε μᾶλλον), hvilket baade Woss og

Buttmann optage; ligesom jeg ogsaa med Begge læser: Ἰπποτόφωρος i 664 istedetfor Vulgatenᾶ ἰππότα Φωρός.

679. Om den oleniske Gjed (*Colenium pecus* hos Ovid *Heroid.* XVIII. 188, *olenium astrum* hos Statius, *Thebaidens* III. 25, *Olenie* hos Manilius v. 130) have vi ovenfor talt, og seet, at det maaskee var rigtigt, at forklare Navnet med *Arati Scholiast* af den Omstændighed, at man finder Gjeden ἐπὶ τῆς ὀλένης τῷ Ἠριόχῳ. Dog vare der Andre, som ymte om en Fader *Olenus*, eller om et Opholdssted for *Amalthea*, som skulde hedde *Olenus*, hvilke Synderligheder omtales baade af *Arati Scholiast* (til 164) og af *Strabo* (VIII. pag. 593).

692. At der paa dette Sted bør læses ἔδγη istedetfor det upasfende ἔδγη, er klart; derimod kan man mindre billige, at *Woss* indskyder umiddelbart derpaa et selvgjort Vers, for at læmpe sig efter *Grotius*' Bemærkning, at her mangler en Linie om *Delphin*. *Bistnok* har baade *Germanicus* og *Avienus* et lignende Vers, men da det mangler i alle græske Codices, maae det enten være dannet af dem selv, eller være laest i Haandskrifter, som nu ikke existere, hvor en Ven af *Eudori* Lære har indskudt et saadant Vers, som bygger just paa hans Anskuelse. *Oeverken Buhle*, *Matthiæ* eller *Buttmann* erkjende eller ændse Verset.

732. Ikke alene findes begge Digtets Afdelinger at løbe uafbrudt fort i *Rogle* af de bedste Codices, om der endogsaa i Udskillige findes en liden Overtskrift, paa hvilken man seer Prøver hos *Matthiæ*, men, hvad mere er, dette Vers danner en fuldkommen god Overgang fra Digtets første til dets sidste Hovedafdeling, saa at der neppe skal findes Mange, som ville billige *Grauert's* Tale om de syv Slette, af en *Grammatiker* forfattede, Vers, der skulle klippe begge Digtene sammen. Da jeg taler om *Grauert*, og vi just her gjøre Overgang til *Beirtegnene*, maae jeg dog bemærke, at han har gjort den Opdagelse, at den, lige til *Buhle* existerende, Tittel: Διοσημεῖα er høist urigtig; thi, siger han, Διοσημεῖον ist nie ein griechisches Wort gewesen. Et *Beirtegn* hedder nemlig Διοσημεῖα og Διοσημῖα, hvorimod *Stephanus* (I. 1034) ikke kjender den neutraliske Form. Det er *Buhle*, som overalt har udslettet den rigtige Form, selv hvor den dog fandtes (II. 438, 492. Not. II. 433). Ogsaa mener *Grauert*, at *Aratus* ikke selv har givet Digtet bemeldte Navn, eftersom dette var et hverdags Udtryk (ἐν τῷ βίῳ ἄτω φαιμέν, siger *Scholiasten*) hvilket den correcte alexandriniske Digter neppe vilde have brugt. Deri kan han imidlertid have Ret, at det er noget paafaldende, at alle tre Romere kalde denne Deel af Digtet *Prognostica*, hvilket synes overflødig, naar der allerede existerede en græsk Benævnelse. Forresten erindre man sig, at den Ting, at spaae om *Beirtegn*

efter forudgaaende Tegn i den omgivende Natur, maa være meget gammel, da den tilskrives endog Chirons Datter, Hippo; derimod er alskens Nativitetstidskillen efter Planeter og Himmeltegn langt yngre, omtrent strax efter Alexander's Tid.

735. Ideen er denne: Fra tredje til fjerde Dag dannes Maanens første Skive, og da vise sig Spidserne; fra syvende til ottende, Halvmaanen, eller første Dvarteer; fra fjortende til femtende Fuldmaanen, og saaledes omvendt tilbage.

752. Eftersom jeg ikke har kunnet udtrykke Originalen paa dette vanskelige Sted saaledes, som jeg ønskede det, vil jeg tilføje Bosses lærerige Forklaring. Det gammelgræske Aar bestod af tolv Maaneder, hvert paa 30 Dage. For nu at udjævne Maaneaaaret lidt nøiere med Solaaret, end see kunde ved preciaire Indskudninger, antog endelig Athenienseren Meton en Kreds af 19 Solaar, som Periode for at Begge skulde falde sammen. Han begyndte sit astronomiske Aar med Sommerfolhverv i Krebsen, og sine Udviklinger af Stjernephænomenerne med Orions Dvgang i Krebsen. Disse vare ogsaa bekjendte for menig Mand ved Huustavler eller Calendere, som indeholdt Festdagene, Aarstidene og det Veirlygt, som gjerne fulgte med enkelte Stjerner, til Brug i Forretningslivet, paa Søen og i Landvaesen. Efter slige Calendere nævnedes man visse Stjerner, ligesom Bønderne hos os nævne visse Helligdage, som faste Puncter i Tidens Gang, hvormed man igjen, ligesom i den ældre Bondπραctica, forbandt en heel Deel gamle Bemærkninger, hentede fra Luften, Søen, Landet og Dyrverdenen. — 3 v. 758 læser jeg med Rette μέλοι isædetfor Vulgatens μένει, og strax derpaa έυρείν isædetfor ήρείν, som vel egentlig skal være ήρξην eller ήρίσειν. Ligeledes følger jeg Scholiasten i de omtvistede Udtryk κερρημένα σήματα, af χράω, spaae, altsaa sikrende Tegn ο: ασφαλώς ειρημένα.

810. Veram Vossius instauravit scripturam, siger Buttmann, og vist er det, at Vulgatens Læsemaade er meningsløs. Min Oversættelse — som tilforladelig ikke var let paa dette Sted at udføre — bygger jeg paa den Vossiske τῆ δὲ τριτάτη ἐπιότος.

825. Βελύσιος ὡρῆ ο: βελυτός, Aftentid, naar Studene skulle spændes fra, som i Odysf. XIII. 31—34 og Apollon. Rhod. III. 1340—42. — Hvad vil det sige, at Solen (828) er hu u l? Formodentlig, hvad ogsaa Boss mener, at en Skyedunst bedækker dens Skive saaledes, at den lyser blot i Randen, men træder tilbage i Midten. Da isvrigt υπεῖεν i 832 ingen Mening giver, følger jeg de Bedste af de nyeste Udgivere, som Alle læse υπεικωσ' ο: dersom Straalerne tillade dig det, eller, for at bruge Avieni Metaphrasís, ipsa dei cedant blandi si lumina. Det Samme er Tilfældet i

846, hvor de bedste Codices have ἀκτίων κεχρημένος (skjøndt man ogsaa finder, foruden Vulgaten's κεχρωσμένος, baade κεχρησμένος og κεκτημένος) i den Betydning, at trænge til (mangle) Straaler. — I 859 har jeg stræbt at udtrykke Digterens Præcision i κατερχομένῃ (den nedgaaende) og ἀποιχομένῃ (den dalede) Sol, hvilket Scholiasten ogsaa har opfattet, naar han siger: καταδύοντος αὐτῆ, καὶ ἤδη δεδυκότος.

881. Ogsaa Scholiasten bemærker, at Bisole (α: runde Skyer, i hvilke den nærfaaende Sol afspeiler sit Billede) ere hyppige i Egnene om det sorte Hav, men derimod sjeldnere i Grækenland, og at disse næsten altid bebude ondt Veir.

892. Krybben er en Samling af Taagestjerner (en ἀχλύς, som Kræsus kalder den, hvilket svarer til Eratosthenes's νεφέλιον og Ptolomæus's νεφελοειδῆς συσροφή) som findes midt imellem de to klare Stjerner, som kaldes ὄνοι, aselli, og som tilhøre ere anbragte i Krebsen. Rimeligviis har det været en Opfindelse af Land- eller Søemænd, før Dyrkedsen blev til, men som siden blev udpyntet af de Lærde, og gjort til de toende Æsler, paa hvilke Bacchus og Vulcan rede frem i Kampen mod Giganterne, hvilke bleve ikke lidet strængede ved Dyrkenes usædvanlige og væmmelige Strig. Da Stjernerne findes i Krebsen, følger jeg Woss, som har ἐπὶ istedetfor Vulgaten's ὑπὸ. Derimod gjøres der i 897 saavel af Woss, som af Buttman, nogle Forandringer, som synes overflødige, eftersom Vulgaten's ἐπιέρχεται giver aldeles samme Mening, som Wosses ἐπιδέρχεται eller Buttmanns ἐπιέκλιται. Omvendt følger jeg Woss i 899, som har ἢ δ' εἴ γ' ἐξάνιης, hvorved Sætningernes Følgerække betydeligen bliver lettet.

916. Κέφοι angives som Romernes fulicæ, og beskrives af Scholiasten, som en let lille Fugl, næsten blot Fjer og Been, nærende sig af Havskum, og berygtet for Dumhed, som siden blev til et Ordspøg.

921. Eigeskaalidet som Woss paa dette Sted, har den danske Oversætter været istand til at udtrykke den simple Spøg, som ligger i πάππος (Utzpapa) Trøehuset paa Tidselen, der nu er afblomstret og en Spot for Windene, samt i det tilføiede γήγειον. — Udtrykket i 936 ἐκ Διὸς ὕδωρ svarer til vort: et Guds Veir α: et overstadigt og usædvanligt Uveir.

948. Ὀλολυγών er en Fugl, som er vanskelig at bestemme. Cicero kalder den acredula, Avienus derimod ulula. Den omtales ogsaa hos Theocrit VII. 139.

960. "De venlige Smaae, som sattes i Verden af Panen" kjender hverken Hesiodus eller Homer. Først senere bragtes de fra det indre Asien ned til Jonien, hvor de kaldtes persiske eller indiske Fugle. Ved

Phocæer, som først besøgte det adriatiske Hav, kom de til Umbrien, og fra det cisalpinste Gallien til Rom, hvorefter de beholdt Navnet gallus og gallina.

981. Den latinske Version misforstaaer aldeles dette Vers. Udtrykket *ἀέρος μέγα πεπταμένοιο* er Latinernes *apertum coelum*, eller, som Scholiasten siger, *πάνυ καθαρό ὄντος*. Forresten er det smukke Billede taget fra Odysseens VI. 46. Hvorfor i næste Vers baade Voss og Buttman have *νησαῖοι* (Defugle) istedetfor *νησσαῖοι* (anates) kan jeg saa meget mindre begribe, som Scholiasten udtrykkelig taler om *αἱ νῆσσαι ἡθροισμέναι*.

1008 og 9. Disse to vanskelige Vers, som man har emenderet paa saa mange Maader, troer jeg, at have gengivet aldeles rigtigt i min Oversættelse. Naturligvis læser jeg *ἐπ' αὐτῷ*, commaterer efter *κείσιν* og *ὑπότροποι*, og forklarer *αὖ* (der ikke staaer, som Buttman siger, *otiosum*) om deres i delige Bæsten med Bingerne, hvilken sidste Betydning ligger i *πεγύσασθαι* ὃ: *πεγύσασθαι*. Buttmanns Forslag (*κακκίουςι*) er ellers ikke ilde.

1025. Ogsaa Latinerne have intet Navn for begge de her omtalte græske Fugle; cfr. Aristotelis Hist. animall. XI. 1. — *Ξυθός* bør ikke blandes sammen med *ξανθός*, uagtet man dog gjerne oversætter det ved guligt. Det betyder snarere travl, virksom (regsam).

1032. Tranerne flige høit tilveirs, og mærke de derfor lveir, søge de nedad (*χαμαιπετὲς* ikke *παλιμπετὲς*) hvilket ogsaa Virgil bemærker i Georgic. I. 374. — I 1035 er det naturligt billigt at forlade Vulgatens *σποδῆ*, og følge Vosses *σποδῆ*, neppe, nødigt.

1041. Man maa nemlig erindre sig, at de Gamle brugte til at opparme Værelser ogsaa et Ildbæcken (*πύραυνον*) hvori de lagde glødende Kul (*ἀνδραξ*). I det Efterfølgende er *πρίνος* Latinernes *ilex* ὃ: den sydlige, stedse grønne, Steenæg (Steckische, fordi den ofte har pigbefatte Blæde). *Σχίνος* derimod er Mastix, med varigt og dunkelgrønt Lovværk, samt rødslige Bær, ligesom Druer.

1054. Hvor Jorden var svær, pleiede man at pløie tre Gange: i Foraaret, henimod Sommersolhverv, og i Jærvdøgnstiden; i Høsten for den sværere Sæd, i Foraaret for den lettere. Dette udvikles næiere i Georgic. I. 47 og I. 208—230. — *Scilla* (Meerzwiebel) skyder en meget høi Stængel med hvide Blomster foroven, som dog falde i det Gule. Forresten følger jeg Voss og Buttman, som læse *ὑπερανθεῖ* istedetfor *ὑπεραρθεῖ*; ligesom jeg ogsaa v. 1066 begynder, med Voss, Eftersætningen ved: *ἔμποι*.

1091. Hvad betyder *ἐοικότες ἀστέρες*? Rimeligvis: sønstelige Stjerner,

medvirkende til det Heles Fordeel, i Modsatning til Cometer, som bedrøfke en unaturlig Tørke.

1101. Just denne, af Digteren i det Foregaaende omtalte, Forskjellighed i det, som Menneskene, efter deres forskjellige Leveveie, ønske sig, frembringer den her forekommende Exclamation, som, uden Hensyn paa Tankeforbindelsen, let kunde forekomme os upassende, eller ikke godt forbunden med det Foregaaende. Agerdyrkeren ønsker eet, siger Digteren, medens Dvæghyrden udbeder sig et ganske forskjelligt Veirligt, eftersom Enhver har sin særlige Interesse, og med Begjærighed griber efter Alt, hvad der kan lede ham i hans jordiske Blindhed.

1117. Han venter nemlig med at pløie, indtil de af Regnveit fugtede Marker blive lidt tørre; thi lutum neque arare, neque fodere licet; cfr. Virgil Georg. I. 214.

1118—21. Denne Estrade forstaaer jeg ikke, og Buttman har vel Ret, naar han siger: in proximis intercidisse nonnulla, e scholiastæ explicatione intelligas. Han gjør endeel Forandringer, ligesom Woss, men tilstaaer dog bestødent, at Stedet feliciorum conjectatorem expectat. Jeg har fulgt den Wossiske Text paa dette Sted; men jeg føler selv, at Tanken ikke ret vil udvikle sig klart af Ordene. Med en forbedret Text vil i sin Tid følge en forbedret Oversættelse. — Tanken i 1129—31 er den samme, som ogsaa Theophrast har, at et Veirtegn gjelder enten for den Dag, da det sees, eller ogsaa ialmindelighed for trende Dage efter hverandre.

1127. Nogle læse λέχος (hvilket Scholiasten, som siger λέχος ο: κοίτη, og Avien understøtte); Andre λόχος ο: ένεργα. Det Sidste synes i flere Henseender at være det bedste. 'Αυτόθεν ο: illico, protinus, omtrent som 'Lydsfernes von Stund' an.

1137. Denne Krebsenes Tour tillands, kjender ellers Ingen til; dog omtaler Aristoteles (hist. animal. IV. 2) nogle Krebs, som han kalder Ryttere, hvilke løbe jaa hurtigt paa Land, at de vanskeligt kunne fanges. Nogle lignende Travere af Krebseslægten omtaler Elian (histor. anim. VII. 24), som han kalder Løbere, som drog over Land til Egne, som vare meget fjerne fra deres Fødested. Disse fem Vers blive forresten slet ikke oplyste i Scholierne, og det er derfor, at Grolius har anseet dem for uagte. Da de ogsaa findes underlignen omsatte i de bedre Codices, sætter Buttman dem, som mistænkte, i Klammer. Forresten har jeg dog fundet et Sted, som fortjener at mærkes, angaaende den omtalte Landtour, som Krebsene foretage sig, og som Krati Fortolkere ikke synes at ville billige, som noget aldeles unaturligt. Oplysningen har jeg fundet i Zoological

Journal for 1829, hvor en Dr. Hancock meddeleer en hidhenhørende Beretning om Fiskeflagten *Doras costata* eller Husfaren, som just besidder denne Egenstabs, at forlade Vandet, og reise over Land. Naar Vandet nemlig udtørres i Amerika af Sommerens Hede, forlade de samtidigen deres Leie, og drage over Land, for at søge deres Element; og man finder dem da saa talrige paa Landeveiene, at Negerne opsamle hele Kurve fulde af dem. Deres Bevægelse ligner den tobenede Dgles; de kaste sig voldsomt fremad, og give paa samme Tid et elastisk Spring med Halsen, paa hvilken Maade de komme ligesaa stærkt frem, som et Menneſte under en jævn Gang.

*

*

*

Efter at vi saaledes have fulgt Digteren i det Enkelte, udviklet den Plan, som ligger til Grund for Poemet, og forklaret, hvad der hist og her kunde synes vanskeligt, eller kunde forsvare Oversættelsen, gjøre vi nu Overgangen til en kort Undersøgelse om Arati Liv og Levnet, Digtets Værdie, dets Udgaver og Oversættelser. I denne Hensende vil man neppe kunne nægte, at den Omstændighed taler meget til Fordeel for Digterens Anseelse i Oldtiden, at vi icke baade flere, og tillige mere fuldstændige, Levnetsbeskrivelser af ham, end af nogen anden Digter paa hine Tider, blandt hvilke den icke fortjener at anføres, baade som indholdsrig og velstreven, som er forfattet af en Anonym, og først udgiven af Petrus Victorius (Florenz 1567) samt senere af Petavius i hans *Uranologia* (Lutet. Paris. 1637, pag. 268).

Saa vel af denne Biograph, som af de øvrige trende, erfare vi da, at Aratus er født i Soli, en Bye i Cilicien; og derom er man saa aldeles enig, at det blot som en besynderlig Afvigelse fra de Andres Angivelser fortjener at anføres, at en Forfatter *Asclepiades Myrleanus* i et tabt Værk, som handlede om Grammatikers Levnet, gjør ham til en Tarsenser, hvilken Afvigelse man*) har villet udjævne saaledes, at hele Cilicien, ifølge *Josephi* udsagn, er ofte bleven kaldet Tarsus, og at altsaa Tarsenser og Cilicier blev eet. Desto hyppigere finde vi Digteren omtalt af Andre, som en Solenser, saasom af *Scholiasten* til *Lucian***), *Galenus* og *Flere*, ja *Harduin* omtaler endog en Solensist Mønt, paa hvilken Aratus og *Chrysiptus* ere afbildede***). Rigtignok var der ogsaa en anden Bye af samme

*) J. A. Schmied i *Afhandlingen de Arato* (Jenæ 1685) pag. 9.

**) S. *Reichs* Udgave Vol. I. pag. 589, hvor han taler om "*Αρατος Σολεύς*". — *Galenus* udtaler sig stærkere, naar han siger: *τις γὰρ ἦν Σόλων λόγος, εἰ μὴ δι' Ἀρατον*; — Stedet hos *Harduin* findes i hans *Plinius*, Vol. I. 585.

***) Flere *Portraiter* af ham paa Mønter findes i tredje Bind af *Gronovii Thesaurus antiq. græcarr.* Paa nogle af disse Mønter

Navn paa Cypern; men den ovenomtalte lærde græske Biograph har meget rigtigheden bemærket, at Indvaanerne fra denne By heed *Σόλιοι*, medens Cilicierne kaldtes *Σολεῖς*, ligesom det ogsaa kun var denne, Digterens Fødeby, som i senere Dage blev kaldt Pompejopolis, efter den af Pompejus dighen førte Mængde Søerøvere, som han nedsatte der, i Form af en Colonie.

Hans Forældre forekomme i Almindelighed under Navn af Athenodorus og Letophila; men, som man let kunde formode, er det dog ikke overalt, at man finder disse Navne, efterfom Faderen ofte kaldes Mnascas eller Mnascus, og Moderen Lenthodora. Tingen er ikke af Bigtighed, og i ethvert Tilfælde umulig at afgjøre. Med Hensyn paa Digterens liberale Opdragelse, turde derimod den Omstændighed være lidt mere vigtig, at Faderen bliver af den ene græske Biograph omtalt, som en særdeles udmærket Krigshøvding, som havde bevist Indvaanerne i Soli mange Tjenester. Dog — hvorfor tviste om Forældrenes Navne eller Stilling, da man ikke engang er enig om den rigtige Udtale af Sønnens? Saaledes hedder han Aratus (ved at fordobbele *ρ*, som i "Ἀρῶντες) baade hos Callimachus, Simonides, Sidonius Apollinaris og Flere, hvorimod Theocrit, Catull og Ovid bestandig scandere Aratus.

Hans Levetid indtræffer under Demetrius Poliorcetes Søn, Antigonus Gonatas, i Macedonien, og da bemældte Konge tiltræder Regjeringen *Ol. CXXV $\frac{2}{3}$* eller 278 før Kristus, er det let at bestemme hans Levealder i det Hele, om det endogfsaa er umuligt at afgjøre, hvad Aar han er født. Med Hensyn til hans venstabelige Forhold til Theocrit, seer man altsaa, at han lever i Macedonien under Gonatas, paa samme Tid, som hans digteriske Ven i Egypten under Ptolomæus Philadelphus.

Som det synes, har han faaet en særdeles udmærket Opdragelse, efterfom man nævner ikke faa berømte Lærere, som have givet ham Underviisning, og under disse studerede han Datidens vigtigste Fag, især Kritik, Mathematik og Philosophie. Ogsaa finder man hos Diogenes fra Laerte, Suidas og de græske Biographeer Bevise paa, at meget anseelige Mænd have været hans Umgangsveunere og Fortrolige. Isærdeleshed har den alexandriniske Hyrdedigter Theocrit notorisk været hans Ven, efterfom den, i flere af hans bucoliske Digte ret kjerligen omtalte, Aratus, ikke er nogen Anden, end vor Digter, hvilket noksom af Scholiafterne til bemældte Bu-

finder man blot hans Navn, tilligemed en femstrenget Lyra. At man ogsaa træffer hans Billede, seer man af den Ebermajeriske Samling, hvor alene paa eet Sted findes trende skaarne Stene, som indeholde hans Portrait.

coliker lægges for Dagen. Blandt hans mange Lærere omtales især Dionysius Heracleotas, Menedemus, og fremfor Alle den, af Antigonus Sonnatas meget yndede, Perseus (ikke Perseus, som han af Buhle stedse bliver kaldt).

Det Fag, han senere som Mand synes at have valgt til sin Hovedsyssel, har, efter Alt, hvad man kan see, været Lægekunsten. Alligevel forenede han med dette Studium, efter Datidens encyclopædiske Maalestok, mangfoldige andre Fag, og Navnene paa hans talrige, men af Tiden tilintetgjorte, Skrifter vise noksom, at han, foruden at være Digter, sysslede med Rhetorik, Philosophie og philologisk Critik. Dog vil jeg ikke derfor lægge megen Vægt paa saadanne, især hos Fabricius talrigen opdyngede, Titler paa Værker, som vor Digter skal have produceret. Deels have der nemlig ofte været flere Forfattere af eet og samme Navn, hvis forskjellige Arbejder ikke sjelden blive opstillede under en Enkeltts, lidt mere berømte, Firma. Deels er man saa dristig, at tilemendere en saadan temmelig bekendt Autor Udskilligt, som er forfattet af Andre, der have et nogenlunde lignende Navn. Naar saaledes, for at tage et Exempel, Eustathius omtaler en vis *Agagos*, som Digter, da finder Gisbertus Cuperus det ganske billigt, at man skiller den obscure *Ararus* ved sin *Emule* poetiske Eiendom, benægter, hvad der aldrig kan med Sikkerhed benægtes, at der nogenstinde har eksisteret en *Ararus*, og tilemenderer vor *Aratus* den Andens Arbejde.

At der i et saa lidet bevæget Liv, som den fredelige Læges, Digters og Videnskabsmands, maatte forekomme saare lidet, som fortjente at udhæves, kan man let formode: ja det synes endogsaa, at Grammatikerne, hvis Inderbildningskraft ellers har havt saa travlt med at udpynte de andre Forfatters Levnet, have troet, at Saadant var ikke paa den rigtige Plads hos *Aratus*. Mogle Kjerlighedshistorier synes Theocrit jo rigtignok at tale om; men Personerne i denne bucoliske Digters *Thalysia* ere dog alt for lidet historiske, til at man kan drage sikke Kjendsgjerninger deraf. Er det derimod en Sandhed, hvad Horaz siger: *principibus placuisse viris, non ultima laus est*, da turde den Omstændighed være den vigtigste i Digterens Levnet, at han indyndede sig saaledes hos Antigonus Sonnatas, at de aldrig siden forlode hinanden.

Anledningen til dette venstabelige Forhold skal, ifølge gamle Auctoriteter, have været den, at den Stoiker Perseus, som var særdeles vel anseet hos Antigonus, blev indbudet af ham, til at overvære hans og Seleuci Nicators Datter, Phila's, Bryllup. Bemeldte Philosoph tog *Aratus*, som havde været hans ivrige Tilhører, med sig til Macedonien; og ved denne Leilighed traf det sig, at vor Digter indyndede sig saa aldeles hos

den unge Konge (det være nu steet ved et Bryllupsqvad, heldig Gaar, behagelig Dmgang, eller Sligt) saa at de aldrig skiltes fra hinanden, og at den ciliciske Digter endog skal have lagt sine Been i Macedonien. Da Smiger ikke sjelden har været et temmelig probat Middel til at vinde Fyrsters Hjerter, troer jeg, at den først anførte Grund turde være den antageligste, især naar jeg gjør opmærksom paa, at Eudocia omtaler i hendes, af Willoison udgivne, *Sonia* nogle *Ἐπιγράμματα εἰς Φίλαν, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀντιπάτρου* af Aratus, hvor Antipater, imidlertid maa forandres til Seleucus.

Dog har man yttret nogle Tvivl angaaende hans Gravsted i Macedonien, efterfom Andre berette, at han er jordet i Soli. Begge Angivelser kunne forenes, tænker jeg; især naar man erindrer sig den Agtelse, som man i Oldtiden viste de Døde, og naar man tillige drager sig den Tver til Minde, med hvilken Oldtidens Byer, deels ved Monter, deels ved Indskrifter, ja endog ved Genotaphier, søgte, ligesom ved haandgribelige Beviser, at godtgjøre deres Ret til at ansee en eller anden berømt Mand for deres Byesbarn. Lægge vi Mærke til denne, særdeles characteristiske, Stræben, da vil det ikke frappere os, at finde hans Gravsted omtalt ogsaa i Soli. Saaledes staaer jo Andromacha i Heneiden ved Hector's Grav i Epirus, og dog vare hans Levninger jordede ved Troja. Naar altsaa Pomponius Mela trohjertigen fortæller os i sin *Geographie* (I. 13) det meget sølsomme Sagn, at alle de Stene, som bleve kastede mod Arati Gravhøi i Soli, sprang istykker, saa har Pomponius meget gode Grunde, til ikke at kunne begribe, hvorledes dette gik til, hvorimod vi Andre let kunne begribe, at dette Gravsted har isaafald været et Genotaphium, et af Byemændene opført Erminde over deres, i fremmede Lande afdøde, Medborger, kort sagt, en *avis au lecteur* for Rejsende.

Saa meget, eller rettere sagt, saa lidet er os bekendt om Digterens Liv og Levnet. Vi komme nu til det vigtigere Afsnit, som skal handle om hans Skrifter. Men i dette Punct ville vi gaae lidt forsigtigt tilværks, og ikke bære os ad, som Fabricius og Buhle, hvilke, med bedste Willie mod Digteren, men med ringe Grad af Critik, plyndre endeel andre Forfattere, for at berige Solenseren. Jeg finder, at det er en særdeles preciae Sag, naar baade Verket og alle Fragmenter ere tabte, af den blotte Bogtitel, eller af det blotte Antornavn, saaledes som Samme kan hos en Scholiast eller en Grammatiker forekomme, at tilskrive en benævnt Digter et saadant, ved den blotte Titel bekendt, Arbeide. Jeg vil ikke engang tale om dem, som, efter Cuperi Exempel, forandre, eller, som det høfligen kaldes, emendere Navnene, og tillægge f. Ex. Aratus, hvad en, nu aldeles

ubekjendt, Aratus kan have skrevet. Men selv da, naar et Værk ved en løselig, og i Forbigaaende yttret, Dmtale tillægges Aratus, men intet andet Beviis kan findes, intet Fragment opvises, ingen gjentagen Citation anføres, som kan lede og bestyrke vor Dom, hvad berettiger da os til at antage, at der kun var een Skribent af Navnet Aratus, kun Een, som kan have frembragt et saadant Arbeide, og navnlig kun han, som ved et Guds Under er bleven os levnet? Ja hvad skal man endvidere sige til den Fremgangsmaade, hvilken baade Fabricius og Buhle gjøre Brug af, uden mindste udbortes Foranledning, at forandre endogsaa de tørre Bogtitler, hvilke jo dog vare det Eneste, som veiledede os? Jeg vil anføre et Exempel. Suidas giver os under en vis Arati Navn et Værk, som kaldes 'Ανθρωπογονία, eller, som Eudocia kalder det, 'Ανθρωπολογία. Nu lyder Argumentationen saaledes: Suidas begaaer ofte Feil, i at citere Forfatterens Navne og Bøgernes Titler; altsaa er denne Titel urigtig. De Gamle tale slet ikke om noget Værk af dette Navn, som Aratus skal have skrevet; altsaa maa Titlen være urigtig. Nu have vi tilovers et astronomisk Digt af bemeldte Forfatter; altsaa maae hint, under Titlen 'Ανθρωπολογία omtalte, Værk bestemt have ligeledes været af astronomisk Indhold. Vi kunne altsaa paa en meget let Maade forandre (emendere) 'Ανθρωπολογία til 'Αστροθεσία eller 'Αστρολογία; Facit — et astronomisk Digt. Ja, hvad der endnu er det snurrigste, end ikke et Værk om Anatomien vil man lade denne Mediciner beholde; thi selv et Skrift περὶ Ἀνατομῆς bliver emenderet til περὶ Ἀνατολῆς, hvorved man rigtignok vinder et astronomisk Værk endnu, som man kan tillægge ham, men tillige bygger paa den urigtige Forudsætning, at en Digter aldrig kan producere Noget, som gaar uden for den Cycclus af Gjenstande, som han for os synes at have fulgt, uagtet vi i dette Tilfælde ikke have andet at dømme efter, end de faa Levninger, som Tiden har undt os.

Vi forbigaae altsaa disse Angivelser, som lærde Curiosa, der ikke kunne bevises, og som derfor heller ikke selv kunne bevise noget, og holde os hellere til det, som vi eie, og som vi vide, at han virkelig har skrevet, nemlig Digtet om Stjernesyn og Veirtegn, og derved komme vi først til at tale om dets Oprindelse, eller de meget forskjellige Angivelser, som man forefinder, angaaende Anledningen til dette Digts Tilværelse. Vi begynde med den meest besynderlige, som findes omtalt i den korte Biographie, der læses foran Scholierne, og som lyder saaledes:

Forfatteren til Digtet Theriaca, Nicander, og vor nærværende Autor havde engang i et lystigt Lune opsat Bæddemaal om, hvem der i de smukkeste Vers kunde besynge en Gjenstand, som de allermindst forstode. Nicander

der foreslog vor Digter Theriaca, eller Læren om giftige Dyr, hvorimod denne proponerede sin Rivjal at behandle Astronomien. Men efterføm Begge kom i Dispute, efterat Digtene vare færdige, om Sammes Værdie, beretter Scholiasten os, at de gjorde en poetisk Lysthandel, og saaledes kom Theriaca i Nicanders Eie, hvorimod Aratus blev anseet som Fader til det uægte Barn, der blev opkaldt efter ham. *Se non è vero, è assai ben trovato*; thi, ihvorvel det Hele er Digt, troer jeg dog, at Fabelen indeholder en Moral, idet den persisterende Grammatikus, som opfandt den, har villet advare for Ling, som man i Oldtiden just lagde Aratus til Last, at skrive om det, hvorom man ikke har Begreb, en nye Variation altsaa paa det gamle Thema: *sutor, ne ultra crepidam*. Men paa samme Tid har Scholiasten naturligviis fuldkommen Ret, naar han trohertigen udraaber i Harm: *τῶτο δὲ καταφανὸς ἐστὶ ψεύδος*; thi der indtræffer den vigtige, men for Eventyret særdeles fatale, Omstændighed, at Nicander og Aratus egentlig ikke ere samtidige.

En aldeles færlig, og fra denne Anskuelse noget afvigende, Forklaringssmaade finde vi hos en Anden af de græske Biographer, men som heller ikke synes at lægge for Dagen nogen synderlig Respect for Digtets poetiske Værdie, idet han antager, at Arati store Patron og Belynder, Antigonus Gonatas, som i det hele taget holdt meget af Videnskabsmænd, har anmodet ham om, at udføre Eudorus' saakaldte *Ἑσπεριον* (speculum, Stjernercatalog) paa heroiske Vers, efterføm Originalen var i Prosa. Viist er det, at bemeldte Eudori Arbejde, paa hiin Tid, stod i særdeles Anseelse. Han var fra Enidus, levede i det femte Aarhundrede før Kristus, og roses af Cicero, som den første α : mærkeligste Astronom, ligesom ogsaa Sextus Empiricus sætter ham ved Siden af Hipparch, om hvem vi nedensfor komme til at tale. Han drog til Ægypten til Nectanebus, og vendte senere hjem til Athenen, hvor han skal have levet i fortroligt Venstreb med Plato, og hvor han, efter Suidas' Sigende, havde ladet sig indrette et fuldstændigt Observatorium. Just denne Eudori Reputation giver det anførte Sagn noget Skin af Sandhed, og ihvor ufordeclagtig bemeldte Angivelse ogsaa er for Digtets Værdie; saa kan man dog ikke fragaac, at den findes paa flere Steder hos Oldtidens Forfattere, ja endogsaa i nogle Breve, som man har ladet passere under Arati Navn.

Fortællingen har alligevel noget sarcastisk ved sig, der, ligesom i det forrige Eventyr, letteligt leder vor Tanke hen paa en Aratomastix, af hvilken Sort Critiker vi kunne opvise flere fra selve Oldtiden. Saa meget maae man imidlertid lade ham, at han har taget Digtet fra en meget omsindlig Eide, efterføm man neppe, uden Partiskhed for Autor, kan fris

fjende Poemet for en catalogmæssig Aand. Heller ikke troer jeg, at den Stive, hvilken Buhle, der pligtmæssigen ytrer den bedste Villie for Digtereren, har villet sætte mod dette Stød, vil holde meget, nemlig at Aratus isaafald havde udvidet Eudoxi Original. Dette lod sig jo, efter Foretagendets Natur, og efter Kongens egen Forskrift, neppe engang tænke; han skulde jo ikke give noget Nytt, eller sit Eget; han skulde blot versificere det Givne.

Jeg troer imidlertid, at man, paa en Maade, som er mere overeensstemmende med Sandheden, og mindre krænkende for Digterens Ære, kan tænke sig Tingen saaledes: Det laae i den alexandriniske Digteraands Retning, at den, ved at føle sin fuldstændige Mangel paa Evne til at stige, og til at bane sig nogen eiendommelig Wei, søgte de, af Horaz omtalte, rivi patuli, eller saadanne Gjenstande, som vare mere tilgjængelige, og tillige syntes at være lettere at behandle. Til Saadanne hørte da enten Gjenfortælling af hvad der allerede for længesiden var, som oftest endog bedre, fortalt; i det Epiiske, til Exempel, en Iliade efter Homer, en Argonautica efter et foregaaende heldigt Digt; i det Lyriske en Callimachi Hymner efter de homeriske. Hvor dette ikke var Tilfældet, slog man sig til det Didactiske; eftersom Digteren meente, naar han betraadte denne Wei, at kunne til Slutningen tvinge Læseren til, idetmindste at give ham den Roes, at Digtet var sandt, om det end ikke var skjønt. Vedkommende fik dog altid en ønskelig Leilighed til det, som en Alexandriner gjerne vilde tilveiebringe, at fremhæve, hvad han vidste, om endogsaa Følelsen og det digteriske Liv gik, under al denne Viden, tilgrunde. Paa denne Maade kunne vi forklare os Tilværelsen af saadanne Digte, som vi besidde af Nicander, Oppian, Dionysius Periegetes, maaskee endog af Pseudorpheus, som Forfatter af Lithica. Ere de nemlig endogsaa forskjellige i Liden, og har endog næsten Tingen af dem levet i Alexandrien, de høre dog alligevel til den alexandriniske Digterskole; de have dog Alle eet og det samme poetiske Maal for Æie, nemlig det videnskabelige Læredigt; deres Mangler udspringe fra samme Kilde, og ere, som Manso (Characteres der vornehmst. Dicht. aller Nationen, Vol. VI, 360) udtrykker sig, mere forskjellige ved Graden, end ved Arten.

Dette, mener jeg, er Grunden til hiin Tidsalders Retning, som frembragte saa mange didactiske Digte, hvoraf nogle saa ere blevene tilbage, medens Liden, den bedste Didactiker, har fortæret den største Deel. Og just paa denne simple, med den alexandriniske Digtmethode særdeles overeensstemmende, Maade, troer jeg, at vi lettest kunne tænke os Oprindelsen til nærværende Digt, uden at tage vor Tilflugt enten til en Konges umid-

delbare Befaling, eller til Forklaringer, som paa en ligesaa unødvendig, som utilbærlig, Maade nedfætte Digteren.

Efter saaledes at have omtalt den rimeligste Bevæggrund af de Flere, der angives, som Aratus kan have havt til at udarbejde sit Digt, gjøre vi Overgangen til et andet Spørgsmaal, som staaer i Forbindelse med dette, og som ikke handler om noget Mindre, end om Digteren har besiddet de fornødne Kundskaber i det Fag, som han valgte til sin Gjenstand. Et snurrigt Spørgsmaal! vil man sige, især hos en Digter fra Oldtiden, hvilke saa roeværdigt pleiede at foretrække esse for videri. Men ikke blot saae vi i det Foregaaende, at Digterens ene græske Biograph har kjendt et gammelt Sagn, ifølge hvilket man kom til at betragte vor Aratus, som den Blinde, der taler om Farverne; men, hvad der mere maa forundre os, Digterens egen romerske Oversætter, Cicero, giver ham følgende, halvt badlende, halvt rosende, Skudsmaal: *constat inter doctos, hominem, ignarum astrologiæ, Aratum ornatissimis atque optimis versibus de cælo stellisque dixisse* *).

Denne mærkelige Utttring af en sagkyndig Mand, som Cicero, der viser det nøieste Kjendskab til Digteren og hans personlige Forhold, samt tillige selv er Oversætter af hans Poem, og derfor maa antages, at have kjendt det nøie, saavel fra den digteriske, som den astronomiske Side, har naturligviis ikke kunnet andet, end opvække Forundring og Modstand, idet man næsten uden Undtagelse har taget Aratus i Forsvar mod hans romerske Oversætter. Et udsørligt, men særdeles snurrigt, Forsvar har jeg funden hos Benedictus Averranus **), som anvender hele tre Dissertationer paa denne Gjenstand. Jeg har udhævet hans ulogiske Argumenter, og de lyde som saa: 1) Aratus kunde ikke være uvidende i Astronomien, eftersom — han har skrevet saa godt derom. 2) Ellers havde Hipparch, *qui scientia siderum omnes, ante se genitos, vicit*, ikke gaaet hen og skrevet en Commentair til hans Digt. 3) Vilde de Gamle ikke have rost ham saa meget. 4) Han vilde ellers have adlydt den horaziske Regel, at en Poet bør vælge sig en Materie, som svarer til hans Kræfter. Man

*) De oratore I. 16. Paa lignende Maade udtrykker han sig i det af Angelo Maj udgivne Værk de republica, I. XIV, naar han siger: dicebat Gallus, ab Eudoxo Cnidio Thaletis spheram astris inhaerentibus esse descriptam, cujus omnem ornatum et descriptionem, sumtam ab Eudoxo, multis annis post non astrologiæ scientia, sed poetica quadam facultate, versibus Aratum extulisse.

**) B. Averrani Opera, Vol. II. pag. 335—39 i hans dissertationes in Ciceronem 70, 71, 72.

kunde jo rigtignok, indvender han sig selv, holde sig til Plato, som antager, at Poeter ved en *affectedu divino* kunne udtale, hvad de egentlig ikke selv vide; men deels troer han dog ikke, at den blotte Begeistring kan bewirke positive Kundskaber, som Anden ikke hidtil besad, deels opdager han aldeles ingen *furor poeticus* hos *Aratus*, *quoniam apparet, sedato animo eum scripsisse*. 5) For *Verfets Skyld* (*metri causa*) har han ofte maattet sig noget figurligt, som Fortolkerne misforstode, og udlagde som Uvidenhed; endvidere 6) ere alle Mennesker *støbelige Væsner*, om hvilke det gjælder, *non omnia possumus omnes*, og endelig for det syvende og sidste ere Fortolkerne for haarde imod ham, saafom de bære sig ad med ham, som *Scaliger* med den romerske *Astronomdigter*, idet de erklære ham for *stokvidende* i sit *Vemne*.

Derimod vil man snarere billige *Duhle*, som opkaster det Spørgsmaal: hvorledes, med denne Poetens forudantagne Uvidenhed, *Arati Digt* kunde blive saa astronomisk rigtigt, at det blev læst endogsaa i *Skolerne*? Vil man nemlig ikke tage sin Tilflugt til den taabelige *Anecdote*, at *Digtet* var kun en versificeret eudorisk *Stjernetavle* (og jeg kan isandhed ikke begribe, hvorfor man til *Skoleundervisning* i dette *Fag* heller skulde til *Ledetraad* vælge en poetisk, end en prosaisk, *Haandbog*), saa maae man dog nødvendigviis antage, at *Aratus* har været i *Besiddelse* af saa megen *Indsigt* i den benævnte *Gjenstand*, som der behøvedes, for at bevæge sig frit, og uden at begaae *Feil*. *Ciceros* *Risik* i at gjøre *Paastande*, kjende vi desuden, og at det ikke sjelden hændes ham, at *dadle* hos *Andre*, hvad han mangler selv; sit enim, siger han jo meget naiv, *nescio quo modo*, ut magis in aliis cernamus, siquid delinquitur.

Betragte vi desuden noget mere nøiagtigt, hvad denne *Dadel* betyder, da bliver den deels ikke saa farlig, deels af det *Slags*, at den romerske *Oversætter* kommer til at dele den med sin *Originaldigter*. *Egentlig Astronom ex professo* var *Aratus* aldrig, og ved egne *Observationer* paa *Himmelen* har han ikke skaffet sig sine astronomiske *Kundskaber*, ligesaa lidt som *Cicero* selv; men *Tilfældet* var med dem begge, at de tilveiebragte deres *Indsigter* i *Studerkammeret*, ved at gennemgaae de *Stjernerkyndiges* dengang eksisterende *Værker*, og fremfor *Alle* den eudoriske *Stjernerecatalog*. *Aratus* var altsaa ligesaa lidt nogen *practisk Astronom*, som *Cicero* selv; men hvis der vilde nægte ham *Navn* af *Theoretiker*, vilde dømme meget urigtigen, og aldeles misforstaae *Udtrykket* *ignarum astrologiæ*.

Men bliver han da ikke, vil man indvende, meget ofte *dadlet* (for blot at nævne een af hans nærmeste græske *Commentatorer*) af den sagkyndige *Dipparch* fra *Nicæa*? Udpeger ikke denne lærde *Commentator* ham

f. Ex. til det 498de Vers den Fjell, at han antager: en Sommerfølsktilialfreds, der slet ikke svarer til Grækenland, men allensfals sfun til Strovgot om Hellsfonten, og har han ikke dert aldeles eftersnattet Eudorus? Kan være; men deels bor man erindre sig, at en saadan Bestemmelse svarer dog ikke ilde til Beliggenheden af Macedonien, hvor han muligens har digtet, deels bliver Differencen af Dagen paa femten Timer, og Dagen paa fjorten Timer og 36 Minuter, dog af mindre Betydning hos en Digter, der ikke ganske vilde quæle det digteriske Liv under den astronomiske Nødsagtighed.

Desuden bor man ikke glemme den Omstændighed, at man paa samme Raade vilde i vore Dage kunne bestynde en Skribent, der for et Aarhundrede siden havde skrevet f. Ex. om Physik og Chemie, for Uvidenhed, fordi han ikke kjendte de Fremskridt, som disse Videnskaber senere havde gjort. Og at dette just var Tilfældet med Aratus, i Forhold til hans Videnskab, det kunne vi tilstrækkeligen see af de mangfoldige Forandringer, Tillæg og Rettelser, som allerede i tidlige Dage ere foretagne ved hans Text, for at aflæmpe den efter den senere Tids Anskuelser og Fremskridt. Hipparch lever jo sine fulde hundrede Aar efter Digteren, og at han i sin Commentair er ubillig nok til at ansætte som Fjell, hvilke gaac paa Digterens Røppe, hvad der egentlig burde blot anmærkes, som Forandringer, bevirkede ved den menneskelige Aands Fremskridten til det Sandere, viser kun det, at Hipparch var en ἐξηγητῆς μεμψιμοιγος. Just dette er en af den Vossiske Commentairs udmærkede Sider, at han stedse gjør opmærksom paa de Uoverensstemmelser, som findes mellem den Aratistiske og Hipparchistiske Tids astronomiske Anskuelser, ja selv paa de, derved afvlgende, mythiske Forklaringer, som ere anvendte paa Stjernebillederne.

Jeg troer idethele at have bemærket, at just den Bebreidelse, som man ofte har gjort vor Digter, at han næsten slet ikke har indflettet Mytherne i sit Digt, frikjender ham for den anførte Beskyldning. Havde Digteren virkelig været saa uvidende i den egentlige Astronomic, som man gjerne vil ansee ham for, da er jeg fuldkommen overbevist om, at han, paa alexandriust Manceer, havde stræbt at dække denne Mangel ved en Mængde uvedkommende Punt, og ved mangen prunkende mythologisk pannus purpureus. Men hvorledes bærer Aratus sig ad? Han vælger just den modsatte Vej; giver os den hele tøre — skundom altfor tøre — astronomiske Knokkelbygning, og overlader den videre udvortes Punt til Andre. Vel veed jeg, at denne Beviisgrund maatte falde, dersom man fulgte dem, som antage, at Mytherne vare paa Arati Tid endnu ikke begyndte at overføres paa Stjernebillederne. Men Enhver, som med Opmærksomhed gjen-

nemlæser Arati Digt, vil dog af mange enkelte Partier (blandt hvilke jeg blot vil anføre Cephæus, Andromeda og Perseus) kunne indsee, at dette slet ikke er Tilfældet. Man holder sig til det 64de Vers, hvor han tilstaaer, ikke at vide hvem Engunasin er, og altsaa viser, at han ikke vidste, at det var Hercules, som man gjorde til denne Figur. Men sammenligne vi dette isolerede Citat med de mangfoldige andre Steder (blandt hvilke jeg noies med at anføre det smukke Partie om Dike), da vil man ikke kunne skjønne rettere, end at Graekerne allerede paa Digterens Tid have kjendt til Mythologiens Anvendelse paa Constellationerne, men at Aratus, uvisst af hvilke subjective Grunde, har forsmaaet at benytte den.

Man har opfattet det Spørgsmaal, om Aratus gjorde Ret i at vælge denne Gjenstand til Stof for sit Digt. De nyere Kritiker sige nei; ifkun Faa mene jo, blandt hvilke Manso i sin Afhandling om Aratus, som mener, at der af dette Stof kunde være dannet et udmærket didactisk-episk Digt, i samme Smag som de ovidiske Metamorphoser, hvorimod den didactiske Tendenz nu er bleven den overveiende, og Underviisning det eneste Formaal, som Digteren har stillet sig for. Saadanne Spørgsmaal ere lettere at opfaae, end besvare; og især er det lettere at tabe sig i Phantasier om, hvorledes Digtet, under en anden Behandling, kunde være blevet, end vurdere det, som det nu eksisterer, med Upartiskhed og Sagkyndighed. Man glemme dog ikke, over sine egne Ideer, Digterens Diemeed og hans Tidsalders Retning og Trang. Hvad nytter det her, at anføre Klopstocks Pragtoder: die Gestirne og die Welten, eller at løbe til Youngs Mattetanzfer, for at tilraabe Hedningen Aratus et: Devotion, daughter of astronomy! An undevout astronomer is mad? Hans Digt skal jo ikke være nogen begejstret Hymne, ikke nogen Forherligelse af Guddommen i Stjernerimmelen. Han digtede ikke, for at opløste Anden, ved at betragte Himmellegemernes Mangfoldighed, men for ved disses nsigtige Angivelse at stifte Nytte paa Jorden og i Mennekets daglige Liv. Hvorfor vil man altsaa ærke Idealitet, hvor Digteren, efter sit engang affrukne Maal, gif ud paa den bestemtteste Realitet? Desuden var denne Behandling særdeles vel beregnet paa Tidens Fornødenhed. Stjerneerne havde allerede tidligen været af Vigtighed for Søefart og Handel, og Regenterne samt Folkebeskyererne, hvilke bemærkede, at Rhodus og Athenen vare paa denne Maade blevene berigede, saae heller ikke ugerne, at Undersaatterne skaffede sig den behørigte Kyndighed deri, hvorfor ogsaa saadanne Digte toges, selv af de Dannede, mere fra den nyttige, end fra den skjønne Side. Ogsaa Landmanden, der ikke havde vore Tidens sikke Beregninger at gaae efter, maatte med Glæde modtage en, efter vore æsthetiske Begreber trættende, men for

ham meget gavnlig Underretning om Stjernerne's Op- og Nedgang, om Bestemmelse af Dage- og Aarstiden, og som tillige kunde give ham Begreb om de, allerede paa Eudori Tider ordnede, Stjernebilleder.

Fra denne Side, og alene fra denne Side, mener jeg at Spørgsmaalet, om Aratus gjorde vel i at vælge denne Materie, i Forhold til sine poetiske Kræfter, bør besvares. Og satte vi os paa det rigtige Standpunkt, uden at tænke paa Klopstock'ske majestetiske Oder, eller Young'ske Natteclamorationer om Universets Uendelighed og Verdenslegemernes Taløshed, da ville vi finde, at Aratus havde et gavnligt Formaal for Die, at hans Kræfter fuldvel vare afsvæbte til det ringere Arbejde, som han vilde udføre, og at de Mangler, som man har anket over, udspringe mere fra den misforstaaede, vilkaarligen valgte, Standpunkt, fra hvilken hans Bedømmere have beskuet hans Digt, end fra Digterens Mangel paa Evne. En Almanak, om den endog saa er forfattet i Vers, vil have ondt ved at blive poetisk, og at Aratus har havt et meget høiere Formaal for Die i dette sit didactiske Digt, vil jeg meget betvivle. Hvorfor vil man altsaa klage over, at man ikke finder det, som man aldrig burde søge?

Det vil altsaa være os klart, hvorfor han valgte denne Gjenstand, og tillige at han ingenlunde kan siges, invita Minerva at have taget fat paa sit Væmpe. Da imidlertid en Alexandriner sjelden digtede i noget Sprog, uden at have valgt sig et Forbillede fra den sundne Tid, vil det ikke være uinteressant, ogsaa herom at undersøge de forskjellige Anstuelser; thi selv i dette Spørgsmaal er det langt fra at man har været enig. Er det saaledes muligt, at tilbageholde et Smil, naar man ser ham opstillet, som en Efterligner af Homer? At dette dog har været Tilfældet endog i Oldtiden, kan man see af den tørre Compilerator Suidas, som taler om Krati *ἔγγλον Ὀμηρικόν*, og hvorfra henter han denne? fra den Bemærkning, at Homer er mere statlig og grandios, end Hesiodus, hvem han derfor benægter at være Digterens Forbillede. Mon man ikke fra denne Kilde kan hente Maximi Tyrii saetsomme Kritik, at kalde Aratus en ποιητήν, ἕδεν ἀδοξότερον Ὀμήρου, med hvem man dog ellers ikke saa let kunde falde paa at sammenligne vor simple didactiske Stjernerdigter? Lidt klogere, skjøndt forkeert nok, har man hentet Hesiodus, for at han kunde tjene som Digterens Monster, og henregnet Aratus til hine, af Plato haantigen omtalte, Poeter, *οἱ κατ' Ἡσιόδου ἀστρονομῆντες*; ja en af de lærdeste Kjendere af Astronomiens Gang i Oldtiden, Schaubach, tager ikke i Betænkning, at erklære: Hesiodus hat er sich offenbar zum Muster in der Behandlung

gewåhlt *). Men er det da virkelig muligt, at man saaledes kan forblende Materie med Form, Gjenstand med Behandling? Er det da nok, at begge Poeter tale om Stjerner, om disses Dvgang og Nedgang, samt Nytte for Søfarende? Bør man da ikke, hvor Talcen er om Original og Copie, undersøge Begges poetiske Særkjender? og finder man da, hvad der her maa findes, at den Ene er fylldig, den Anden mager; den Ene selv i disse tørre Gjenstande interessant og oplivende, den Anden ofte catalogmæssig trættende, da ved jeg virkelig ikke, hvorledes Denne kan siges at være en Copie af Siin, om man endog vil noksaa meget holde sig til det store eller mindre Held i Esterligningen; thi BARNET skal dog vel have nogle, om endogsaa smage, Træk af sin Fader.

Hvad Materien angaaer, da er det lettere at see, hvem han har fulgt, nemlig Eudorus fra Cnidus. Da dette er saa evident, kan jeg ikke indsee Grunden, hvorfor Salmasius **) benægter dette, og paastaar, at han i Alt, hvad der angaaer Stjernernes Op- og Nedgang, har fulgt Phacinus fra Elis. Denne sin paafaldende Mening kommer han paa en saa forunderlig Maade til, at det fortjener at anføres. Naar Cratus nemlig i det 753de Vers omtaler Athenienseren Meton's Cycclus af nitten Solaar, og kalder dem *έννεακαίδεκα κύκλα Φαινῶ ἡελίοιο*, en Læsemaade, som baade Theon og Adienus have brugt, da finder han, at dette er en "vetus menda", som man meget let kan forbedre ved at læse *Φαινῶ Ἡλείοιο*, og paa den Maade gaar det ganske nemt, at erklære Hipparch for at feile, naar han siger: *ὅτι τοῖς Ἐυδόξῳ κάλλιστα ἠκολούθησεν Ἄρατος*. Og dog behøver man neppe at hente flere Kilder, som Cratus skal have brugt; eftersom han har øst saa godt af Eudorus, at han har maattet høre meget ilde desangaaende. Jeg vil ikke tale om Eventyret, at han har blot verificeret Eudori Stjernercatalog (thi dette er for tydeligen stemplet med Usandhedens Præg) men selve Hipparch, den competenteste Dommer, som kjendte baade Original og Copie, erklærer jo blandt andre Steder i 2den Bog's 9de sect., hvor han taler om Somfruens Dvgang: *μάλιςτ᾽ ἐκ τᾶτων Φανερὸς ἐστὶν ὁ Ἄρατος ὡσανεὶ παραγράφῳ τὰ ὑπὸ τῆ Ἐυδόξῳ εἰρημένα*.

Vi komme nu til det sidste Spørgsmaal, førend vi gaae over til at tale om Digtets Værdie, nemlig om dets ydre Inddeling, en Quaestion,

*) Einige Bemerkungen über Arats Gedicht, i Wielands neue teutsch. Merkur, 1 Bd. pag. 59. — Ogsaa Callimachus, kan man see, har havt samme Idee; thi ihvor corrumperet endogsaa det 29de af hans Epigrammer er, synes Ideen dog at være den: det Hesiodiske Digt er langt fra at staae dybt i Værdie; det er meget mere fortræffelig, og ligesaa hyppeligen esterlignet af Cratus,

**) Exercitationes Plinianæ, pag. 822 D.

som er af megen Blytighed, ogsaa for dets Indre. Det er næmlig langt fra, at man i ældre Dage fulgte den nu brugelige dobbelte Inddeling i Phænomena og i Diosmea. Saaledes findes Digtet i adskillige udmærkede Codices, hvoriblandt den fortræffelige Madrider, indeelt i βιβλίον α (1—451) βιβλίον β (452—733) og endelig Ἀράτου Φαινομένων βιβλίον γ, τὸ καλεῖται Διοσημεῖα, ja den Moskauer Coder (hos Buhle I. 441) taler ligeledes om ἀρχὴ τῶ τρίτου βιβλίου, τῶ καλεῖται Διοσημεῖα. Det lader endogsaa til, at denne Inddeling af Digtet har været temmelig almindelig, idet Digteren synes i første Hovedafdeling (1—451) at betragte Sphæren som ubevægelig, og at skildre Stjernerne, altsom de findes paa den; i den anden (452—733) bevægelig, hvorhos han benævner tillige de op- og nedgaaende Stjerner i de forskjellige Tider af Aaret, og endelig Veirtegnene. Za hvad mere er, denne særdeles fornuftige Inddeling, findes med klare Ord hos den ene Biograph, som siger: ἔστι δὲ τριχῶς Φαινομένων αὐτῶ πραγματεία· 1) κατασέρωσις· 2) καὶ συνανατελλόντων καὶ συνδυνόντων· καὶ 3) προγνώσεις διὰ σημείων (Buhle II. 443).

Engangste anden Inddelingsmaade har W. G. Grauert*) fornylig opstillet, hvilken jeg, om endogsaa for den blotte Fuldstændigheds Skyld, ikke bør forbigaae. Han holder sig til den Angivelse, man har, at Aratus skal have efterladt sig et Digt, som kaldtes Κανὼν, og tillige et andet Poem, under Navn af Ἀερίκα. Ved nu at uergere det 460de Vers i vort Digt (hvor dog, vel at mærke, Læsemaaden ikke er sikker) og ved at sætte dette i Forbindelse med Achilles Latius' Indledning til den Aratistiske Commentar, samt Hygins, og Fleres Utttringer, opstiller han følgende Hypothese: Diosmea ere saare forskjellige fra Phænomena, og indeholde blot en Landmands Erfaringer om de gunstige og ugunstige Tider til hans Arbejder, hvorimod Phænomena høre til det reent Videnskabelige. Nu er Forbindelsen mellem begge Digte altfor løs, og Overgangen altfor raske og uforberedt, hvilket kommer sig deraf, at det er den sidste eller tredie Deel af det tabte Digt Ἀερίκα, af hvilket Phænomenerne udgjorde den første Afdeling. Mellem disse tvende Extremer, mener han, at den store Hovedafdeling falder, som kaldtes Κανὼν, hvis Udarbejdelse Digteren udsætter, men dog alligevel bebuder i nærværende Digts 460de Vers (hvor der isaafald maa læses ἕκτερι) og hvis Gjensstand var Bestemmelse af Solens og Maanens Gang, Planæternes Bevægelse og Relation til andre Stjerner, til hvilket Hovedaffnit siden sluttede sig den sidste Afdeling, under Navn af Diosmea. Men hvor blev nu

*) Ueber die Werke des Dichters Aratus von Serap., som findes i Niebuhrs og Voelkhs Rheinisches Museum (18) Vol. I. pag. 336 og følg.

Kαὶ vil man spørge. Den udarbejdedes senere, svarer han, og eftersom den aratiste Canon var langt sværere at forstaae, og behandlede en langt mindre interessant Gjenstand, har Aratus, som skrev for belletristiske Læsere, troet, at maatte lægge den noget tilside. Paa denne Maade bliver det da begribeligt, hvorledes en Grammatiker kunde lade denne Afdeling falde aldeles bort, og derimod lade de mere practisk nyttige Diosmea slutte sig til Phænomena, ja selv fabriqvære, som Grauert kalder det, de syv flette (!) Vers, som skulle lodde begge Digtene sammen. Bemeldte compendiose Udgave fortrængte siden den større; thi det Slettere finder letteligt Indpas; og just af den ringere Interesse, som hiint videnskabelige Digt udvirkede, er det begribeligt, at hiint gik tilgrunde, medens disse to holdt sig.

Utter en af de allernyeste Hypotheser fra Sylphernes Rige! Tvende Hovedindbendinger affærdiger han selv, nemlig den saare vigtige, at Scholiasten slet ikke kjender til nogen Lacuna mellem begge Digte, men combinerer just i sin Indledning til Diosmea begge Poemer paa det angeste. Og hvad svares? Scholiasten er yngre, ja Theons Scholier selv ere (bevisligt?) Uddrag af hans virkelige Commentar. Men med Alt dette kunne de dog vanskeligen antages ikke at kjende det store, nu formeentligen tabte, Mellemstykke i Digtet, som vel neppe saa hurtigt kunde fergaae, at Avienus (hvilket er den anden Hovedindbending) som periphraiserede Digtet, heller ikke skulde kjendt det, da han jo lever i det femte Aarhundrede, og dog gaar denne Forfatter umiddelbart fort fra Phænomena til Diosmea. Og nu Achilles Tatius, som gjorde Arati Digt til et Studium, maatte han da ikke kjende denne series? Men alligevel, uagtet han saa ofte benytter Phænomena, bruger han dog aldrig Canon, og paa det Par Steder, hvor han nævner denne, taler han jo saa løseligt om den blotte Titel og Hovedindholdet, at man ikke deraf skal slutte sig til Stort, og endelig hos Theon citeres den slet ikke. Jeg mener derfor, at vi, uden at benytte deslige Hypotheser, kunne med skjellig Grund (og dertil regner jeg med Rette Scholiastens fortløbende Commentar, og Avieni uafbrudte Paraphrase) ansee Digtet, som hidtil, for et afrundet Heelt, men indeelt i de tvende bekjendte Hovedaffnit, hvoraf det første har en mere theoretisk, det sidste en aldeles practisk, Tendenz.

Vi komme nu til det delicate Spørgsmaal, om Digtet besidder nogen absolut Værdie, uafhængig af den almindelige Agtelse, som Digtet kan tilegne sig, som ærværdig Levning af en længstforvunden Tidsalders Granstninger over det Himmelste, og om den skjønne Litteraturs Omfang ved dette Arbejde er bleven forøget. Skulle vi troe den nyeste franske

Udgiver af Aratus, Abbeden Palma*), saa maa Digtet, ihvor tørt det forekommer os, have gjort i sin Tid en fuldstændig furore. Le poëme d'Aratus, siger han i ægte fransk Mancer, aussitôt qu'il parut, fut reçu avec une admiration universelle. Grecs et Romains, rois, princes et savans, tous l'apprirent par cœur, tous en firent le fond de leurs études astronomiques. On se crut astronome, quand on pût reciter ces vers, qui décrivoient les astres. Men uagtet denne Beretning er ligesaa rhetorisk pyntelig, som den er historisk usandsfærdig, og hører sammesteds hjemme, hvor Sagnet er oprundet om Arati fyrgetvort Commentatorer**), saa er det imidlertid vist, at man i Oldtiden tilskrev Digtet en langt højere Værdie, end i vorre Dage. Seke blot nød Poemet den sjældne Ære, at oversættes af Mænd, som Cicero og Cæsar Germanicus, at paraphraseres heel: og holdent af Hygiens ^{††} rlignes paa mange forskellige Steder af Virgil***), men ogsaa Diktens æsthetiske Domme synes næsten uden Undtagelse, vist fordeeltagte om Digtet. Lad os endog antage, at Dvid †), hvilket man har beskylt ham for, var allfor elegant og bellettristisk, til at han vist ogsaa skulde have studeret, eller maaskee endog blot gjenremtast vort scient. tiske Digt, saa er hans Dom dog sikkerligen bygget paa de Medlevendes Anskuelse, og hvor hæderligt lyder ikke den, naar han spaaer ham Udødelighed i den smukke Linie: cum sole et luna semper Aratus erit. Og at dette var hine Tiders forenede Anskuelse, viser Plinius, naar han siger: ea fuit Arati nobilitas, ut Homero eum accensere Græci, Virgilio parem citare, Romani non erubuerint; altsaa igjen en Anskuelse, som kan undskyde det stærke Udtryk hos Maximus

*) Les Phenomènes d'Aratus de Soles, et de Germanicus, avec les scholies de Theon, traduits pour la première fois en françois. Paris 1821. pag. VIII.

**) Naar saaledes endog saa Edw. Fell i den udmærkede Ordsforer Udgave taler om Aratum quadraginta græcorum interpretum scholiis auctum, da maa dette forstaaes med megen Indskrænkning; thi det gaaer dog ikke vel an (hvad man dog har gjort, for at faae Tallet fuldt) at regne Callimachus med, som blot har omtalt ham, og neppe paa den Grund kan tælles mellem *οἱ περὶ τῶ ποιητῆ συνταξιμένοι*. Sfar er det snurregt, at man regner endog Thales iblandt disse, fordi han har skrevet en *Ἀστρολογίαν ναυτικήν*.

**) De mange Steder, som i Virgils Digte ere aabenbart copierede fra Aratus, har Fulvius Ursinus samlet i sin Virgilius cum Græcis collatus (Walckenaers udgave) pag. 122—133.

†) Amorr. I. 15. — Plinius i Epist. V. vi. — Max. Tyr. diss. 13. 30, ed. Dawisii pag. 609. 354. — Jul. Firmici Astronomica VIII. cap. V. — Cælius Rhodiginus i lection. antiq. libr. VII. cap. 1.

Lucius: ποιητής, ἄδὲν ἀδοξότερος τῷ Ὀμήρῳ. Af Cicero bliver han rost, formodestli sine ornatissimi versus, hvilket gjentages af Valerius, der ligeledes berømmer numeri Solenses, og tillige hans ingenium. Firmicus falder ham poeta disertissimus, og Caelius Rhodiginus bemærker, at Cratus cultissimumis versibus caelestia complectitur.

Særdeleshed roses han i adskillige græske Smaadigte for en vis λεπτολογία, som jeg dog egentlig ikke er istand til at fatte eller erpdege hos Cratus. Om det skulde sigte til Horazes operosa carmina? Naar nemlig Callimachus*) i draaber: χαίρετε λεπτάλ' Ῥήσεις Ἀρρήτου ἔκγονοι Ἰγροπίνης; eller Ptolomæus udbryder i sit Epigram til Digterens Væ: πολλοὶ τὰ Φαινόμενα βιβλοῖς ἐγκατέθεντο σκῆπῶ δ' ἀπὸ πάντες ἁμαρτον Ἄλλὰ γε λεπτὸς λόγος σκῆπτρον Ἄρατος ἔχει, så kunde man have Grund til at spørge: hvor findes hos Cratus disse Epidesindige, dette eleganteste Kunstige i Udtrykt, som uomtvisteligt indeholdes i de anførte Rytalier? Jeg veed det ikke, og her turde maaskee sigtes til Digte af vor Autor, som vi ikke mere besidde. Saa meget veed jeg, at Hipparch snarere har Ret, naar han siger om ham, at han ἐρπλῆς τε καὶ σύντομος, ἐπὶ δὲ καὶ σαφὴς τοῖς καὶ μετρίως παρηκολοβηκόσι, hvad ogsaa Caspar Barth**) mener, naar han lidt underligt udtrykker sig saaledes: ego vero hoc poema laudabile puto, quod minimum ampullæ, et græca vanitate fabulas inculcet, aut paratragoediatur. Jeg overlader imidlertid Andre, at bringe Harmonie mellem disse saa afvigende Anstuelser, og gaaer over til den rolige og betænksumme Critiker, Quinctilian***), som maaskee villigt har bedømt ham, og mere end nogen anden siernet sig fra overdreven Bisald eller Dadel, og som saaledes kan staae midt imellem de Aldre, hvis Roes synes for stor, og de Moderne, hvis Dadel er for streng. Materia Arati, siger han, motu caret, ut in qua nulla varietas, nullus affectus, nulla persona, nulla cuiusquam sit oratio. Quid potuisset, in Virginis fabula expressit; in reliquis id, quod voluit. Sufficit tamen operi, cui se parem credidit.

*) Callimachi Epigr. XXIX. hos Spanheim pag. 204.

**) Barth Adversaria I. 15.

***) Quinctilian X. 1. Med dette Sted sammenligne man Baillet i Jugemens des savans, Vol. III. pag. 428, som finder Modsigelse i Quinctilians Dom; son jugement, siger han, ne paroît pas beaucoup conforme, ni pour la matière, ou le fond du sujet, ni pour la forme, ou la structure des vers; men ved Sammenligning med Quinctilians Ord, vil man finde, at Baillet misforstaaer den romerske Critiker.

Hvor tydeligen ser man ikke i denne rolige, selv i de enkelte Udtryk nogle afsveiede, Dom, at den gamle Quinctilian besad den Skjønsonhed, som Arati nyere og nyeste Kunstdommere idetmindste ikke have villet gjøre Brug af, nemlig at betragte Verdens ganske eiendommelige Væsen (*materia motu caret*), og endelig Digterens Tendenz (*id, quod voluit*). Men hvor Klopstock'ske Dder spørge i Hovedet paa en Criticus, medens han læser Phænomena, der kan man nok begribe, at Dommen kommer til at klinge, som saa: "Er hat durch seinen mislungenen Versuch bewiesen, daß er diesem erhabenen Stoffe nicht gewachsen war; denn die Phänomene sind eigentlich ganz und gar kein Gedicht, in der ächten Bedeutung des Wortes" *), i hvilken Dom man især af Slutningspartiet grandgivseligen ser det feilagtige Standpunct, som Bedkommende har valgt sig. Sa den franske Astronom Delambre**) anser sig endog fristet til, at fratage ham den Roes; som Oldtiden tildeelte ham formedelt Formen, naar han siger: *Arate étoit ni astronome, ni véritablement, poète; il ne peut guère passer, que pour versificateur; mais quelques-uns de ses vers sont assez bien tournés. Le seul mérite d'Aratus est la description, qu'il nous a laissée des constellations.* Heller ikke Manso behandler ham synderlig gunstigt, naar han characteriserer Phænomena paa følgende Maade: Das Gedicht schleicht in einer trägen Einförmigkeit dahin, und gewährt, gleich einer von Anhöhen und Gesträuch nur selten unterbrochenen Landschaft, nur dieselbe Ansicht.

Dog hvorfor spille Tiden med, at gjøre Læseren opmærksom paa de æsthetiske Kunstdommeres Feilgreb, som deels yttre sig i at mistkjende den valgte Materie's Bestaaffenhed, deels i at være blinde for den Hensigt, i hvilken han skrev? Det er mig kjert, at kunne anføre et Sted, der tjener som fuldkomment Forsvar for vor Digter, og som er undsluppet just en af Arati ivrigste Dadlere, nemlig Forfatteren af Afhandlingen: Ueber Aratus' astronomisches Gedicht, C. Schmidt. Ein Orpheus, siger han, var Aratus freilich nicht; allein die Prophezeihung des Dvids: *cum sole et luna semper Aratus erit*, scheint doch in Erfüllung zu gehen. Noch jetzt, nach zweitausend Jahren, lesen wir die Phänomene, und schon als eine Reliquie des Alterthumes, noch mehr als der einzige, hochgefeierte, Versuch in griechischer Sprache, den wir kennen, die Sternkunde poetisch zu behan-

*) C. Schmidt: über Aratus' astronom. Gedicht, i Deutsch. Merc. III. Bd. pag. 210.

**) Delambre Histoire de l'Astronomie ancienne, pag. 57. — Manso i Nachträge zu Sulzers Theorie, Vol. VI. 365.

deln, und als Beitrag zur Kenntniß des Studiums dieser Wissenschaft bey den Alten, verdienen sie unsere Aufmerksamkeit. Hvor selve hans Modstandere forsvare ham saa sandt og træffende, og sætte os just paa det rigtige Punct til at bedømme ham, vilde enhver videre Udførelse være overflødig.

At opregne den fuldstændige Række af Udgaver, turde her være mindre passende, da den, foruden hos Fabricius, findes meget fuldstændigen angiven hos Buhle, Vol. pag. XV—XXVII., hos hvem man ogsaa finder (XI—XV) Fortegnelsen paa de mærkeligste Haandskrifter. Jeg vil heller angibe, og næiere betegne de Hjælpebidler, som til mit eget Arbejde ere bleevne anvendte. Af de ældre Udgaver har jeg benyttet: Hugonis Grotii Syntagma Arateorum, Leiden 1660. 4. Den er den første vigtige Hovedudgave efter Henrici Stephani 1566 (Poetæ græci principes P. II. 288—317), som udgav en nye Recension efter de foregaaende Udgaver, der støttede sig igjen paa Aldineren af 1499. Hans grammatiske Forklaringer ere særdeles oplysende; men stort kunde han ikke bevirke fra den kritiske Side, eftersom han benyttede blot een (Palatiner) Codex, som endda ikke indeholdt særdeles gode Læsemaal. Dog paa samme Tid har denne Udgave en meget interessant Tilgift, nemlig Udfoldninger af Stjernebillederne, som ere optagne efter en gammel Codex af Germanicus. Smellem denne og den næste, som jeg har benyttet, ligge et Par meget lidet mærkelige Udgaver, hvoraf den første endog blot er et Aftryk af Baselerudgaven 1535. Den Næste er derimod den udmærkede Edition af John Fell, siden Biskop i Oxford (Theatr. Sheldon. 1672. 8) med tvende kobberstukne Planisphærer. Han benyttede adskillige bodlejanste Codices, og gjør især opmærksom paa de betydelige Interpolationer, som have fundet Sted ved Arati Digt. Et heelt Sekulum gik nu hen, uden at Noget blev gjort for Aratus, indtil Angelo Vandini udgav ham i Varet 1765 i Florenz. Dog har jeg ikke kunnet overkomme denne Udgave; men skal man troe, hvad Buhle siger, er Tabet neppe stort, som just i Anledning af denne Edition omtaler ham ikke paa det høffigste, men kalder ham homo indoctus, impudentissimus, putidissimus, aliorum industriam in suam gloriam convertere solitus, et mendaciis fingendis imprimis aptus. Derimod har jeg omhyggeligen gjort Brug af den derpaa følgende udmærkede Udgave af S. Th. Buhle (Leipzig 1793. 1801. II. Voll.), da man der finder et ligesaa fuldstændigt kritisk, som eregetisk, Apparat, hvilket bestaaer deels af vigtige Collationer af hidtil ikke brugte Codices, deels af de betydelige Samlinger til Aratus, som den senere afbdøe W. Müller havde tilbeiebragt. At Buhle alligevel i vore Dage bliver ilde omtalt (saasom af Grauert), hører med til Dagens

Orden; thi det er lettere at destruere, end at componere. Skulde jeg anke over Noget hos Buhle, da er det over den mindre omhyggelige Correctur i saa vigtigt et Værk, som dog yttres sig sjældnere i Scholierne end i Texten, hvor især Interpunctionen ofte er høist mangelfuld og forvirret. Efter Buhle's Udgave kommer F. C. Matthiæ's (Francfurt 1817) tildeels foranlediget af en Boghandleranmodning, hvilket i Fortalen angives. Noterne ere kritiske, og saaledes indrettede, at han uddrager det Vigtigste af de Foregaaendes bidhen hørende Bemærkninger, og tilføier sine egne, med Tilføiende af Varianter fra en Palatinercoder; tillige er Alting lidt bedre ordnet, hvilket jo heller ikke var saa vanskeligt, end hos Buhle. Lidt dristigere i Udøvelsen af sin kritiske Dont, men høist lærerig fra den eregetiske og grammatiske Side, er Woss i sin Udgave, som følger næstefter ("*Agatus* *Quæst. 224*) Δ. Heidelberg 1824. 8). Da det ogsaa hos os er blevet Mode, at lade haant om F. H. Woss, den Dygtige, maaskee just derfor, og fordi han var en Modstander af alt Charlatanerie, saa er det mig kjert, at jeg, i Anledning af Aratus, saa meget mindre behøver at sige Noget til den udmærkede Ros, som den næste Udgiver, Ph. Buttmann (*Arati Phænomena et Diosmea, cum annotatione critica. Berolini 1826*), selv tilstaaer: non sine fructu Vossii accuratam harum rerum tractationem perlegi, meque illius judicio sæpenumero usum esse confiteor; og vel maae han det; thi sammenligner man, paa en fortløbende Maade, Wosses og Buttmanns Aratus, da kommer man til at sande, at sæpenumero er snarere for lidet, end for meget, sagt. Hvad der udmærker den Buttmannske Udgave ere Varianter fra adskillige italienske og Pariser Haandskrifter, som Imm. Bekker har meddeelt efter egen Collation.

Hvad Hjælpemidlerne angaaer fra Oldtiden, eller idetmindste fra de ældre Tider, da er man særdeles vel forsynet. Foruden Hipparchs udførlige Commentair har man nemlig af Achilles Tatius en Sjagoge til Aratus, samt tvende begyndte Commentairer, hvilke tilhøve Petrus Victorius først udgav (Paris 1567 Fol.) efter en mediceisk og vaticansk Coder, men som senere blev meget forøget og med latinsk Versjon forsynet af Jesuiten Dionysius Petavius i hans *Uronologia*, Paris 1630. fol. Endvidere har man Scholierne, med Leontii tilføiede Afhandling *περὶ κατασκευῆς Ἀγατείας σφαιρας*, hvilke for en Deel tilskrives Theon fra Alexandria; men allerede Grotius har i sin Udgave af Aratus (24) gjort opmærksom paa, at de umuligen kunne være af Theon alene, efterksom de ere fulde af Modsigelser, eller idetmindste af forskjellige Meninger, og ofte gjentage det Samme. Man finder dem bedst i den Moskauer Coder, hvorfra ogsaa Buhle paany har udgivet dem (Vol. I. pag. 269—374). De have, snurrtigt nok, over-

fatte paa fransk i en Udgave af Aratus af Abbeden Galma, hvilken jeg ovenfor ikke har omtalt blandt Udgaverne formedelst dens Ubetydelighed, da dens indre Værd er ligesaa ringe, som dens ydre Form er indbydende.

Med megen Nytte har jeg endvidere benyttet, foruden Delambre's Histoire de l'astronomie ancienne, og J. N. Schaubachs fortrinlige Geschichte der griechischen Astronomie bis auf Eratosthenes, Gøtt. 1802, især Ludw. Idlers Untersuchungen über den Ursprung und die Bedeutung der Sternnamen. Som gode polemiske Arbejder udmærke sig E. Schmidts Ueber Aratus astronomisches Gedicht, hvor man tillige oplever det sølsomme Tilfælde, at Dverfatteren gaar løs paa sin Autor, og Schaubachs Modstykke: Einige Bemerkungen über Arats Gedicht*). Manso's Afhandling om Aratus er for meget in usum elegantiorum hominum, og Grauert's noget for løs, til at stort Udbytte fra dem kunde hentes. Isaa-fald ere den gamle Petavii Dphysninger mere at beagte, ikke blot i de astronomiske Partier, men ogsaa fra den philologisk-eregetiske Side, hvilke findes i hans variarr. dissertt. ad Uranologion libr. VIII., og hvori han gjennemgaar ikke blot Salmasii mangfoldige Wildfarelser i exercitationes Plinianæ, men giver tillige talrige og herlige Dphysninger om Arati Personlighed, hans Digt, dets Værdie, Forbilleder o. s. v. Hvad man endelig finder hos Chaufepié, Ersch og Gruber, samt flere om Aratus, er enten ufuldstændigt, eller skundom endog feilagtigt.

I ingen Litteratur ere Dverfættelserne af Phænomena talrige (for ikke at tale om vor egen, hvori man hidtil aldeles ingen har havt), rimeligviis af den Grund, som E. Schmidt meget rigtig angiver i Indledningen til sit eget Forsøg: Ein Uebersetzer des A. der in demselben Metrum treu seine Verse wieder geben will, hat mit ungemeinen Schwierigkeiten zu ringen, die theils in der Sprache, theils in den Sachen liegen; besonders wenn er sich selbst allein die Bahn brechen muß. Eftersom det Sidste just er Tilfælde med mit Forsøg, vil jeg ikke nægte, at jeg i høi Grad har maattet erfare det Første. Man maa nemlig betænke, at den besjunge Gjenstand er af en ganske egen Art, i hvilken de tekniske Udtryk ville nødigen underkaste sig det særskdede Versemaals Love, og at det falder ligesaa vanskeligt, at bringe "Slangeholderen" (*Ὀφιοχῶς*) ind i et Hexameter, som den forekommende Vers $\frac{3}{4}$. Bemeldte Vanskelighed, som springer ud af selve Materien, forhøies ved Digterens Maneer. Dette *λίαν διδασκαλικῶς*, som allerede Scholiasten har bebreidet ham, og som udbreder et Slags Tørhed

*) Til hvilket slutter sig samme Forfatters Indledningsafhandling: Woher haben die Griechen ihre ersten astronomischen Begriffe? (i N. teutf. Merk. Vol. III. 297—310).

over hele Poemet, som idetmindste ikke er efter de nyere Tidens Smag, samt denne samvittighedsfulde Dptælling af coorierende Stjernebilleder, kan letteligt forlede en Oversætter til, at ville livelliggjøre et og andet Partic, og derved overtræde den første og uomtvisteligste Lov for hans Arbeide. Men Digtet er nu engang i Aldtidens strænge Alvorsstil, og Forfatterens Formaal var mere at gavne, end at fornøie, mere at belære sin Tidsalder, end underholde den. Uagtet Digtet derved har faaet en Grundtone, som let affrækker den nærværende Tidsalder, i hvilken man hellere vil mores, end belæres, har jeg dog, efter Pligt og Evne, stræbt at gjengive den; maatte jeg have truffet den, bør det glæde mig.

Dvids Forvandlinger.

Første Bog.

I. Skabelsen.

- Nu til at skildre de Legemers Led, som erlanged en ny Form,
 Stunder min Tanke. Forunder mig Hjelp (da ved Eder det skete)
 Guder, i dette mit Værk! Fra Klodens det tidligste Ophav
 Former et Digt, som bevæger sig frem indtil denne vor Samtid!
 5 Længe før Havet og Jord, samt Himlen, der hvælves om Alting,
 Viste det Ydre sig ganske som Eet i den hele Naturkreds.
 Chaos man kaldte dets Navn; kun en raa og uformelig Masse,
 Ikke en Vægt, uden virkende Kraft; blot hobevis dynged'
 Stridige Stoffe til vordende Ting, som var' ilde forbundne.
 10 Ikke til Verden forlehnedes Lys af den straalende Solgud;
 Phoebe foryngede ei, ved at vore paany, sine Jldhorn;
 Ei i den rundtomhvælvende Luft sig hævede Jorden,
 Svingende sig ved sin Vægt; trindt Kanten af Lande saa vide
 Strækked ei Armene ud den mægtige Amphitrite;
 15 Ja, i Forening med Jord, udbredte sig Vandet og Luften.
 Ei til at trædes, var Jorden beqvem, eller Bølgen til Svømning;
 Luften berøvedes Glands: ret Intet sin egen Gestalt fik.
 Alt var hinanden imod; om endogsaa kun enkelt var Massen,
 Streed dog det Hede mod det, som var foldt; mod det Tørre det
 Waade,
 20 Blødt imod det, som var haardt, og det Lette mod det, som var
 vægtigt.

Snart ved en Gud, eller bedre Natur, fredstilledes Kampen,
 Saa som han skilte fra Himmelen Jord, og fra Landene Vandet,
 Samt bortfjærned den tykkere Luft fra den flydende Æther.
 Altsom de vikled sig ud, samt steg fra den blandede Masse,
 25 Skiltes i Rummet de vel, men eenedes dog ved en Fredspagt.
 Høit i den hvælvede, luftige Skye den mægtige Jidkraft
 Funklede, og valgte sig Plads over Jord i de øverste Zoner.
 Luften er nærmest til den, ved sin Plads og tillige ved Lethed;
 Jorden har tungere Vægt; den suged det sværere Grundstof,
 30 Hveden, som Masse, mod Dybet den gaar. Rundtstrømmende
 Bover

Tage den yderste Plads, og betvinge den vægtige Jordkreds.
 Massen i Orden var bragt, og, hvilken af Guder det end var,
 Skilled han den, og han ordnede flux udi Dele det Skilte.
 Jorden han dannede først, for at ikke den skulde paa hver Kant
 35 Ujævn vorde, fortykket i Form, som den rundede Kugle.
 Vølgen at brede sig ud, og at svulne ved rasende Vinde,
 Samt trindt Jordens besvulpede Strand at bevæge sig, bød han.
 Fvied saa Kilder og Damme dertil, og den mægtige Landsøe,
 Dæmmed om Gloder, som skyde sig frem, ved de skaffede Bredder,
 40 Hvilke, paa særlige Steder af Jord, snart sluges af denne,
 Snart fremvælde mod Søe. Medens der i det friere Havsvælg
 Volig de faae, ei Bredderne meer, men Stranden, de banke.
 Marken befoel han, at folde sig ud, men Dalen at synke,
 Skoven at dækkes med Løv, og de stenige Klipper at stige.
 45 Ligesom Himmelen selv to Zoner begrændse tilhøire,
 Tvende tilvenstre, og midt udi dem er den hedere femte,
 Saa blev den inderste Vægt afmaalt ved den tænkende Guddom,
 Og i et lignende Tal afsidsedes Strøg paa vor Jordkreds.
 Den, som i Midten er lagt, hjem søges af Jngen for Hede:
 50 Tvende bedækkes af taarnende Sne; mellem Vegge han lagde
 Tvende med mildere Luft, hvor Heden sig blander med Kulde.
 Alt omringes af Luft; saameget som Tyngden af Vandet
 Stiger mod Vægten af Jord, saameget mod Jid er den vægtig.

Der den taagede Dunst samt Skyer at stoffes, befoel han,
 55 Der det tordnende Brag, som skrækker et Menneskes Hjerte,
 Samt Orkanerne selv, som bringer os Stormen og Lynet.

Ikke dog vildt udi Slæng hiin Skaber af Verden tillod dem
 Luften at eie — selv nu er det svært, at forhindre de Storme,
 (Skjøndt kun den Enkelte bringer sit Puft fra de særlige Egne)
 60 At de ei splitte vor Jord; sli g Tvist mellem Brødrene hersker!

Mod Nabatæernes Land og mod Østen sig fjernede Eurus,
 Hen imod Persiens Hjeld, som er rammet af Solen saa aarle.
 Hele den vestlige kjolige Strand, mod den dalende Solids,
 Zephyrus nærmer sig meest; udi Nord og de scythiske Lande
 65 Byder den skuddrende Boreas selv; i det Land, som er modvendt,
 Drypper en idelig Taage med Rusk ved den regnsfulde Kluster.
 Over det Hele han satte tilsidst den evige Æther,
 Luftig og let, uden ringeste Spor af det jordiske Bundfald.

Som han nu havde betegnet vor Jord med de sikkerende Grundser,
 70 Flux, skjøndt trykkede længst udi Mulm under Massen af hiint
 Etos,

Finde nu Stjernerne an, paa den samtlige Himmel at sraale.
 For at der ikke skal findes en Egn uden levende Væsner,
 Gies af Stjerner det himmelske Land, og af Guder tillige.
 Fiskenes skimrende Slægt har i Bølgerne funden sin Bopæl;
 75 Jorden mod Dyrene tog, og den bølgende Luft imod Fugle.

Endnu et adlere Dyr, med Sands for den høiere Tænkning,
 Manglede dog, for at herske med Kraft udi Skabningens Række.
 Da blev et Menneske født, hvad enten af Himmelens Grundstof
 Tingenes Skaber ham tog, hiin Kilde til adlere Væsner,
 80 Eller i Jorden, som nyligen sank fra den svimlende Æther,
 Endnu der fandtes et Gran af den Himmel, den nys var i
 Slægt med.

Ælsted nu Jord udi Bølgen fra Søe hiin Søn af Japetus,
 Hvilken han danned i Gudernes Form, som bestyre det Hele.
 Medens de øvrige Dyr nedstirre med Diet mod Jorden,
 85 Undte han Mennesket Blik imod Skye; han befoel ham at skue

Himlen, og bød ham at løfte sit Blik imod Stjernerne medigt.
 Jorden, som nyligen strakte sig tom, uden levende Væsner,
 Vædredes nu, da den Mennesker fik, som man hidtil ei kjendte.

II. De fire Verdensaldre.

- Først fremspired en Alder af Guld, som, tugtet af Jngen,
 90 Dykkede frit, uden Lov, hvad Verlighed byder og Retfærd.
 Frygt for at straffes var fremmed og fjern; ei truende Lovbud
 Læstes i Tavler af Erts; ei frygted den ydmyge Skare
 For sine Dommeres Blik; thi selv uden Dommer var Tryghed.
 Fælded' paa Hjemlandsfjeld, for den fremmede Verden at skue,
 95 Slæbtes ei Granerne ned over Fjeld til den flydende Bove;
 Mennesket kjendte jo da mellem sautlige Ryster kun sine.
 Ikke var Byen omgivet end nu af fordybede Grave;
 Ikke Vasuner af udstrakt Erts, eller Horn af det krumme,
 Heller ei Sværd eller Hjelme de saae; man behøved ei
 Krigsfolk,
 100 Saasom i fredelig Noe henleved de trygge Nationer.
 Uden at tvinges til Skat, ei vort af Halken, og ikke
 Saaret af Ploven, den villige Jord afgav det Fornødne,
 Og, ved at nøies med Kost, som, uden at tvinges, sig frembød,
 Plukkede man Frugten af Hægebærtræ, eller Fjeldenes Jordbær,
 105 Hyben og Moerbærfrugt, som man reev fra de Buske saa store,
 Olden tillige, som faldt over Jord fra Jupiters Stortræ.
 Da var evindelig Vaar; under Lustninge lune den milde
 Vestvind kjøled den Blomst, som var skabt, skjøndt den ikke var
 plantet.
 Ogsaa tillige frembragte vor Jord, uden Pløining, sin Markfrugt,
 110 Ja, uden Brakken, var Ngeren gul af de vægtige Kornar.
 Rulled nu Floder af Mælk, nu rulled der Floder af Nectar,
 Og fra den grønne Eg neddryppet den gulige Honning.
 Efterat nu (thi Saturnus var stædt udi Tartari Natunium)
 Jupiter styrede Alt, da kom den sølverne Alder,
 115 Ringe mod Guld i Værdie, dog stolt mod det rødliges Kobber.

See! da kortede Jupiter flux Forverdenens Vaartid,
 Og udi Sommer og vinterlig Tid, udi Høsten saa ujevn,
 Samt i den stakkede Vaar firfoldig han delede Aaret.

Da først monne vor Luft, af en tørrende Hede fortæret,
 120 Bløde; da svævede Vand, samknuget af Kulden, som Jistap.
 Da først søgte man Lye udi Huus. Sligt Huus var en Grotte,
 Kratskov, dækket med Løv, eller Stænger, forened' med Vassibaand.
 Dengang først udi Furen saa lang bleve Cereris Bygkorn
 Dybt nedlagte; nu stønnede høit under Aaget en Plougstud.

125 Fulgte den tredie nu, under Navn af den kobberne, Alder,
 Bildere vel i Gemyt, og beredt til de rædsomme Krige,
 Dog uden Synder endnu.

Den Sidste fik Navn efter Jernet.

Frem udi saadan en Tid sig trængte (thi Aaren blev værre)
 Alffens Ondt; da flygtede Skam, og med Ærlighed Sandhed,
 130 Medens istedetfor dem kom Svig, Underfundighed, Lumskhed,
 List, tilligemed Bold, og fordærvelig Lyst til at eie.

Skipperen heised for Bindene Seil, skjøndt han kjendte dem ikke,
 Og (hvor døstode forlængst udi Noe) fra de luftige Fjelde
 Fore nu Kjolene ned, til en Dands paa de fremmede Bølger.

135 Ligesom Luften og Straalen fra Sol, vare Markerne hidtil
 Fælleds; nu pæles de af, ved den varsonne Maaler, i Lodder.
 Ei den nødvendige Næring og Korn af den frodige Jordsmon
 Kræves alene, man trænger sig dybt udi Jorderigs Indre,
 Og, hvad den skjulede selv, og begrov i det sygiske Natmulin,
 140 Skatte man graver nu op, som er Grund til at ægges til
 Slethed.

See! det fordærvende Jern, samt det, som mod Jernet er
 værre,

Guldet nu kom; nu avledes Krig, som kæmper med Vegge,
 Og med den blodige Haand samstøder de raslende Vaaben.

Leve de monne ved No; for sin Bert er Gjesten ei sikket;
 145 Ei hendes Fader for Datterens Mand — selv Brødrene lives.
 Manden beslutter at myrde sin Biv, medens denne sin Mage:

Ogsaa den Stedmoder blander saa suul den grønligte Gifftsaf,
 Medens om Faderens Nar ubetimeligt fritter hans Pøde.

Fromhed er fældet og knust; som den Sidste blandt Guderne
 drager

150 Vort fra den Jord, som drypper af Blod, Afstræa, den
 Ungmøe.

III. Giganternes Storm imod Himlen.

For at den himmelske Luft antaste man skulde, som Jorden,
 Har man fortalt, at Giganternes Æt imod Himmelen stormed,
 Samt imod Stjernen i Skye opdynged de stablede Bjerge.

Sendte da flux mod Olympus sit Lyn den almægtige Fader,
 155 Hveden han Pelion styrtede ned, der var stablet paa Døsa.

Som nu de vædsomme Legemer laae under Vægten begravnne,
 Har man berettet, at Tellus, besprængt med de hyppige Blodstænk
 Af sine Sønner, blev heed. Hun livnede Blodet, det varme,
 Samt, at Erindringen kunde bestaae om de Sønner, hun misted,
 160 Nytted hun det til et Menneskes Form. Dog ogsaa den Afæt
 Viste mod Guderne Haan, opildnet af frygtelig Mordlyst;
 Highed tillige mod Vold; thi af Blod, man mærked, den fødtes.

IV. Lyaon.

Som nu Saturnius skuede Sligt fra sin øverste Borgtind,
 Sukked han dybt; hvad der nylig var skeet, men var ikke
 bekjendtgjort,

165 Mindes han nu, den oprørende Æt, som Lyaon har budt ham,
 Hveden han fatter en Harm, som er stor og en Jupiter værdig;
 Samler tillige sit Hof. Da de kaldtes, de ilede hurtigt.

Hvæt udi Skye er en Bei, som man seer, medens Luften er
 skyesfrie,

Hvilken, Galaxia kaldt, ved sin skinnende Hvidhed er synlig.
 170 Her er de Himmelskes Bei til den mægtige tordnende Guds Huus,
 Samt til hans drottlige Borg; tilhøre det vrimler og venstre
 Gjennem den aabnede Dør i de mægtige Guders Gemakker.

Gudernes ringere Art bortfjernede boe, medens foran
 Sie de ypperste Guder et Hjem, som i Himlen har Forrang.
 175 Undes mig Det til saa dristigt et Ord, vil jeg ikke betænke,
 Stedet at falde Palladium hist i den mægtige Lustegn.

Da nu de Himmelske satte sig ned paa de marmorne Bænke,
 Selv paa en høiere Plads, med sit Scepter i Haanden af Jilsbeen,
 Rysted han Hovedets rædsomme Lok tregange, ja mere,
 180 Hveden tillige det gjøs udi Jord, udi Vølger og Stjerner.

Flux, paa den følgende Viis, han aabner i Harmen sin Læbe:

"Ikke saa meget jeg skjalv, for at miste mit himmelske Scepter,
 "Dengang at Kæmper, et hundred i Tal, og med Fodder af
 Slangar,

"Prøved at lægge den seirende Haaud paa vor Himmel, de stormed.
 185 "Sjenden var sikkerlig trodsig og vild; dog hængte den Leding
 "Blot af den enkelte Hob, samt hentede sin Kilde fra eet Sted.

"Nu maae jeg knuse, saa vide vor Jord ombuldres af Mercur,
 "Hele de Menneskers Met. Ved Skyggernes Floder jeg sværger,
 "Som, i den stygiske Lund, henrulle saa dybt under Jorden,

190 "Alt er forinden forsøgt; men et Saar, som man ikke kan læge,
 "Bort maa skjæres med Kniv, for at ikke det Gunde skal sygne.

"Ringere Guder jeg har, der herske paa Landet — som Nympfer,
 "Faunernes Stamme, Satyrernes Slægt, og Sylvaner paa
 Fjeldet, —

"Hvilke forundtes vel ikke den Glands, udi Himlen at leve,
 195 "Men, da vi skjenkte dem Jorden til Hjem, bør dog boe der i
 Tryghed.

"Svarer mig, Magter i Sky! mon I troe, at betrygget' de leve,
 "Naar imod mig, som har Lynet i Haaud, og har Magt over Eder,
 "Lagdes en hemmelig List af den raue og bekjendte Lycæon?"

Mumled nu Sættelige høit; med et inderligt Pusse de kræve
 200 Straf mod den Læffe. Saa gjøs (dengang en ugudelig Skare
 Høged at styrte det romerske Navn, ved at myrde vor Casar)
 Under en bævende Skræk, da den skued den Mægtige falde,
 Samtlige Menneskers Met, medens Angst over Jorden sig bredte.

Ei ved dit kjerlige Folk blev du mindre bevæget, Augustus!
 205 End, ved de Eviges Kjerlighed, Zeus.

Bed sit Vink og sit Tilraab

Larmen han standsed paa stand; lydløse nu sadde de Alle.

Efterat Støien var endt, nedtrykt ved den vældige Styret,
 Bryder Saturnius selv, paa den følgende Viis, deres Taushed:

"Straffen erlagde han alt (Slig Sorg Eder ikke maa angst!)

210 "Dog, hvad den Frække begik, og tillige hans Straf, vil jeg
 mælde.

"Op til mit Dre sig nærmed et Niye om den skjændige Tidsold,

"Og, da jeg haabed, det ikke var sandt, fra Olympen jeg nedgleed,

"Mens, i en Dødeligs Form, skjændt en Gud, jeg bespejdede
 Jorden.

"Sinket det skal, om de enkelte Feil, og de Synder jeg antraf,

215 "Nævne jeg vilde; det dadlende Niye mod det Sande var Lidet.

"Mænalus var jeg forbi, og de rædsomme Huler for Udyr,

"Samt det cylleniske Bjerg, og Lycæi, det kjøliges, Granskov.

"Deden Arcadiens Kongepallads og den grusomme Slotsborg

"Selv jeg betræder, mens dæmrende Mulm trak Aftningen med sig.

220 "Mærker jeg gav, at en Guddom var nær, og den menige Skare

"Bad; men den ydmyge Bøn først spotter Lycæon med Haansord,

"Siger derefter: " "Forsøge jeg vil ved en sikkert Prøve,

" "Om han er Gud, eller Menneske blot — stadfæstes vil
 Sandhed." "

"Nøve mit Liv ved et pludseligt Drab i den dybeste Slummer,

225 "Det er hans Tanke — den Wei har han valgt, til at finde
 det Sande.

"Selv ikke det er ham nok. Fra Molossernes Stammer et Gidsel

"Sendtes ham. Denne han støder en Dolk udi Struben, og
 myrder.

"Derpaa hans Lemmer, affjelede halvt, udi sydende Bænde

"Roger han deels, og han rister dem deels, ved at holde mod
 Ild dem.

230 "Neppe han dissed dog Retterne op, da med hævnende Luer

"Huset jeg styrted omkuld; thi Penaterne svared til Herren.
 "Skæmmet han iler affted. Da han naaer de rolige Marker,
 "Hylter han høit, og forsøger omsonst paa at tale; ved Saadant
 "Fraaden paa Læben ham staaer: hans Lyst til den vanlige Myrden
 235 "Bryder mod Faarene løs; selv nu ham fornøier en Blodstrøm.
 "Armenes vorde til Been, og hans Klæder til Totter af stridt
 Haar.

"Selv som en Ulv, han bevarer dog Spor af den vanlige Skabning;
 "End er hans Farve saa graa; i hans Mine den forrige Bildhed,
 "Minene lue, som før; end nu er han Villed paa Raahed.
 240 "Sank nu det enkelte Huus, dog ikke det ene fortjente
 "Døden; saa vide paa Jord har de vædsomme Furier Magten.
 "Sikkert de rotted sig sammen til Synd! Lad dem hurtigen lide
 "Straffen, de have fortjent — saa stander urokket min Vilje."
 Lydeligt roser man Jupiters Ord, ja Enkelte tirre

245 Ham, som er frygtelig vred, medens Andre forsøge hans Anhang.
 Dog er den jordiske Slægt, om den gaanger til Grunde, dem Alle
 Saare til Qvide. "Naar Menneskets Æt den har mistet, hvad
 Form vil

"Jorden" de spørge "da faae? Hvo bringer paa Altrene Virak?
 "Er det hans Mening at stjanke det Alt, for at hærages, til
 Udyr?"

250 Dette man frittede vel; smen Gudernes Konning forbød dem
 Utdidsforger — han styred jo Alt; og han loved dem Alle
 Atter en Slægt, paa forunderlig Viis, men den forrige ulig.

V. Deucalion og Pyrrha.

See! han beslattede alt, over Jorden at sprede sin Lynild;
 Dog han befrygted, at Gudernes Hjem ved saa talrige Ildblus
 255 Fængede selv, og at Luerne greeb i den mægtige Arel.
 Og saa han mindes, at Skjebnen befoel, udi Tidernes Række
 Komme den Time, da Havet og Jord og de himmelske Vorge
 Grebes af Ild, og den segned i Qvag, den kunstfulde Verden.
 Lægges da Lynene bort, som han fik ved Cyclopernes Kunstfkygt,

260 Saaſom han ynder den modsatte Straf, udi Vølgen at quæle
Menneskets Æt, og at sende fra Skye over Jorden en Vandflod.

Hurtig han spærre den nordlige Vind udi Vøli Huler,
Stormen tillige, som jager paa Flugt de forsamlede Skyer.
Notus han sender afsted. Paa de dryppende Binger han flyver,
265 Medens i beegsørt Mulm han dækker sit rædsomme Afsyn.
Skjægget af Regnen er tung; selv Varmen og Skuldrene drive;
Taager omgive hans Bryn; og han drypper af Vryst og af Vinge.
Altſom han trykker den hængende Skye med sin vældige Haand:
kraft,

Høres en Bragen, og Regnen i Skyl nedvælder fra Æthren.
270 Jris, i Farvernes brogede Pragt, hiin Tærne hos Juno,
Drager nu rigeligt Vand, for at skaffe til Skyerne Næring.
Årene trykkes mod Jord; hvad den fattige Vonde har svedt for,
ligger fortabt; hvad i Næret han fleed, er forløret og øde.
Himmelen ikke forslaaer for den straffende Zeus, og hans
Broder,

275 Dybt i den blaalige Sæ, med de hjælpende Vølger ham biſtaær.
Strømmenes Guder forſamler han flux. I Konningens Borg de
Træde; da ſiger han flux: "Eil en lang og bevægelig Tale
"Trænge vi ikke; men bryder kun løſ med de ſamtliche Kræfter!
"Eligt er behov. Lukker Husene op! gjennem ſprængede Diger

280 "Giver kun Tøilerne frie til de Vølger, ſom rulle ſig fremad!"
Eligt er hans Ord. De begive ſig hjem; ſlaae Vølgerne løſe,
Hvilke med utæmt Løb nu ſtyrte ſig frem imod Havet.
Selv med ſin vældige Fork han ſtøder mod Jorden; men denne
Bæver, og aabner ſin Varm udi Stødet for Vandet, ſom kommer.

285 Gloderne kaſte ſig frem over Markernes Glader i vildt Løb.
Kornet og Skovene ſkylle de bort, med Mennesker Qvæget,
Vaaninger ſelv, ja Gudernes Huus med de hellige Lønting.
Stod der endogsaa et Slot, ſom, uden at rokkes, med Styrke
Trodsed den mægtige Nød, da ſkjuler den ſtærkere Vølge
290 Taget, og høien Pallads, nedtrykt under Vølgerne, vakler.

Ei mellem Land eller Hav er en kjendelig Grændse tilovers,
 Altting er vorden et Hav, men et Hav, som kjender ei Strandbred.
 Een bestiger en Høi; i den hulede Vaad er en Anden:
 Og, hvor han nyligen pløied i Jord, der drager han Naren.

295 Hiin over Sæden og Taget endog af den sænkede Landgaard
 Seiler; en Tredie griber en Fisk udi Toppen af Elmen.

Ankeret kastes paa grønnende Eng, dersom Hændelsen vil det,
 Ja — hvor en Blinggaard sank, der guider den krummede
 Skibskjøl.

Hist hvor de nyligen nippede Græs, de Geeder saa fine,
 300 Strækker sig nu med sin døstige Krop en uformelig Sælhund.
 Dybt under Søe Nereiderne see — og forundre sig — Byer,
 Huse, tilligemed Skov; udi Lundene boltre sig Marsviiin,
 Springe mod Trærnes Top, samt støde til Egen, som ryster.

Ulvne svømme hos Faar; bort skyldes den Løve saa brandguul,
 305 Tigeren seiler i Vand, og de lynende Kræfter et Wildsviin
 Gavne saa lidet, som hurtige Been, da den svømmer, en Kronhjort.
 Selve den flagrende Fugl, som længe har søgt om en Jordplet,
 Hvor den kan dale, nu synker i Søe med de mattede Vinger.
 Høit over Bjerge det vildene Hav fremvælted ubændigt,

310 Og imod Klippernes Lind slog Vølger, som kjendtes ei forhen.
 Mængden af Levende dør udi Søe; hvem Vølgen har skaanet,
 Disse betvinger den varige Sult, under Mangel af Føde.

Mellem Hæmonia's Egn og den attiske strækker sig Phocis,
 Yppige Jorder, dengang der var Jord; men vare paa hiin Tid
 315 Ikkun af Havet en Deel, og en Mark for de styrte Vand.
 Der imod Stjernen sig hæver et Fjeld, tvetoppet og taarnet,
 Kaldet Parnassus, som løfter sin Top over Skyerne selve.

Medens Deucalion her (det Dvrige dækkede Vølgen)
 Hæftedes fast, da han førte sin Viv i et useligt Fartoi,
 320 Til de coryciske Nympfer han bad, til Guden i Fjeldet,
 Samt — thi hun cied Draklerne der — til den varslende Themis.
 Neppe der gaves en ædlere Mand, som elskede mere
 Dyden; ei heller en Viv, som frygted de Guder saa saare.

Zeus, som bemærker, vor Jord er en Søe under staaende
Vølger,

325 Og som bemærker af tusinde Mænd kun det enkelte Mandfolk,
Samt af de tusinde Qvinder kun seer den enkelte Qvinde,
Vogge med redeligt Hu, samt ogsaa gudfrygtige begge,
Splitter den ruffede Skye, samt fjerner ved Boreas Regnen,
Medens han viser for Himmelen Jord, og for Jorderig Himlen.

330 Havet ei heller beholder sin Harm. Nu lægger sin Trefork
Havets Regent, og han mildner sin Søe. Den blaalige Triton
(Som over Vølgerne hæver sig op; hvem Skuldrene dækker
Snækkens naturlige Skai) han vinker, og byder ham blæse
Stærkt i den tonende Snækketrompet, samt Floderne kalde

335 Hjem ved det givne Signal.

Han griber Basunen, den hule,
Hvilken er slynget, og aabner sig bredt fra den dreiede Spidse.
Denne Basun, naar den fyldes med Luft paa det midterste
Havdyb,

Breder fra Vesten til Øst over samtlige Strande sin Tone.

Ogsaa da nu den berører hans Mund og det drivende graa Skjæg,
340 Samt ved at fyldes med Luft, haver blæst, som den bødes, til
Hjemtog,

Høres af Vølgen i Søe, samt ogsaa paa Jorderig, Tonen,
Og, hvor de Døver fornumme dens Klang, der avedes Alle.

Havet har atter en Strand; Flodfengen nu rummer sin Vølge;
Strømmene synke paany, medens Høiene synes at stige:

345 Jorden sig hæver, samt Egnene med, fra de synkende Døver.
Efter saa varig en Frist, gjenviser nu Skoven sin Krone,
Blottet for Vandet, men Dyndet er dog udi Løvet tilbage.
Gjenoprettet var hele vor Jord.

Da han saae, den var øde,
Eaasom den eensonnne Egn henstrakte sig dumpet udi Taushed,
350 Løde Deucalions Ord, medens Taarerne rullede, til Pyrrha:
"Efter! o' elskede Div! du eneste Qvinde paa Jorden!
"Lighed i Skabning mig knyttet til dig, samt Fædrenes Slægtsbyrd,

- "Ogsaa vor Kjerlighedspagt — men nu er det Faren, som knytter.
 "See! over Jorden, saa vide fra Ost og til Vest den belyses,
 355 "Ere vi tvende de Mennefers Hob; udi Søe er de Andre.
 "Ogsaa endnu til vort Liv jeg nærer ei sikrende Tiltroe,
 "Ogsaa endnu er jeg stædt udi Angst, ved at stirre mod Skyen.
 "Hvis, uden mig, du i Nøden var frelst, o fortæl mig, du
 Arme!
 "Siig mig: hvad vilde du gjort? hvor kunde du, eensomme
 Qvinde!
 360 "Være din Nædsel? hvo skjenked dig Trøst, naar i Nød du for:
 saged?
 "Ja! du kan troe mine Ord: dersom du var begravet i Vølgen,
 "Kone! jeg havde dig fulgt, og begravet mig selv udi Boven.
 "O! gid jeg mægtede blot, med de Kunster, min Fader forstod, at
 "Gjenoprette vort Folk, og besjele den dannede Jordform!
 365 "Nu er de Mennefers Slægt tilovers alene ved os to,
 "P r ø v e r vi ere paa Mennefsform — sligt Guderne høde!"
 Altsom han talede dette, de græd, og beslutted at bede
 Himmelen's Magter, samt hente sig Hjælp fra de hellige Gudsvar.
 Begge begave sig flux, uden Tøven, til Floden Ephisus,
 370 Hvilken, lidt muddret endnu, dog randt i den vanlige Flodseeng.
 Denne benytte de nu, og med Stænk of den hellige Kilde
 Fugte de Hoved og Skjortel med Vand, samt vende mod Themis'
 Hellige Borg deres Trin; hvis øverste Tinde ved Flodtang
 Skjændedes end, medens Jlden var slukt paa de hellige Altre.
 375 Just, som de nærmed sig Tempelets Trin, nedkasted sig Begge,
 Bøied' mod Jorden, og kysjed med Angst det iisnende
 Marmor.
 Nærmest de mælede Sligt: "Om, rørte ved Dydiges Bønner",
 "Guder kan bøies paany, og de Eviges Harne formildes,
 "Themis! en Naade mig navn, som bøder igjen paa vor Slægts
 Tab;
 380 "Skjænk, o Gudinde, saa mild! vore synkende Eager din
 Bistand!"

Kært var Gudinden, og yded dem Svar: "Vortfler fra
Templet!

"Hyller om Hovedet Linn — opløser de filtrede Klæder!

"Og Eders Moders, den Mægtiges, Been over Nyggen I
kaste!"

Længe forvirred og tause de staae. Men Tausgheden bryder
385 Pyrrha, og nægter bestemt, hvad Gudinden befoel dem, at lystre.
Engsteligt lød hendes Bøn, at forskaanes, da saare hun frygter,
At, ved de kastede Been, hun fornærmer sin Moder i Graven.

Begge nu veie paany udi Svaret, de singe, hvert Udtryk,
Hvilket forvirret dem tykkes og mærkt; og de granske nu Begge.
390 Trøste da monne Promethei Søn Epimethei Datter
Venligt, og mæled:

"Vor jordiske Klygt maae vi enten forsfage,
"Eller og Svaret er front; thi en Gud kan ei raade til Udaad.
"Moderen — det er vor Jord; og jeg tænker, at Stenene kaldes
"Been udi Jorden — kun disse man bød, over Skuldren at
kaste."

395 Skjøndt ved sin Mages fortolkende Ord Titaninden blev trøstet,
Svæver dog Haabet i Tvivl; sa a lidet paa Himmels Udsagn
Bygge de Tvende — dog prøve derpaa, er vel ikke til Skade!
Skilles nu Begge, med Hjortelen løst, og med Hovedet tildækt,
Mens de befalede Steen over Nyggen tillige de kaste.

400 Disse (var Oldtider ei som et Vidue, hvo kunde vel troe det?)
Snarligen lagde den hærdede Skal og den vanlige Stivhed,
Mildned sig lidt efter lidt, og bevæged sig snart udi Former.
Som de nu vorede til, og et mildere Væsen betog dem,
See! om end ikke haandgribelig just, dog en taaelig, Liighed
405 Findes med Menneskeform; som en Støtte, begyndt udi Marmor,
Ikke saa ganske fuldendt, men liig en Statue i et Udkaft.

Hvad der var fugtigt og vaadt (da der muligen klæbed en
Vædse)

Samt hvad der fandtes af Jord, anvendtes til Nytte for Kroppen.
Hvad der er fast, og bevæger sig ei, det bruges til Beenstof;

410 Og, hvad der Aare var nys, det bliver, og nævnes som Saadan.
 Snart er det Hele forbi; thi ved Gudernes mægtige Vilje
 Former sig Stenen til mandlig Figur, naar den kastes af Manden,
 Medens at Tabet, som Qvinderne levd, vederlægges af Konen.
 Derfor er Menneffet haardt, og en Aet, som kan døie det Onde,
 415 Og vi erlægge Beviis om den Død, fra hvilken vi udsprang.

VI. Slangen Python.

Alle de øvrige Dyr, under heel forskjellige Former,
 Avledes atter af Jord, da de forrige Bødsler, ved Solens
 Varme, sig rørte paany, og de fugtige Sumpen og Dyndet
 Gjæred i Heden. Den frugtbare Sæd, som er Ringenes Spire,
 420 Næret i fostrende Jord, som et Varn under Moderens Hjerte,
 Bored, og fik udi Tidernes Løb baade Former og Masyn.
 Naar, med de Mundinger syv, Milfloden forlader de vaade
 Marker, og kaster sin Bølge paany i den vanlige Flodseeng,
 Medens det nylige Dynd bliver varmt ved den himmelske Stjerne,
 425 Monne da Dyrkerne træffe saatid i den væltede Jordklump
 Salrige Kryb: eet nylig begyndt, eet henimod Fødsels
 Nærmeste Stund; medens Nogle de see, som er ikke fuldenkte;
 Andre med manglende Leed; ja tidt af det enkelte Legem
 Lever der ikkun en Deel, da det Andet bestaaer kun af raa Jord.
 430 Just naar det vaade og varmende Stof have mildnet hinanden,
 Finder Undfangelsen Sted; thi af disse forplantes jo Alting.
 Og, om end Jiden er stridig mod Vand, er den fugtige Ildamp
 Svanger med Sæd, og den venlige Kamp er beqvem til at avle.
 Medens nu Jorden, bedækket med Leer, ved den nylige
 Vandflod,
 435 Varmedes op af den himmelske Sol og af Heden fra Luften,
 Avled den Aeternes tallose Flok; deels formed den atter
 Fortidens Væsner, og dannede deels, hvad man hidtil ei kjendte.
 Jorden det onskede ei, dog maatte den, valdige Python!
 Worde din Moder, du fremmede Snog! om endogsaa du skræmmed
 440 Alle de nysfæbte Folk; sa a straktes din Krop over Bjerget!

Guden, som altid har Vuen i Haand, og benyttede aldrig
 Pilen mod Andet, end Daaernes Væd og den flygtende Bildgeed,
 Dræber, da Roggeret næsten er tæmt, og den tynges af tusind
 Pile, den Slange, som sprudler sin Gift gennem Bunderne sorte.
 445 At saa fortrinlig en Daad ei skulde ved Væde forglemmes,
 Ordner han hellige Lege paa stand, og berømmeligt Kampspil,
 Hvilke man giver af pythiske Navn, efter Slangen, som sældtes.
 Alle de Unge, som seirede her, udi Løb eller Haandskraft,
 Samt ved den hurtige Vogn, fik Krands af de løvrige Ege.
 450 Laurbæret kjendte man ei; og de yndige Lokker om Panden,
 Uden at kaare sit Træ, tildækkede Phoebus med Løvverk.

VII. Apollo og Daphne.

Phoebus forelskedes først udi Pénéi Daphne; dog ikke
 Birked en Hændelse Sligt, men Eros, den Krænkedes, Harme.
 Stolt af den myrdede Snog, betragter den delisse Gud han,
 455 Just som han trækker den strammede Snøer, for at krumme sin
 Buc.

"Eia, du lystige Dreng! du syster jo ogsaa med Baaben!"
 Naabte han; "Sligt er en tyngende Vægt, som er ene for min
 Nyg,

"Saa som mod Sjender og Bildt jeg sender de ramnende Bunder,
 "Samt (da den knuged saa mangen en Mark med sin rædsomme
 Gifsvom)

460 "Jældte ved talrige Epyd just nu den soulinende Pytho.

"Du, naar din Fakkell har ægget til Lyst (jeg fatter ei, hvilken!)
 "Være fornsiet, min Dreng! prøv aldrig, at skaffe dig min
 Nøes!"

Svared da Cypria's Søn:

"Gjennem Altting trænger sig din Piel,

"Min gaaer endogsaa i dig. Saa meget de samtlige Væsner

465 "Vige for dig udi Nøes, saa dybt under mig er din Hæder."

Sligt er hans Ord. Med sin Vinge han slaaer, for i Lusten
 at stige;

Stiller sig flink paa den øverste Spids af en skyggende Fjeldtind,
 Hvor i sit Kogger, af Pile saa faldt, han vælger sig tvende,
 Af en besynderlig Art — een vækker — een fjerner fra Elskov.
 470 Pilen, som vækker, den dannes af Guld, og den straalers med
 skarpt Odd;

Pilen, som fjerner, er sløv, og besidder kun Blye under Skafstet.

Amor af denne gjør Brug imod Venei Datter; men kraftigt
 Jager han hiin i de inderste Veene og i Marven paa Phoebus.
 Kjerlighed vækkes i ham, medens Pigen for Elskeren flygter.

475 Frydende sig ved den dæmrende Skov og ved Skindet af Bildtet,
 Hvilket hun fanged, hun haver kun Lyst til Diana, den Ungmø.
 Lokkerne faldt uden Pynt, samknytted' af pigeligt Haarbaand.

Talrige Beilerne kom, men de Bedende vendte hun Nyggen,
 Da hun ei kjendte og yndede Mænd; udi Skoven hun systed,

480 Uden at vide, hvad Kjerlighed er, eller Hymen og Samliv.
 Mæled dog Faderen tidt: "Forstaf dig en Mage, min Datter!"
 Mæled dog Faderen tidt: "Viis, Datter! mig eengang din
 Affom."

Pigen, der hadede (som var det en Synd) baade Fakkell og
 Bryllup,

Farver sin yndige Kind med en Rødme, som vidner om Uskyld,
 485 Og, da hun kaster sig ømt udi Faderens kjerlige Favntag,
 Hvijsker hun: "Und mig kun eet, du elskede Fader! at leve
 Ewig som Møe; Diana jo fik af sin Fader det Samme."

Oldingen giver sit Ja; dog hindrer din Skjønhed, o Pige!
 Det, som du vil; og din yndige Form er dit Ønske til Hinder.

490 Nu er Apollo forliebt; hvad han saae, har han Lyst til at nyde;
 Ønskerne vorde til Haab; dog her hans Orakel ham skuffer.
 Ligesom Stubbe, der sænge saa let, naar man meiede Aret;
 Ret som et Gjerde, der luer ihast ved en Brand, som en Vandrer
 Satte fornær, eller kastede bort ved det nærmende Daggy;

495 Saa udi Lue geraader vor Gud, saa flammer en voldsom
 Ild i hans Barm, og han nærer ved Haab en ulykkelig Elskov.

Skuende Lokken, som bølger saa frit over Halsen, han sukker:

"Naar hun nu krusede dem!" Han seer hendes Dine, som funkle,
 Ligesom Stjerner: han seer hendes Kys — men alene at se e dem,
 500 Det er dog sikkerlig lidt. Hendes Hænder og Fingre ham røre,
 Samt hendes Arme, som nøgne han seer, fast over det Halve.
 Alt hvad der dækkes, det rører ham meer. Som den hurtige

Luftning,

Gler hun bort, og hun standser sig ei ved den Kaldendes Tilraab:

"Bliv dog, o Nymphe fra Pænei Strøm! jeg er ikke din
 Fjende.

505 "Vige! du flyer mig, som Lammet en Ulv, eller Hinden en Løve,
 "Net som en Due, der flyer for en Drn paa den bævende Binge;
 "Kort, som en Fjende man flyer — men Kjærlighed driver jo
 mig frem.

"Ach! hvor jeg lider — n.en snuble dog ei — lad Tornen ei ridse

"Din den uskyldige Fod, lad mig ikke forvolde dig Smerter.

510 "Fjeldet er hvast, hvor du styrer dit Løb — men, jeg beder dig,
 løb dog

"Ikke saa brat — hold inde med Flugt — jeg vil følge dig lang-
 soimt.

"Spørg dog engång, hvo den Elskende er. Ei boer jeg paa
 Fjeldet,

"Heller ei Hyrde jeg er, samt vogter ei her, som en Røgter,

"Gaar eller Drivter af Qvæg. Du ahner ei — ahner ei, Daare!

515 "Hvem du nu flyer. Det er derfor du flyer. Viid altsaa,
 at Delphi,

"Claros, og Tenedos' Dc, samt Pátaras Slot høre mig til;

"Ja — jeg er avlet af Zeus. Hvad der er, hvad der var, og
 skal vorde,

"Kabnes alene ved mig; jeg knytter til Strængene Qvadsang.

"Sikker er ogsaa min Piil; kun e en udi Sikkerhed stak den,

520 "Ach! i mit Hjerte den bored sig dybt; thi jeg elsked ei forhen.

"Lægernes Kunst er et Foster af mig; gjennem Verden, saa vide,

"Hjælper jeg kaldes, og Urternes Kraft er betinget ved min
 Magt.

"Elskov alene helbreder man ei — det er Skade! — ved Urter,
 "Dg, skjøndt den hjælper Enhver, vil min Kunst dog ei Weste:
 ren læge."

- 525 Sagtens han vilde fortalt hende meer, men Péné Datter
 Iler med Angst, og forlader ham der, før han endte sin Tale.
 Selv i sit Løb var hun smuk. Hendes Legem har Windene blottet,
 Og medens Blæsten, sem stormer imod, hendes Klæder bevæger,
 Seer man, hvor Lofferne viste saa frit udi Luften tilbage.
- 530 Ja, hun er skjønnere just ved sin Flugt.

Nu taaler den unge
 Guddom ei længer, at spilde sin Bøn; ham ægger end mere
 Amor, som følger tillige hans Spor i den hurtigste Skridtgang.
 Som, naar den galliske Hund paa en rummelig Mark har
 bemærket

Haren, og søger sit Bytte ved Løb, medens denne sin Frelse:

- 535 Hiin er isærd med at hænge sig fast — just nu er den vis paa,
 Dyret at gribe — med udstrakt Hals udi Sporet den stryger,
 Haren er næsten i Tviul, om ei den er greben; den frelses
 Lige fra Bidet, og river sig løs fra den Mund, som har rørt den:
 Saaledes iler den hurtige Gud og den ængstede Ungmøe.
- 540 Lettest er dog den Forsølgendes Løb; thi Elskov har laant ham
 Vinger; nu trænger han frem uden Dist, og er nær hendes
 Nakke,

Ja med sin Nænde berører han alt hendes slagrende Loffer.

Blegner da Pigen; thi nu er hun træt; ved det hurtige Fremløb
 Svinder tilsidst hendes Kraft, og med Diet mod Péné Vølger,

- 545 Naaber hun: "Fader! o hjælp, saasandt som I Floder har
 Gudkraft!

"Eller du aabne dig, Jord! hvor jeg elskes for høit; idetmindste
 "Brat du forvandle mig denne Gestalt, som er Skyld i mit
 Uheld!"

- Ønsket er næsten ei gjort, da i Kroppen hun mærker en Tunghed;
 Vælder af Bark og af Bast hendes Bryster omringe, de bløde,
 550 Lofferne slagre, som Løv, medens Armene vorde til Grene.

Joden, som nylig var let, fastklamres, som døsiges Nodder,
Kronen om Hovedet gaaer, og i den er der Skjønhed tilbage.

Selv som et Træ, er hans Pige ham kjær; da han rører ved
Stammen,

Føler han Hjertet, som bankende slaaer under Barken, den friske.
555 Krystende Grenen, som var den et Lem, udi inderligt Favntag,
Kysser han Træet; dog selv som et Træe imod Kysset hun stritter.
Siger da Guden:

"Kan ikke som Viv jeg besidde dig mere,

"Vorde du skalfst idetmindste mit Træe; jeg vil eie dig, Daphne!

"Eil en umindelig Tid, paa mit Haar, paa mit Rogger og Lyra.

560 "Følge du skalfst med den romerske Drot, naar jublende Stem:
mer

"Synge Triumph, og det herlige Tog Capitolium søger.

"Lig en paalidelig Bagt ved selve Cæsarernes Slotsport,

"Stande ved Døren du skalfst, for at værne om Eegen i Midten;

"Og, som mit hængende Haar er evindeligt ungt paa mit Hoved,

565 "Skal du bestandigen holde dit Løv i en kostelig Friskhed."

Pæan ei talede meer. Med de nysudfoldede Grene

Bistede Træet, og Kronen blev seet, som et Hoved, at nikke.

VIII. Jo.

Der, i Thessalien, er der en Lund, som bedækkes af Fjeldsfov,
Tempe er Tyfningens Navn, gjennem hvilken Peneius, som
styrter

570 Med over Pindus, begiver sig frem med sin skumrende Bølge.

Just ved at kaste sig ned, fremvirker den Skyer, og danner

Flygtige Damppe, som drysse med Stænk over Skovenes Toppe,

Medens han skræmmer den fjernere Egn ved sin lydende Dragen.

Her er hans Hjem, og hans Bolig er her, hvor den statlige
Flodguds

575 Hjemstavn findes; i Grotten af Steen er hans drotlige Sæde:

Bølgerne lyde hans Vink, ja Nympherne selv udi Bølgen.

Didhen ile nu først Flodguderne der udi Landet,

Om, for at sniffe til Held, eller ogsaa beklage, de veed ei:
 Her Spercheus med Poyler, og hift den Stormer, Enipeus,
 580 Gamle Apidanus selv, og den milde Amphrÿsus og Neas,
 Ligesom ogsaa de Dvriges Hob, der, alt som det falder,
 Bringe til Noe deres Vølger i Sæ, naar de trættes af Løbet.

Juachus ene man finder ei der. Udi Grotten forborgen,
 Dger han Vølgen ved Graad, og beklager med inderlig Sorgsind
 585 Jø, sit mistede Barn. Om hun lever, det veed han jo ikke,
 Eller i Døden hun gif; men efter som ei hun er funden,
 Mener han selv, hun er død, og formoder endog saa det Værste.

Jupiter vined hans Datter engång, da hun gif fra sin Faders
 Hjemlandsflod. "Du er Jupiter værd," er hans Ord, "og
 kan gjøre

590 "Hvilken som helst til en lykkelig Mand. Følg med mig til Skyggen,
 "Hen til den dæmrende Lund" (og han peged paa Lundenes Skygge)
 "Medens at Solen er luende heed paa sin Midiebue.
 "Frygter du muligt, saa eensom at gaae mellem Dyrenes Tilhold,
 "Vel! med en skjermende Gud er du tryg i den eensomme Lykning.
 595 "Ei er jeg Gud af den simpleste Rang; thi Himmelens Scepter
 "Holder min kraftige Haand, og jeg sender den glintende Lynild.
 "Flye mig dog ei —"

Men hun flygtede just. Græsgangen om Lerna,
 Samt den lyrceiske Mark, som er dækket med Trær, forlod hun:
 See! da hyller han Jorden i Skye, og bedækker med Natmulm
 600 Alt, for at standse den flygtende Næ, som han stiller ved Ufkyld.

Juno betragtede just med sit Øie de samtlige Lande,
 Hvor hun bemærker med undrende Hu, at den lustige Taage
 Danner om Midiedag et Billed af Matten, skjøndt ei hun
 Mærker, den kommer fra Sæ, eller stiger fra sumpige Moser.
 605 Hurtig hun seer om sin Mand. Er han mulig paa Spil? Han
 er greben

Før udi Kjerlighedspuds, og hun kjender hans listige Trækker.
 Altsaa da ikke hun sandt ham i Skye, udbryder hun ivrigt:
 "Feiler jeg ikke, da drilles jeg nu!"

Fra den øverste Æther

Skyder hun ned imod Jord, og befaler, at Taagen skal svinde.

610 Mærked dog Zeus, at hans Kone var nær, og forvandlede paa stedet
Gaachi Datter fra Menneskeform til en kostelig Qvie.

Selv som en Koe, er hun skjøn. Saturnia roser, men nødigt,
Qviens Gestalt, ja hun spørger endog, i hvis Eie den findes,
Hveden den kom, og af hvilken en Hjord, som vidste hun intet.

615 At den er stegen af Jord, flux Jupiter digter, at Juno
Ei skal erfare dens Slægt. Da kræver hun Qvien til Gave.
Hvad er at gjøre? Dortsfjente sin Møe, er jo sikkerlig grusomt,
Saaer hun et Nei, da formoder hun Ewig. Blue leder ham
herhen,

Kjerlighed did; hans Blue er isærd med at segne for Elskov;

620 Dog, naar en Qvie (saa ufelig Skjænk!) han vil nægte sin Fælle
Baade i Slægt og i Seng, kan den synes lidt meer, end en Qvie.

Skjøndt Nivalinden foræret hun fik, har Gudinden dog ikke
Hævet tillige sin Angst; thi hun frygter for Zeus og hans Snubed,
Førend hun Argus har stillet som Vagt, hiin Søn af Arestor.

625 Argus et Hovede bar, som med hundrede Øie var ziret;
Og, udi veksende Gang, fik alene hvert Andet sin Hvile,
Medens de øvrige stode paa Vagt, og belurede Alting.
Selv i hvad tænkelig Stilling han stod, han betragtede Jö:
Ja, naar hun skued hans Ryg, han havde dog Jö for Øie.

630 Græsning om Dagen hun saacr, men synker mod Aftningen
Solen,

Bindes om Halsen et væmmeligt Toug; da spærres hun inde.

Hvde hun finder i Trærnes Løv og i Urter, saa bedste.

Ei udi Sengen — paa Jord, som ei altid er dækket med
Græsstraa,

Ligger den Arme; det dyndede Vand er den Drif, som hun nyder.

635 Selv naar hun ønsked at strække sin Arm, under ydmyge Dønner,
Hen imod Argus, hun manglede Arm, for at strække mod Argus;
Ja, naar hun klagede sig, var det Brøl, som fra Læberne lode,
Og ved at høre sin Røst, blev hun ræd, og ved Lyden forfærdet.

Ogsaa til Floden hun gif, hvor hun pleiede fordiim at lege,
 640 Lige ved Inacht Flod, men knap hun i Bølgen har skuet
 Hornenes sælsomme Pryd, før hun ængstes, og flygter med
 Rædsel.

Ikke Najaderne veed, selv Faderen Inachus ikke
 Veed, det er hende; dog følger hun ham og de Søstre tillige,
 Træder de undrende Piger ret nær, og tillader, hun klappes.
 645 Plukker da Oldingen Inachus Græs, for at række til Qvien,
 Slikker hun Haaenden, og trykker et Kys paa de sædrene Hænder,
 Standser ei heller sin Graad, og, vilde kun Ordene glide,
 Bad hun om Hjælp, og fortalte sit Navn, ja tillige sit Vanheld.

Foden nu kradsjer, istedetfor Ord, udi Sandet et Bogstav,
 650 Hveden hun giver et sørgeligt Vink om sit ændrede Legem.
 Naabe da monne den Fader: "o Bee!" Til den suffende Qvies
 Horn han klamrer sig fast; med sin Arm om Nakken, saa sneehvid,
 Sukker han atter:

"O Bee! er det d i g, som jeg søgte, min Datter!

"Over den samtlige Jord? da du fandtes var Sorgen ei mindre,
 655 "End da du svandt. Nu tier din Mund, og min Tale du mægter
 "Ei at besvare; du drager kun Suk fra det dybeste Hjerter,
 "Hvilket alene du kan, og mit Ord du besvarer med Brølen.

"Bryllup og Fakler og Sang har jeg Daare beredt dig i
 Tanken,

"Haabed, at skue dig gift, og engång at betragte din Uffom.
 660 "Nu vil i Hjorden du finde din Mand, og et Dyr vil du søde.

"Ach! man under mig ei, at min Qval udi Døden jeg ender:

"At jeg er Gud, er min Nød; man spærred mig Veien til
 Graven,

"Og til evindelig Tid ville nu mine Qvaler sig strække."

Just som han taler, hun føres affted ved den straalende Argus
 665 Hen til en fjernere Mark; han river fra Faderen Pigen,
 Haard, og med Bold, samt sætter sig selv paa den øverste
 Fjeldtind,

Hveden han, hvilende sig, til de samtlige Sider kan stirre.

IX. Mercurius og Argus.

Skue Phorónis saa dybt udi Nød, ei Gudernes Styret
 Mægtede længer — han kalder sin Søn, som den lysende Pleias
 670 Var ham til Verden, og byder paa stand, at han Argus skal dræbe.

Hiin er ei seent til at binde ved Fod sine Vinger, og gribe
 Kraftig med Haanden den dysfende Kjøp, og bedække sit Hoved.
 Alting er ordnet, og Jupiters Søn fra sin fædrene Borgtind
 Skynder sig ned imod Jord, hvor han atter forandrer sin Klædning,
 675 Samt sine Vinger med den, og beholder kun Staven alene.

Ret som en Hyrde, han driver med den sine Geeder ad Marken,
 Hvilke han tog, da han kom, samt spiller paa ordnede Rørstræe.
 Qvæge da monne saa listig en Sang den junoniske Hyrde.

"Hvo du end est, du sætte dig her ved min Side, paa Stenen!"
 680 Mæler han flux; "Du erlanger ei let saa fortræffelig Græsgang,
 "Uden just her, og den Skygge, du seer, er til Lise for Hyrden."

Sætter sig altsaa Mercurius ned, og fortæller en heel Deel,
 Blot for at skynde paa Dagen, som gaaer; paa de samlede
 Rørstræe

Spiller han og, for at lokke til Søvn de bevogtende Dine.

685 Kjemper dog kraftigen hiin, for at tvinge den dysfende Slummer,
 Og om endog saa den vinder en Seir over Dinenes Halvdeel,
 Waager dog altid den øvrige Deel. Da Fløiten er nyelig
 Funden, han ogsaa fortæller i Qvad, paa hvad Naade den
 fandtes.

X. Syrinx.

Under Arcadiens kjælige Fjeld — saa lyder den Guds Sang —
 690 Saare fortrinligen var, mellem Mōnacris' Nymphes i Skoven,
 En af Najaderne kjendt, som af Søstrene nævnedes Syrinx.
 Af de Satyrer forfulgtes hun tidt, men hun narred dem altid,
 Ligesom Gudernes talrige Høb i de skyggende Skove,
 Samt paa det frugtbare Land. Ved sin Ungnuvstand og sin
 Sysfel,

695 Artemis ene hun dyrked, som Gud. Opkiltret, som denne,

Ofte bedraget man ventede at see en Letôis, om ikke
 Buen hos Pigen var Horn, medens Buen hos hiin var af puurt
 Guld.

Hør, hvor hun stoffede dog!

Engång da hun gif fra Lycêus,
 Blev hun bemærket af Pan, som var dækket om Hoved af
 Granløv.

700 Siger da Guden — der reftede kun, at berette hans Tale,
 Samt, hvorlunde hun vraged hans Ord, løb bort ad en Afvei,
 Indtil hun stod i den sandige Jord ved den venlige Ladon,
 Og, da hun hindredes her ved de standsende Bølger i Flugten,
 Bad sine Søstre i Søe, at de vilde den Arme forvandle;

705 Og saa hvorledes nu Pan, som ventede, at favne sin Syrinx,¹
 Knugede, istedetfor Nymphen, saa væn, kun de sumpige Sivrer.
 Som han nu sukede der, han bemærkede, at Luftningens Windpust
 Danned en sagtelig Klang, som var liig med en flagende Tone.
 Guden, fortryllet af Tonernes Lyd og den sælsomme Samklang,
 710 Raaber: ”nu fundet jeg har, hvad der knytter for evigt mig
 til dig.”

Klined med hæftende Vov, udi Længde forskjellige, Smaarør,
 Knytted dem samtligen fast, og benævned dem efter sin Pige. —
 Dette Cyllenius vilde fortalt, da han mærker, at alle
 Dinene ere i Noe, og at samtlige dækkes af Sønnen.

715 Ender han altsaa ihast sine Qvad, og forsøger hans Elvvhed,
 Just ved at stryge sin tryllende Qvist ad de døsfige Pine.
 Kammer saa hurtigt den nikkende Mand med sit krummede
 Slagsværd,

Midt mellem Hoved og Hals; og slynger det blodige Hoved
 Ned over Fjeldet, samt plætter med Stank den ludende Fjeldkant.

720 Argus, du endte! nu Lyset er slukt, som de talrige Pine
 Gav dig, og Dinene, hundred i Tal, ere dækked' af eet Mulm.
 Tages de dog af Saturnia op, som paa Halen af Paaen
 Sætter dem alle; der funkle de nu, som de lyse Smaragder.

Flammed da ret hendes Harm, og sin Brede hun skjulede ei længer:

725 Stilled en Furie, rædsom og fæl, for argoliske Pigens
 Tanker og Blik; med usfuelig Braad hendes Hjerte hun borer,
 Hveden hun gjenner den flygtende Næ over Jorden saa vide.
 Du var det yderste Sted, hvor hun endte sin Jammer, o Milsfod!
 Dengang hun nærmed sig did, og med bøiede Knæer paa Flodens
 730 Bredder sig lagde, og stirred mod Skye, ved at vrifte sin Hals om,
 Strækkende høit imod Skyen sit Blik, da hun havde ei Andet,
 Syntes hun, baade med Suf og med Graad, og med sørgelig
 Brølen,

Klager at yttre for Zeus, og at bede ham, ende sin Qvide.

Trykker da Jupiter Hera i Favn, medens venligt han beder,
 735 At hun vil ende den rædsomme Straf. "I de kommende Dage"
 Siger han, "frygte du ei! ret aldrig en Grund til at ængstes,
 "Ginder hos hende du meer; slikt høre de stygisse Sumpel!"
 Mildnes den Eviges Harm; og hun vorder nu atter, som forhen:
 Fanger tillige sin første Gestalt. Nu Børsterne falde;
 740 Dinene mindsfes i Kreds, medens Hornene sagteligt synke.
 Gabet er ikke saa stort; gjenkomme nu Hænder og Skuldre;
 Hoven sig stiller paastand, for at bruges til Fingrene femfold.
 Intet hun haver af Qvien igjen, uden Farven den hvide,
 Og, medens Nymphen befinder sig vel, ved at næies med to
 Been,

745 Hæver hun sig; dog tier hun quær, da hun frygter, hun atter
 Brøler som Roe, og hun standser hvert Ord med et ængsteligt
 Afbrud.

Nu er hun dyrket som Gud af de Stammer, som klædes i
 Liindragt.

Epaphus fødte hun endelig her, som formenes at være
 Zeus', den Mægtiges, Søn, som, forenet med Moderen, eier
 750 Templer i Landet.

XI. Phaëthon.

En Jævning af ham udi Nar og i Tanker,
 Avlet af Helios, Phaëthon var. Engång da han svarligt

Præled mod denne med Trods, og var stolt af sin lysende Fader,
 Hærmedes Snachi Vt. "Uffindige! troer du din Moder

"Altsaa i Alt? tør du troe dig" han skreeg "af en Fader, hun digter?"

755 Rødrende Phaëthon stod; dog tvang han sin Hærne, men
 skamfuld

Epaphi haanende Ord han beretted sin Moder, Elymene.

"Moder!" han siger, "det øge din Hærne, at du kjender min vilde,

"Rødige Sjæl — men jeg taug; nu blues jeg over, at Nogen

"Røved, at sige mig Sigt, og jeg nægted ei, Spotten at svare.

760 "Hvis du ei digtede selv, at jeg fødtes, som Gudernes Vtling,

"Giv mig et Tegn paa den herlige Vt: skaf mig Plads mellem
 Guder!"

Altsom han taled, han Armene slog trindt Moderens Nakke,

Og ved sit eget, samt Meropis Liv, og ved Søstrenes Elskov,

Meget han bad om et Tegn, for at lære sin Fader at kjende.

765 Ikke saa lige jeg veed, om ved Phaëthons Bønner Elymene

Nærtes, hvad heller af Hærne over Brøden, man dadled; men begge

Arme hun hæved mod Skye, med et Blik mod den luende Solild.

"See! ved den lysende Ild, som er klar med de blinkende
 Straaler"

Skreeg hun, "jeg sværger dig høit, ved den Glands, som hører
 og seer os,

770 "At du af Solen, du stirrer nu paa, og som mildner vor
 Jordfreds,

"Aledes. Taler jeg Løgn, han forunde mig aldrig, at see sig,

"Og for mit Die paa Jord Sigt være, som Skue, det Sidste!

"Neppe det koster dig stort, at besøge din Fader i Hjemmet;

"Morgen, fra hvilken han gaaer, er beliggende nær ved min Hjemstavn.

775 "Driver dig Lyften og Mod — afsted! du kan spørge ham selv ad!"

Phaëthon luer paa stedet af Fryd, ved at høre sin Moders

Trostenende Ord, og mod Vether og Skye ere Tanterne vendte.

Flux Ethiopernes Land, samt Indernes, lægger han bag sig,

Under den brændende Sol, for at ile til Faderens Østhem.

A n n e r k e n n i n g e r .

v. 7. Chaos (af *χαίειν*, hiare) antages ogsaa af Hesiodus i Theogonien (116) som det Første, naar han siger: *ἦτοι μὲν πρῶτα Χάος γέενε'*, til hvilket Sted man imidlertid disputerer om *γένεε'* er fait, eller genitum est: om Chaos antages af den gamle Barde, som noget Primitivt, eller som noget Skabt. Anecdoten om Epicur er ganske interessant, som satte den æsthetiske Grammatikus, der foredrog ham dette Hesiodiske Sted, i en betydelig Forlegenhed, ved at spørge: *ἐκ τίνος τὸ Χάος ἐγένετο*; Han reddede sig derved ved at yttre, at Saadant ikke sorterede under Æstetikken, men bedst maatte søges hos Philosopherne, hvorpaa Epicur skal have forandret sine Studier, for om muligen ad denne Wei at finde Svar. Af Diogenes Laertius see vi at ogsaa Ægypterne gif ud fra Læren om et Chaos, naar han siger, at de antog *ἀρχὴν εἶναι τὴν ὕλην*, *ἔτα τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ αὐτῆς διακριθῆναι, καὶ ζῶα τινὰ ἀποτελεσθῆναι*. cfv. Orphei Sang om Chaos, paa Argonauternes Tog, hos Apollonius Rhodius I. 496.

21. Hvorved adskiller sig *melior natura* fra *Deus*? Det er ikke godt at afgjøre. Imidlertid er det mærkeligt, at *Philosophen Cicero*, som dog burde tænke og udtrykke sig noget klarere, bruger ganske det samme Udtryk, naar han (Cato major 12) siger: *cum homini sive natura, sive quis deus nihil mente præstabilius dedisset etc.* At Digteren imidlertid kan have hvat *Anaxagoras's Nūs* for *Die*, er ikke urimeligt, efter som de Idcer, som her lægges til Grund, ere ganske i Analogie med hiin Philosoph's, som lærte, at fra første Begyndelse vare *πάντα χρήματα πεφυγμένα* ὁ *Nūs* δὲ *αὐτὰ διῆρε, καὶ διεκόσμησε, καὶ ἐκ τῆς ἀταξίας εἰς τάξιν ἤγαγε*.

45. Paa lignende Maade udtrykker *Virgil* sig om Zonerne i *Georgic*. I. 243 og følgende:

Belterne ere paa Himmelen fem; det ene bestandigt

Rødmer i luende Ild, uafslædlig tørret af Hede.

Uden om dennel de Yderste gaac, imod Høire og Venstre,

Hærdede fast ved den knugende Regn og de blaalige Fislæg.

Just mellem dem og den midterste Vei sit de Mennesker arme

Bolig ved Gudernes Skjænk. Over begge sig drager en Sværvei,

Gjennem hvis Bue paaftraae udi Orden sig Stjernerne dreie.

61. Nabatærerne anvises af de gamle Geographer Plads mellem Babylon og det lykkelige Arabien.

73. Ogsaa Philosophen Cicero tillægger Stjernerne sensum et intelligentiam, og tager ikke i Betænkning in deorum numero ea repunere. De natura deorr. II. 16, 21.

81. Cicrig har ikke fattet Stedet, og dadler meget urigtigen Lenz, som just har truffet Meningen. Tingen er, at han misforstaaer coelum, og citerer derfor til ingen Nytte en heel Deel om Sjælens cognatio med Himlen. Men coelum er den i 26de Vers omtalte vis ignea, som stæeg øverst, og med hvilket Jordelementet cengang havde været cognatus, nemlig i Chaos, dengang Begge udgjorde Dele af non bene junctarum discordia semina rerum, hvortil jo ogsaa Ildtrykkene recens og nuper aabenbart sigte.

82. Det har undret mig, at man ikke har anstillet dybere Undersøgelser om denne heel frapperende Idee af Digteren, at lade Prometheus, der jo ellers i Mythologien ligger af de forskjelligste Grunde i Raft med Verdens Overhoved, her uden videre deeltage i Menneskets Skabelse, for hvilket han ellers fremstilles som lidende. Det nytter kun lidet, at Cicrig (hvis Commentair er overfladisk og fuld af bornerede Anskuelser) udraaber: importune, meo quidem sensu, opifici rerum repente Prometheus socius additur. Æsthetiken hjælper ikke stort paa dette Sted; man maatte esterspore de græske filosofiske Rilder, hvilke Dvid har havt for Die; og, som et Bidrag til at vise de Ufvisgelser, som i Læren om Prometheus finde Sted, vil jeg gjøre opmærksom paa, at Æschylus i Prometheus vinculus v. 441 seqq. aldeles ikke erkjender ham, som Menneskets Skaber, men kun som de Skabtes Uddanner og Lærer. Spørgsmaalet, som Dvids usædvanlige Anskuelser maa fremlokke, er efter min Mening interessant, og fortjente en omfattende Undersøgelse. Lactanz (institut. divin. II. 10) lader Prometheus være en scythisk Konge, der opfinder Billedhuggerkunsten, eller idetmindste den Eyne, at danne Figurer i Leer; cfr. Montfaucon antiquités expliquées Vol. I. P. I. pag. 24.

89. Hesiodus antager i Værker og Dage (109—208) fem Menneske-

aldere. Dvid udelader den furnummeraire Klasse, den heroiske, og faaar fire ud; hvorimod Kratus i Phænomena (100—134) faaar tre, ja Virgil paa en Maade kun to (Georgic. I. 125). Om disse forskjellige Anskuelser af Verdensaldrene har man nu en udførlig Afhandling af Ph. Buttmann, i 2det Bind af Mythologus (1829) Ueber den Mythos von den ältesten Menschengeschlechtern pag. 1—27. Hans Udvikling er imidlertid, synes mig, meget uklar; og den er heller ikke frie for urigtige Anskuelser, efter hvad Prof. Raß i Litteraturbladet derom har ytret sig.

160. Hvorledes rimer sig nu denne gjentagne Skabelse med Indholdet af 82de Vers, og det paa en Tid, da Jorden er noksom befolket med Mennesker, ihvor stette de endogsaa ere?

173. Den romerske Digter bliver her saa reen menneskelig i sin Beskrivelse af Gudernes Arter og Boliger, at han endog bruger Ordet plehs, ved hvilken comiske Benævnelse han sætter sine Doversættere i en ikke liden Forlegenhed. Voss har die Gemeinde, et maadeligt Udtryk; Andre bruge endog Pöbel, for at blive ligesaa naive, som Originalen. Jeg troer at have fundet en Middelvei.

184. I hvor sælsom endogsaa den Idee er, at lade Giganterne være anguipedes (*δρακονόποδες*), findes den dog ligeledes hos enkelte Digtere, samt hos Apollodor (I. 6. 1). Under denne Figur forekomme de ogsaa paa Kunstværkerne, især paa skaarne Stene; og det er just paa denne Maade man bør adstille paa Gemmerne Titaner fra Giganter, eftersom de Første aldrig ere anguipedes.

200. Da manus er et meget pænseligt Udtryk for den hele Tropa af dem, som havde sammensvoret sig mod Cæsar, tænker jeg, at det er pænseligere, at holde sig til denne, af Digterne saa ofte med Beemod og Smigrierier omtalte, Begivenhed, end at tænke paa noget personligt Attentat imod selve Augustus.

256. Ligesom gamle Digtersagn bebudede efter de fire Tidsaldres Dødhø en Palingenesie, en novus rerum ordo, som, paa en omvendt og tilbagegaaende Maade, skulde føre til den oprindelige, nu saa meget savnede, Guldalder; saaledes havde endog Philosopherne, især Stoikerne, den Idee, at der skulde komme den Tid, da Verdensbygningen vilde gaae tilgrunde. Dog vare der berømte Stoiker, f. Ex. Panætius, som forfæstede denne Anskuelse. Cic. de natura deorr. II. 46.

313. Blandt de forskjellige Lesemaader, som have til dette Sted (thi Geographien lærer os tydeligen, at Vulgaten indeholder en Urigtighed), har jeg troet at burde følge den, som jeg har udtrykket i Doversættelsen.— De i det Følgende omtalte coryciske Nympher skrive sig fra Phocis, hvor

deres Fader Plifus var Flodgud, men dog havde de deres egentlige Dphold i en, efter dem opkaldt, Grotte paa Parnafus. Ligeledes løber Cephisus (v. 369) gjennem Phocis og Bocotien. — At Themis har forestaaet i tidligere Dage det delphiske Drakel, sees af Hyginus 140de Fabel.

440. Dgsaa Callimachus, i Hymnen til Delos, omtaler Slangens uhyre Størrelse, ved at lade den flynge sig mange gange om Parnafus; og i Hymnen til Apollo omtaler han Kampen selv med Udtryk, som tildeels ligne Dvids:

Sele det delphiske Folk var det første, som hilfed med Jubel,
Dengang fra Buen af Guld du beviste din Kraft i at fnyde.
Pytho, den rædsomme Snog, da du ileb fra Bjerget, du mødte,
Dyret, af Guderne sendt; dog dræbte du det, ved at øse
Hurtigen Pile paa Pæl, medens Folket tiljubled dig: Jæ.

562. For at forstaae dette Vers, maae man huske paa, at Laurbærtræet plantedes gjerne uden for Susene, især paa Palatium ved de fornemste Palaier, navnlig om Keiserborgen og Pontiferens Bolig. Forresten ere de i det Følgende omtalte Floder hjemmehørende i Thefsalien. I Nærheden var Lerna, hvorimod de i 598 omtalte arva Lyrcea laae ved mons Lyrceus i Arcadien.

624. Om den hundredseede Argus er en Søn af Agenor eller Arestor, handler Heyne til Apollodor II. 1. 2, Observatt. 99.

690. Nonacris er et Bjerg, med en tilhørende Bye, i Arcadien, i Nærheden af Floden Ladon, som omtales i 702.

747. Man har anført, at Isis var en ægyptisk Dronning, som lærte sit Folk Brugen af Hør, og at derfor hendes Præster isortes linnede Dragter, og at derfra skriver sig det bekjendte Silnavn om Ægypterne liniger grex, hos Juvenal VI. 53, og linigera dea om hende selv, hos Dvid (Epist. ex Ponto I. 51).

763. Merops, Konge i Æthiopien, var Clymenes Egtmand, og altsaa Phaëthons formeentlige Fader. Ovid. Trist. III. 4. 30. Hans Søstre ere de senere saakaldte Heliader, som hos Dvid ere tre, hos Hesiodus syv.

T r y k f e i l.

Pag. 31 v. 808 stæte læs: slutte

— 52 Lin. 11 frædenen Eugum. l. Engum.

— 60 — 15 — messoro l. missoro

— 72 — 19 — Vulgeten l. Vulgaten

— 77 — 16 frædenen Cœnneus l. Cœnneus Nabu

— 96 — 8 frædenen her l. har

MANDAGEN d. 28de September.

8-10. II. Religion og bibelsk Historie.	9-11. I. Tegning.
10-11½. II. Lat. Grammatik.	3-5. III og II. Græsk Grammatik og Geographie.
11½-1. III. Hebraisk.	3-5. I. Skrivning.
3-5. IV. Regneprøve.	

TIRSDAGEN d. 29de September.

8-10. I. Latin.	9-12. III og II. Religion, bibl. Historie og Dansk
10-12. I. Tydsk.	3-5. I. Tegning.
3-5. IV. Fransk.	
5-7. III og II. Dansk.	

ONSDAGEN d. 30te September.

8-9½. II. Historie.	9-12. I. Latin, alm. Gram. Geographie.
9½-12½. III og II. Tydsk.	3-5. I. Fransk og Tydsk.
3-6. IV. Historie og Geographie.	

TORSDAGEN d. 1ste October.

9-11. I. Historie og Geogr.	9-12. III og II. Religion, bibelsk Historie og Dansk.
3-5. IV. Hebraisk.	3-5. I. Skrivning.
5-6½. II. Fransk.	
3-5. III og II. Regneprøve.	

FREDAGEN d. 2den October.

8-10½. III. Fransk.	9-11. I. Tegning.
10½-12. III. Historie.	3-5. I. Tydsk og Fransk.
3-5. III. Geographie.	

LÖVERDAGEN d. 3die October.

8-11. IV. Religion, bibelsk Historie og Dansk.	9-11. I. Fransk og Tydsk.
	9-11. III og II. Græsk Grammatik og Geographie.

Tirsdagen den 29de September Kl. 2 prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Melsingör d. 1ste Septbr. 1829.

S. Meisling.

S c h e m a

for
den aarlige Examen
i
Helsingörs lærde Skole
i September 1829.

MANDAGEN d. 21de September.

Examination.	Underviisning.
8-10½. IV. Latin.	9-11. I. Tegning.
10½-12. IV. Lat. Grammatik.	9-12. III og II. Græsk Gram. og Geographie.
3-6. III og II. Arithmetik og Geometrie.	3-5. I. Fransk og Tydsk.

TIRSDAGEN d. 22de September.

8-11. IV. Arithmetik og Geo- metrie.	9-12. I. Latin og Geographie.
3-5½. III. Latin og Latinsk Grammatik.	9-11. III og II. Fransk.
	3-5. I. Skrivning.

ONSDAGEN d. 23de September.

8-8½. Handelscl. Engelsk.	
8½-10½. II. Latin.	9-12. I. Latin og alm. Gram- matik
2½-4½. III. Religion og bi- belsk Historie.	
4½-6. I. Fransk.	

TORS DAGEN d. 24de September.

9-12. Latinstil, samt Overs. fra Latin til Dansk.	
3-6. Dansk Udarbeidelse.	

FREDAGEN d. 25de September.

8-10½. I. Religion, bibelsk Historie og Dansk.	3-5. III og II. Skrivning.
10½-12. II. Geographie.	
2½-5. IV. Græsk.	
3-5. I samt Handelscl. Reg- neprove.	

LÖVERDAGEN d. 26de September.

8-9½. IV. Tydsk.	
9½-12. III og II. Græsk.	9-12. I. Tydsk og Fransk.
3-5. I samt Handelscl. Al- mind. Grammatik.	3-5. III og II. Latin.